



Muuramen kunnan talousarvio vuodelle 2018 ja taloussuunni- telma 2019–2020



Muuramen kunta 2017

Muuramen kunta sijaitsee Pohjois-Päijänteen länsipuolella ja sitä ympäröivät kunnista Jyväskylä ja Toivakka. Muuramesta tuli itsenäinen kunta 1921, jolloin se irtosi Korpilahdesta. Vuonna 1924 Säynätsalo puolestaan irtosi Muuramesta. Nykyisin sekä Säynätsalo että Korpi-lahti ovat osa Jyväskylän kaupunkia.

Muuramen päätaajama, kirkonkylä, sijaitsee Päijänteen ja Muuratjärven välisellä kannaksella. Kunnan toinen taajama, Kinkomaa, on Säynätsalosta Jyväskylään johtavan tien varrella. Muuramen läpi kulkee valtatie 9 ja E 63 sekä Tampereen - Jyväskylän välinen junarata. Kunnan taajama-aste on viimeisimmissä tilastoissa 87,4 %, kun se koko maassa on ollut keskimäärin 85,1 %.

Kunnan pinta-ala on 194,1 km², josta maapinta-ala on 144,1 km² ja vesialueita 50,0 km². Rantaviivaa on noin 186 km. Luonnonmaantieteellisesti Muurame sijoittuu Järvi-Suomeen, Kymijoen vesistöön ja Pohjois-Päijänteen vesistöalueeseen. Muurame sijoittuu Jyväskylän seutukuntaan ja työssäkäyntialueelle.

Jyväskylän seutukunnalla toteutetaan EU:n alue- ja rakennepolitiikassa tavoite 2-ohjelmaa.

Muuramen ystävyyskunnat: Vinje (Norja) ja Alatskivi (Viro)

Muuramelaisia oli vuoden 2017 alussa 9941 henkilöä.

Kunnan tuloveroprosentti on 19,5 %. Kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

- vakituiset asuinrakennukset 0,50 %
- muut asuinrakennukset 1,10 %
- yleishyödylliset yhteisöt 1,00 %
- yleinen kiinteistövero 1,00 %
- rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %



Kunnan työpaikkaomavaraisuus on 65,2 % (Tilastokeskus 2015).

1	TALOUSARVION SUUNNITELMAPERUSTEET	5
1.1	Talousarvion laadinnan lähtökohdat	5
1.2	Kuntastrategia	6
2	YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS	8
2.1	Kuntatalous	8
2.2	Toimintaympäristön kehitys	9
2.3	Väestörakenteen kehitys	9
2.3.1	Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys	11
2.3.2	Työvoima, työllisyys	11
2.3.3	Hallinto ja henkilöstö	12
2.4	Investoinnit	13
2.4.1	Rakentamisojelman 2018 – 2030	13
3	VUODEN 2018 TALOUSARVIO	17
3.1	Käyttötalous	17
3.2	Investoinnit	18
3.3	Tuloslaskelma	19
3.4	Rahoituslaskelma	20
4	TOIMINTOJEN RAHOITUS	22
4.1	Verotulot	22
4.2	Valtionosuudet	23
4.3	Myyntituotot	23
4.4	Maksutuotot	23
4.5	Tuet ja avustukset	23
4.6	Muut toimintatuotot	23
5	TALOUSARVION SITOVUUS	23
6	KÄYTTÖTALOUSOSA	26
6.1	Keskusvaalilautakunta	26
6.2	Tarkastuslautakunta	29
6.2.1	Tarkastuslautakunta	29
6.3	Kunnanhallitus/tukipalvelut	30
6.3.1	Hallinto ja henkilöstö	30
6.3.2	Kiinteistötoimi	34
6.3.3	Keskuskeittiö	34
6.3.4	Sisäiset palvelut	35
6.3.5	Muu toiminta	38
6.4	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	40
6.4.1	Hallinto	40
6.4.2	Varhaiskasvatuspalvelut	42
6.4.3	Perusopetus	44
6.4.4	Toisen asteen koulutus	47
6.4.5	Liikkuva Muurame	49

6.4.6	Joukkoliikenne	51
6.4.7	Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	52
6.5	Kunnan avustus liikelaitokselle	58
6.6	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	59
6.6.1	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta.....	62
6.6.2	Infra ja mittaus	62
6.6.3	Luvat ja valvonta.....	66
6.6.4	Maankäyttö ja elinkeinot	69
6.6.5	Muut.....	75
7	TULOSLASKELMA 2018-2020	77
8	RAHOITUSLASKELMA 2018-2020	78
9	ALIJÄÄMÄN KATTAMINEN	79
10	INVESTOINTIOSA.....	80
10.1	Kunnanhallitus	80
10.2	Tukipalvelut	81
10.3	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta.....	85
10.4	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta.....	90
10.4.1	Liikenneväylät.....	90
10.4.2	Tievalaistus	92
10.4.3	Kaluston hankinta.....	93
11	KONSERNI.....	94
11.1	Muuramen kunnan konsernirakenne	94
11.1.1	Kiinteistö Oy Hakamuurame.....	94
11.1.2	Muuramen lämpö Oy	97
11.1.3	Kiinteistö Oy Muuramen Elämänkaari	101
11.1.4	Kiinteistö Oy Muuramen Kettula	104
11.1.5	Muuramen vuokra-asunnot Oy	107
12	ERIYTETTY VESIHUOLTO	109
13	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT (MUURAMEN HYVINVOINTI -LIIKELAITOS)	114
14	TULOSLASKELMAVERTAILU KUNTA, VESIHUOLTO, MUURAMEN HYVINVOINTI - LIIKELAITOS	128

1 TALOUSARVION SUUNNITELMAPERUSTEET

Muuramen kunnan talousarviota on laadittu toimialakohtaisesti ja valtuuston antama valmisteluohje antoi eri toimialoille erilaiset tavoitteet. Suurimmat kasvupaineet kohdistuvat ulkopuoliseen palvelutuotantoon. Kasvua on odotettavissa väestön ikääntyessä myös Muuramessa ja sairastavuus tulee nousemaan lähemmäksi maakunnan keskitasoa. Erityisen huolestuttavaa on kuitenkin se, että lähes kaikki ulkopuolisena palveluna ostetun toiminnan kustannusten kasvu on jatkuvasti kunnan omaa kustannuskasvua huomattavasti nopeampaa.

Julkinen talous pysyy alijäämäisenä suunnittelukaudella. SOTE-lain valmistelu jatkuu uudella aikataululla ja samoilla ongelmilla. Toteutuessaan se parantaa kuntasektorin taloudellista tilannetta, mutta heikentää valtiontalouden tilannetta.

Kuntien valtionosuudet vähenevät 1,9 % 2018, kun peruspalveluiden osuutta vähennetään. Muuramen kohdalla väestön kasvu ja väestön ikääntyminen kuitenkin nostavat valtionosuutta. Kunnan väestönkehitys hidastui hetkellisesti 2015, mutta vuoden 2016 kasvu on ollut 2014 tasoa ja sama kehitys on jatkunut 2017.

Työmarkkinaratkaisun odotetaan olevan maltillinen ja korotusten arvioitiin jäävän hyvin pieniksi.

Taloussuunnitelman tehtävät

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarvion ja -suunnitelman tehtävänä on osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen.

Talousarvion – ja suunnitelman kolme päätehtävää ovat:

- 1) Asetetaan tavoitteet palvelutoiminnalle ja investointihankkeille
- 2) Budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille
- 3) Osoitetaan miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Käyttötalous – ja investointiosassa esitetään palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet ja niiden edellyttämien menojen ja tulojen budjetointi. Tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmassa osoitetaan toiminnan ja investointien pääomarahoitusta ja siihen liittyvät korvaukset. (Kuntaliitto 2011.)

1.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Talousarvion laadinnan lähtökohtana oli talouden saattaminen tasapainoon lisääntyvien menojen ja vähenevien valtionosuuksien asettamassa ristipaineessa. Menokehykseksi sovittiin keväällä kunnanhallituksen talousarviovalmistelussa kokonaisuuden osalta nollassa, joka sisälsi henkilöstömenot.

Hallintokunnittain talousarvio laadittiin seuraavaan tavoitetasoon:	
Keskusvaalilautakunta, tulot 15 000 euroa ja menot 20 000 euroa	
Tarkastuslautakunta	0,0 %
Kunnanhallitus	1,0 %
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	1,5 %
Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta	1,0 %
Investoinnit yhteensä	3,3 M€

Talousarvio-ohjeen antohetkellä verotulojen arvioitiin laskevan ja valtionosuuksien nousevan vain indeksikorotuksen verran.

Suomen Kuntaliitolta saadun uusimman verotuloennustekehikon (10/2017) mukaan Muurame saa 0,6 prosenttia enemmän henkilöverotuloja 2018 kuin vuonna 2017. Tämä merkitsee noin 200 000 euron kunnallisverotulonlisäystä. Yhteisöverojen tuoton arvioidaan pienenevän Muuramessa 0,5 % vuodelle 2018. Yhteisöveron tuotto olisi 2,34 miljoonaa euroa. Kiinteistöveron tuotto kasvaisi ja tuotto olisi 2,15 miljoonaa euroa.

Kokonaisuudessaan verotulot nousevat merkittävästi TA2017 verrattuna. Kasvua ei kuitenkaan vuoden 2017 toteumaan verrattuna tule kuin 0,5 %, mikä tarkoittaa 0,2 M€ kasvua. Valtionosuuden osalta 2018 nousua vuoteen 2017 on noin 140 000 euroa.

Talousarvion laadinnassa kunnan omissa toiminnoissa päästiin pääsääntöisesti tavoitteen mukaiseen lopputulokseen. Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta ylittää annetun raamin, mutta tätä selittää Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:n poikkeuksellisen raju korotus jätevesimaksuihin 96 000 euroa. Korotusta selittää puolestaan puhdistamon 30 miljoonan euron investointi puhdistamon laajentamiseksi.

Talousarvioehdotus on investointien osalta muuttunut merkittävästi. Alun perin talonrakennusinvestointeja ja lisätilan tarpeita ei ollut. Talousarvion valmistuessa on kuitenkin selvinnyt, että lisätiloja ja remontoitavia tiloja tarvitaan nopeutetussa aikataulussa. Uudet nuorisotilat ja päivätoiminnan tilat tarvitaan käyttöön jo keväällä 2018. Niittyaho tarvitsee päivähoitotilat ja koulu lisätilaa. Investoinnit rasittavat käyttötaloutta muutaman vuoden viiveellä sekä poistojen että lisääntyneiden ylläpitomenojen kautta. Näin käy myös ostopalveluissa tapahtuvien investointien kanssa. Edelleen investointien suunnitelmallisuutta tulee parantaa ja käydä ne kriittisesti läpi palvelutarpeiden kannalta.

Taloussuunnitelmassa korkotasoa ei niinkään kasvata korkomenoja. Lyhytaikainen korko on miinusmerkinen ja kattaa osin pitkäaikaisen lainan koron. Odotettavissa oleva kasvu tulee investointien rahoituksesta, johon pystytään hyödyntämään myös lyhytaikaista rahoitusta.

1.2 Kuntastrategia

Valtuusto hyväksyi elokuussa 2016 uuden kuntastrategian vuosille 2016–2021. Kuntastrategia on nimeltään Mahdollisuuksien Muurame – elinvoiman edelläkävijä. Kuntastrategia jakautuu kahteen keskeiseen painopisteeseen, jotka ovat elinvoima ja kestävä kasvu sekä hyvinvointi ja palvelut. Lisäksi kaiken toiminnan pohjaksi on valittu viisi läpileikkaavaa teemaa, jotka näkyvät kunnan kaikessa toiminnassa.

Kuntaorganisaatio on muutettu strategian mukaiseksi valtuustokauden 2017–2021 alusta lukien, jolloin myös toimielinten tavoitteet asetetaan nykyistä tarkemmin strategian mukaiseksi. Tulevat lainsäädännön muutokset haastavat kunnan hakemaan uudenlaista roolia asukkaidensa arjessa. Sosiaali- ja terveystoimintat siirtyvät nykyisten suunnitelmien mukaan 2020 alkaen maakunnille ja kunnissa keskitytään jatkossa huomattavan paljon kapeampaan palvelutuotannon kokonaisuuteen. Lisäksi painotus siirtyy vahvasti elinvoiman vahvistamiseen, jossa kunnan vahva elinkeinopoliittinen historia ja toimintatapa ovat suuressa roolissa. Kunta toimii edellytysten luojana ja tukena yritysten/yrityksien hoitaessa oman osuutensa liiketoiminnan kehittämisessä.

Kunnan sisäistä toimintaa kehitetään etenkin henkilöstöjohtamista parantamalla ja uutta tekniikkaa hyväksikäyttäen. Voimavarojen kohdentaminen tapahtuu tehtävien uudelleenjärjestelyjen ja henkilöstökoulutuksen avulla. Keskeisimmät kehityskohteet ovat uuden HR -järjestelmän käyttöönotto ja jatkokehittäminen sekä palveluiden siirtämisessä lainsäädännön ohjaamana verkkopalveluiden (kansallinen palvelutietovaranto) suuntaan.

Vuoden 2018 kehittämiskohteena on organisaatiouudistuksen läpivienti osaksi toimintakulttuuria. Kunnassa seurataan ja osallistutaan valtakunnallisiin sekä alueellisiin uudistuksiin. Kuitenkin niin, että niiden vaikutuksia peilataan aina kuntapalveluihin ja tarvepohjaisesti päätetään osallistuminen. Tavoitteena on tulevaisuuden Muurame, jonka palvelut, rakenne ja toimintakulttuuri vastaavat 2020-luvun haasteisiin. Nuo haasteet ovat monisyisiä ja -tahoisia, mutta joka tapauksessa keskiössä on kuntalainen, ei kunta itse.

Kunnan eri osa-alueiden toiminnalliset tavoitteet ja palvelusuunnitelmat on esitetty kunkin palvelualueen osana.

Yleinen taloudellinen kehitys

- Kuntatalouden kehitys
- Toimintaympäristön kehitys

1. Väestörakenne kehitys:
2. Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys
3. Työvoima, työllisyys
4. Hallinto ja henkilöstö

Toimintojen rahoitus

1. Verotulot
2. Valtionosuudet
3. Myyntituotot
4. Maksutuotot
5. Tuet ja avustukset
6. Muut toimintatuotot

Talousarvio menojen ja tulojen arviointi

Käyttötalouden budjetointikäytäntö määräytyy tehtäväkohtaisesti. Rahoitustavan perusteella kunnan palvelutehtävät voidaan jakaa budjettirahoitteisiin ja kohderahoitteisiin tehtäviin.

- Käyttötalous tehtäväalueittain
- Asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot

2 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Valtiovarainministeriön talouskatsaus syyskuulta 2017 kertoo, että maailmantalouden myönteinen vire on vahvistunut kuluvan vuoden aikana. Talouskasvua ylläpitävät erityisesti nousevat taloudet, mutta myös teollisuusmaissa kasvu vahvistuu. Maailmantalous kasvaa 3,5 % kuluvana vuonna. Kasvu kiihtyy 3,7 prosenttiin ensi vuonna ja 3,9 prosenttiin 2019.

Suomessa talouden tuotanto kääntyi 2016 neljän supistumisvuoden jälkeen 1,6 prosentin kasvuun. Kasvu nopeutui selvästi alkuvuonna, sillä koko talouden arvonlisäys oli vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla 4 % suurempi kuin vuosi sitten. Talouskasvu perustui monen toimialan tuotannon lisääntymiseen, kaikkien päätoimialojen arvonlisäys oli kohentuneesta kotimaisesta ja kansainvälisestä kysynnästä johtuen edellisvuotista suurempaa. Alatoimialoista vain julkinen palvelutuotanto sekä energiahuolto supistuivat (julkisen talouden sopeuttamistoimien ja lämpimän talven seurauksena).

Laaja-alaisesta kasvupohjasta ja erittäin vahvasta alkuvuodesta johtuen koko talouden arvonlisäys kasvaa tänä vuonna noin kolme prosenttia. Kasvuvauhti tasaantuu ensi ja seuraavana vuonna, mutta kokonaistuotanto lisääntyy yhä noin kaksi prosenttia vuodessa vuosina 2018 ja 2019.

Talouskasvu tarkoittaa verotulon kasvua ja sitä kuntamme tarvitsee seuraavan vuosikymmenen investointiohjelman läpiviennin. Vaikka uusi SOTE –laki ei enää kohtelekaan Muuramea yhtä kaltoin kuin edeltäjänsä, merkitsee se sitä, että tuloja vähenee enemmän kuin mitä menoja siirtyy kunnalta pois. Samoin tuo uudistus kokonaisuudessaan vaikuttaa kuntamme kykyyn kantaa investointeja, kun verotuloista leikataan kolmannes.

2.1 Kuntatalous

Kuntatalouden tuloskunto paranee 2018 ja kuntatalouden alijäämä pienenee edelleen. Kuntataloudessa on aikaansaatu ja haettu kustannustehokkuutta kuntien palveluissa. Moni kunta on nostanut tuloveroprosenttiaan viimeksi kuluneiden vuosien aikana. Myös yhteisöveron tuotto on osoittautunut aikaisemmin arvioitua paremmaksi. Kuntien omien toimien lisäksi samanaikaisesti kuluja supistavat kilpailukykysovimuksen toimenpiteet, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentuminen sekä hallituksen linjaamat sopeutustoimet.

Muuramen kunnan tilanne on ollut poikkeuksellisen hyvä ja ylijäämää taseessa on edelleen yli 8 milj. euroa. Talous on tiukan menokurin saattamana mitoitettu vähäiseen tulopohjan kasvuun. Muuramen asukasluku osoittaa yhä vahvaa kasvua, joten palveluiden mitoituksessa ja laadussa on silti onnistuttu.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu pääosin kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen (OKM) rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Muuramen kunnan peruspalveluja valtionosuuksien kehitys.

	2016	2017	2018
Peruspalveluiden osuus:	10,7 M€	10,5 M€	10,8 M€
Verotulon tasaus	- 36 k€	+157 k€	+210 k€
Kelalle toimeentulotuen siirto 2017		-240 k€	
Opetus- ja kulttuuritoimen vähennys:	- 1,3 M€	-758 k€	-725 k€
Yhteensä valtion osuus:	9,4 M€	9,7 M€	10,1 M€

Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden valtionosuusprosentti:

2014	29,57
2015	25,42
2016	25,52
2017	25,24
2018	25,34.

Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin nousee 0,1 prosenttiyksikköä, mikä tarkoittaa alle prosentin nousua valtionosuuden perusosaan. Euroina lisäystä on noin 40 000 euroa. Vuonna 2017 Muuramen kunta saa peruspalveluiden valtionosuutta 10,8 miljoonaa euroa. Verotulontasaus on positiivinen eli Muurame saa 2017 verotulontasauseränä 210 000 euroa. Vähennettävää on vielä OKM-valtionosuus 720 000 euroa. Vähennys on aiempia vuosi pienempi. Jäljelle jäävä valtionosuus Muuramessa vuodelle 2017 on 10,1 miljoonaa euroa.

2.2 Toimintaympäristön kehitys

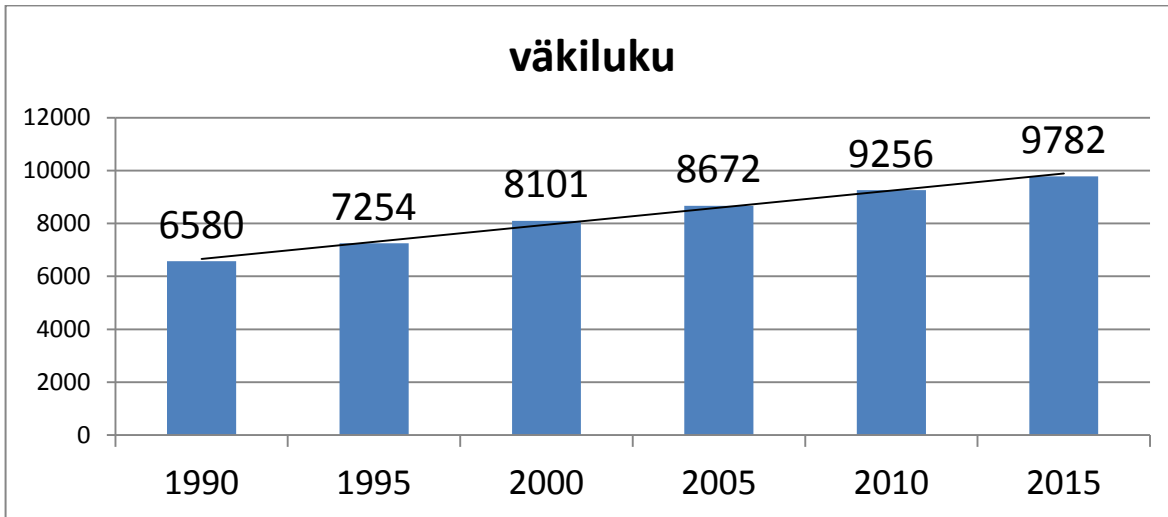
Kuntien kannalta toimintaympäristön talouden kehitys on keskeinen menestystekijä. Siihen liittyy paitsi yleinen taloudellinen kehitys maailman talouden ja kansantalouden osalta, mutta myös erittäin oleellisena osana alueellinen talouskehitys. Työllisyyskehityksen kannalta on ollut huolestuttavaa, että lähiympäristön kuntien ja yritysten talouskehitys on ollut Suomen heikointa. Talous kasvaa tällä hetkellä Suomessa vauhdikkaammin kuin jopa muualla EU:n alueella, mikä heijastuu etenkin työllisyyteen. Alueellinen talouskehitys onkin muuttunut merkittävästi positiiviseen suuntaan ja vaikuttaa nyt koko seudun kehitykseen. Vahva rakentaminen ja tuotannon kasvu tukee kasvua erinomaisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömyysprosentti Suomessa on 10,5 %. Keski-Suomen työttömyystilanne on enää maakunnista neljänneksi huonoin. Keski-Suomen työllisyyskatsaus syyskuu 2017 (julkaisija Keski-Suomen ELY-keskus) työttömyysprosentti Muuramessa oli syyskuun lopussa 8,5 % eli työttömyys on edelleen alentunut vuodenvaihteesta ja on Keski-Suomen alhaisin. Keski-Suomen lukema on 12 %. Maakuntamme takana tilastossa oli Kaakkois-Suomi 12,9, Lappi 12,7 % ja Pohjois-Karjala 14,9 %. Työttömien lukumäärää vertailtaessa esimerkiksi Pohjois-Karjalan kanssa, niin työttömiä lukumäärällisesti Pohjois-Karjalassa on vain hiukan yli 10 000, kun taas Keski-Suomessa lukumäärä on yli 15 500. Lappi nousee tilastossa talvimatkailun ansiosta hyvin nopeasti, kun kausityöttömyys hellittää. Positiivisinta maakunnan kannalta on keskuskaupunki Jyväskylän nopeasti piristynyt työllisyystilanne. Jyväskylä on parantanut asemaansa suurien kaupunkien vertailuryhmässä ja maakunnan keskuskaupunki on jo noussut parhaaseen kärkiviisikkoon.

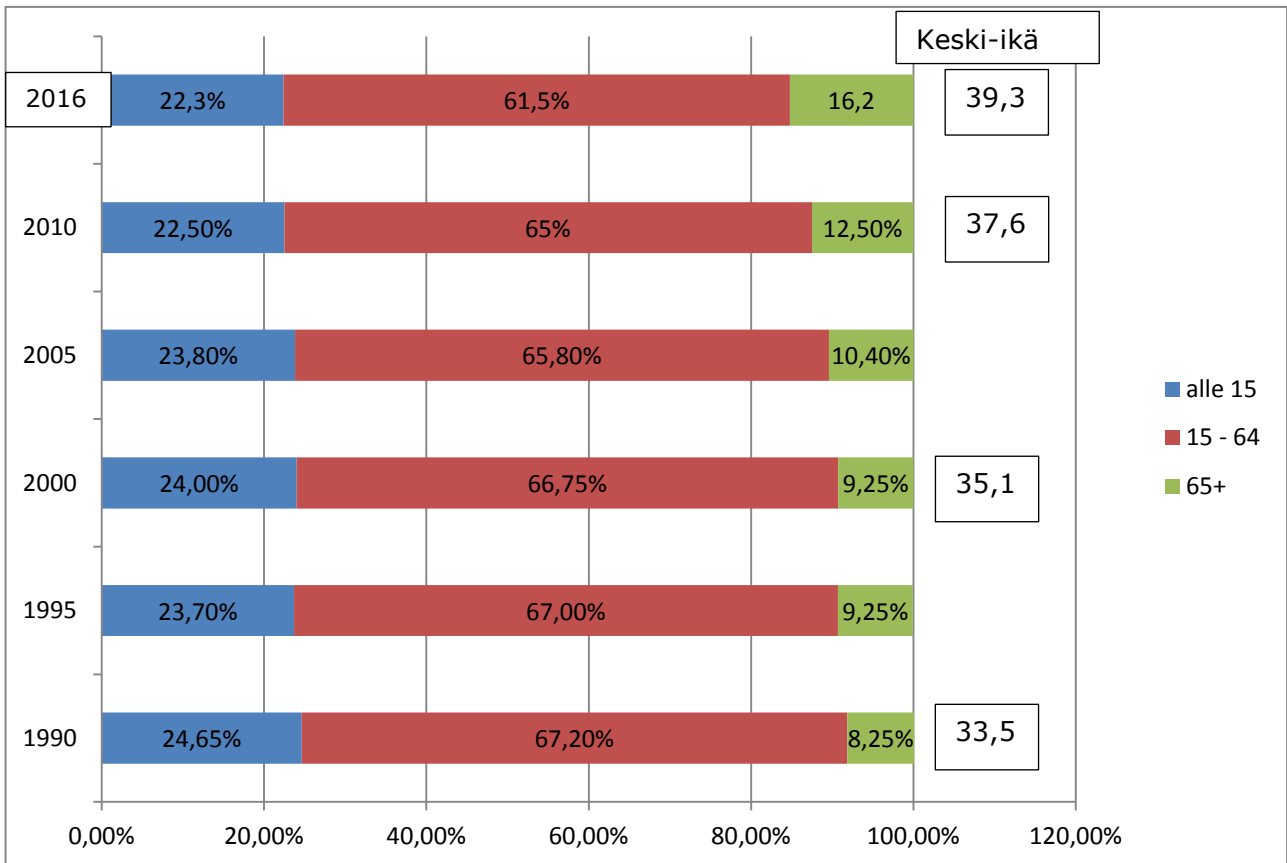
Uusi organisaatio mahdollistaa elinkeinopolitiikan resurssien koordinoitua suuntaamista Muuramen elinvoiman kehittämiseksi. Tämä ”nyrkiksi” koottu toiminta on edelleen parantanut elinkeinopolitiikan tulosta. Erityisesti yritysrajaamista suunnattu yrityskoordinaattoritoiminta saa hyvää palautetta yrittäjiltä. Tavoitteena ollut työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen on onnistunut. Vuoden 2014 tilastoissa Muurame oli lukemallaan 62,4 % työpaikkaomavaraisuuden suhteen kolmanneksi viimeisenä Keski-Suomessa. Seuraavana vuonna (viimeisin tilastokeskuksen tilasto vuosi 2015) Muuramen lukema on jo 65,1 %.

2.3 Väestörakenteen kehitys

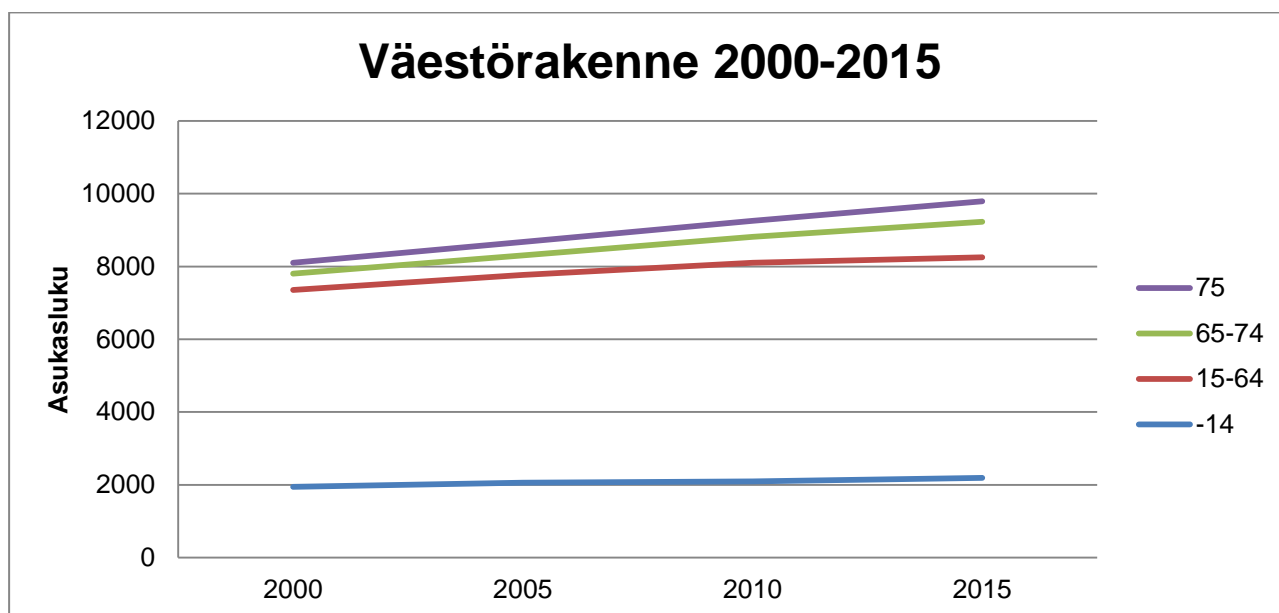
Kunnan väestönkasvu on ollut viime vuosina hiukan totuttua hitaampaa ja maltillisempaa. Vuoden 2014 hyvän väestönkasvun jälkeen on kasvu 2015 ollut merkittävästi hitaampaa, mutta vilkastui taas 2016 aikana. Sama hyvä kehitys on jatkunut 2017.



Väestön ikärakenteessa on tapahtunut merkittävää vanhentumista, kun suurten ikäluokkien vanheneminen muokkaa kunnan väestörakennetta.



Väestön keski-ikä Muuramessa on tällä hetkellä 39,3 vuotta. Väestönkasvun hidastuminen on myös osaltaan muuttanut palvelurakenteen tarpeita. Ikäryhmässä alle 15-vuotiaat ei ole tapahtunut juurikaan kokonaiskasvua. Kasvua on eri alueilla, mm. Kinkomaa on kasvanut vahvasti alueena. Huomioitavaa on myös yli 75-vuotiaiden osuuden kasvu yli 65 -vuotiaiden ikäryhmässä. Työikäisen väestön osuus on vähentynyt merkittävästi erityisesti viime vuosina – tämä heikentää kunnan huoltosuhdetta.



Vuoden 2017 osalta väestön kasvu on ollut 125 henkeä, ennakkoväkiluku syyskuulta 2017 on 10 066 asukasta.

Väestö	
Väkiluku 31.12.2016	9 941
Väkiluvun muutos, % 2015–2016	1,6
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	22,3
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	61,5
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	16,2
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, % 31.12.2016	0,1
Ulkomaisten kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2016	0,9
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2016	108
Syntyneiden enemmisyys, henkilöä 2016	28
Perheiden lukumäärä 31.12.2016	2 861
Valtionveronalaiset tulot, euroa/tulonsaaja 2015	31 582

2.3.1 Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys

Alueellinen kehitys on keskittynyt asuntorakentamisen osalta erityisesti keskustaaajaman ja Kinkomaan alueille. Omakotitaloalueita avataan tasaiseen tahtiin, ja tällä pyritään vastaamaan vahvaan kysyntään tulevaisuudessakin.

Vuokra-asuntojen lisärakentamiselle tulee tarvetta vasta myöhemmässä vaiheessa, kun nykyinen vuokra-asuntokanta joko saavuttaa peruskorjauksen tai vapautuu säätelyn piiristä. Lisäalueiden kaavoitus teollisuudelle ja palveluilla sekä maanhankinta tätä varten on yksi tärkeimmistä elinkeinopoliittisista tavoitteista suunnittelukaudelle.

Vaikka palvelutuotanto onkin kasvavin ala, on myös perinteisemmän teollisuuden roolista ja tärkeydestä syytä pitää huolta. Nämä tarjoavat mitä moninaisimpia alihankintaketjuja ja luovat yhteyteensä tarvitsemiaan palvelu- ja toimitusketjuja. Kerrannaisvaikutuksena nämä tukevat erinomaisesti elinkeinoelämää ja mahdollistavat yritystoiminnan muodostumista ympärilleen.

2.3.2 Työvoima, työllisyys

Viimeisimpien tilastokeskuksen tilastojen valossa (vuosi 2015) kunnan työvoima on ollut 4791 henkilöä, joista työssä olevia on 4178 ja työttömiä 613 (12,8 %). Työssä olevien osuus koko väestöstä on 48 %.

Vuoden 2016 työttömyystilastojen (ELY-keskus) mukaan muuramelaisista 11,7 % oli työttöminä vuoden vaihteessa. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä laski vuoteen 2015 verrattuna 9,4 %. Syyskuussa 2017 työttömiä oli työttömyystilaston (ELY-keskus) mukaan muuramelaisista 8,5 %. Työllisyystilanne kehittyy edelleen suotuisasti 2018.

Työssä toimivan väestön lukumäärät ja prosenttiset osuudet toimialoittain 31.12.2000, 2010 ja 2015

Toimiala	2000	%	2010	%	2015	%
Maa- ja metsätalous	83	2,3	69	1,7	64	1,5
Teollisuus	904	25,4	831	19,9	771	18,5
Rakennustoiminta	278	7,8	315	7,6	301	7,2
Kauppa ja	434	12,2	416	10,0	581	13,9
Liikenne	178	5,0	153	3,7		0,0
Palvelut	1617	45,4	2332	56,0	2395	57,3
Elinkeino tuntematon	64	1,8	51	1,1	66	1,6
Yhteensä	3558	100,0	4167	100,0	4178	100,0

Merkittävimmät muutokset elinkeinorakenteessa viime vuosina ovat teollisuudessa toimivien osuuden lasku sekä palveluelinkeinoissa toimivien määrän nousu. Myös hoiva-alan työpaikkojen määrä on kasvanut Muuramen kunnan alueella etenkin Vitapolis-alueella.

Muuramen kunnan tavoitteissa on jatkuva uusien työpaikkojen syntyminen kunnan alueelle ja niihin liittyen kunnassa on pidettävä jatkuvasti riittävää varantoa työpaikka-alueista. Tällä hetkellä keskeiset painopistealueet ovat Muuramen keskustan, ysitien risteysalueen, Punasilan alueen sekä Vitapolis-alueen kehittämisessä. Samanaikaisesti pitää Teollisuusalueen laajentamiselle eteläisen Muuramen alueella etsiä mahdollisuuksia. Toisaalta on huomattava, että samanaikaisesti osa jo toimivista yrityksistä myös kasvaa ja synnyttää uusia työpaikkoja.

Kunnan työpaikkarakenteen muutokset 2010-luvulla merkitsevät lähinnä seuraavaa:

Tasaantumista on maa- ja metsätalouden aloilla, nousua kaupan ja palvelujen työpaikkojen määrissä. Kuluva suunnittelukauden aikana ennustetaan palvelujen alojen kehittyvän selvästi eniten. Palvelut saavat uutta kasvuvoimaa kaupasta ja lisääntyneestä yksityisestä kulkuksesta. Matkailun osuus ei ole noussut Muuramessa merkittäväksi tekijäksi. Käytännössä laskettelukeskuksen konkurssin jälkeen matkailun kasvattaminen vaatii pitkän tähtäimen suunnitelmaa ympärivuotisen houkuttelevan matkailukohteen luomiseksi Muurameen. Työpaikkasuunnitelma on tavoitteellinen. Vuonna 2015 työpaikkaomavaraisuus oli 65 %. Tavoitteena on, että suunnittelukauden keskimääräinen työpaikkojen lisäys olisi vuosittain noin 100–150 ja työpaikkaomavaraisuus kehittyisi väestönkasvun kanssa tasaiseen tahtiin.

2.3.3 Hallinto ja henkilöstö

Kunnassa on toteutettu organisaatiouudistus uuden strategian mukaisena. Muutos on tehty vasta organisaatiossa, nyt tämä muutos on saatava myös toimintakulttuuriin.

Henkilöstön määrässä tapahtui merkittävä kasvu 2017, kun perusterveydenhuollon palvelut palautettiin kunnan liikelaitoksen toiminnaksi. Arvioitu henkilöstömäärän kasvu, kaikki palvelualat huomioiden, oli yli 70 henkeä, joista kaikki ovat vakinaista henkilöstöä.

Muutos oli merkittävä ja lisää vaatimuksia henkilöstöhallinnon järjestämiseen. Tämän vaatimukseen pyritään vastaamaan 2018 alusta uuden HR- järjestelmän avulla. Järjestelmän myötä niin työntekijät kuin esimiehet saavat ajantasaiset työkalut henkilöstöhallinnon asioihin. Vuodelle 2018 arvioitu henkilöstön kasvu on vain muutamia henkilöitä.

2.4 Investoinnit

2.4.1 Rakentamisohjelma 2018 – 2030

M UURAMEN KUNTA		19.9.2017 R.K.										
Kiinteistöt		P = polistettavat kiinteistöt										
Investointiohjelma 2018-2030		2018										
Hankkeen nimi		2019										
OLEM ASSA OLEVAT KIINTEISTÖT		2020										
valmist.v.	p.-ala m ²	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä
1978/2003	3 845											66 000
1988/2001	3 557											62 000
1976	5 465									P		72 000
2015	1098											16 000
1990/2004	8 875											71 000
1996	629											0
1935/2016	2 620											0
2003	917											0
1948/2006	1275											250 000
2007	1087											0
2000	799											0
2009	1938											0
1971	688											0
500	380											0
	121											0
	400											0
	153											0
	30											0
	200											0
	60											0
	0											0
UUDISHANKKEET:	28006m²											
	kustannarvio											
Niittyahon päiväkotii+2 luokkaa	3 150 000							3 150 000				3 150 000
Niittyahon koulu, 6-9 luokkaa	7 000 000											7 000 000
Paloasema ja tekninen variko	2 800 000											2 800 000
Keskustan päiväkoti, 4 tyrmää	3 080 000											3 080 000
Kirkonmaan koulu laajennus, 10+2 luokkaa	8 400 000											8 400 000
Mäkelänmäen uusi koulu 20 + 10	3 500 000											3 500 000
Mäkelänmäen uusi liikuntahalli ja keittiö	3 640 000											3 640 000
Uusi lukkorakennus, nykyiset tilat yläkoululle	2 240 000											2 240 000
Kirkonmaan päiväkoti, 3 tyrmää	1680 000											1 700 000
Isolahden koulu laajennus 4+2 luokk.+uokkas	1960 000											1 960 000
Isolahden päiväkoti	700											0
TALONRAKENNUKSET yhteensä	37 450 000											30 707 000

Hankkeen nimi	Kokonaiskust.arvio euroa	2016	2017	2018	2019	2020	2021
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Tievalaistus							
Tievalaistuksen rakentaminen	400 000	100 000	60 000	60 000	80 000	50 000	50 000
Liikenneväylät							
Asuntoalueiden viimeistely	120 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Kinkomaa	1 036 000	296 000	95 000	45 000	200 000	200 000	200 000
Seunavuori	1 150 000	405 000	245 000		200 000	200 000	100 000
Tervämäki	172 000				72 000		100 000
Vuorenlahti			25 000				
Riihiniemi	200 000		200 000				
Hautalahden alue	800 000				200 000	200 000	200 000
Sillanniitun alue					200 000	200 000	200 000
Muut liikenneväylät	3 037 000	487 000	500 000	550 000	500 000	500 000	500 000
Sillanniityn kosteikkopuisto			87 000	71 000			
Niittyahon kevyen liikenteen väylä	285 000		200 000	85 000			
Saarenkyläntie kevyenliikenteen väylä	30 000	30 000					
Sanantien kevyen liikenteen väylä	100 000			100 000			
Muut kevytliikenneväylät	360 000	60 000			100 000	100 000	100 000
Liikenneväylät yhteensä	7 290 000	1 298 000	1 372 000	871 000	1 492 000	1 420 000	1 420 000
RAKENTEET JA LAITTEET yhteensä	8 273 000	1 398 000	1 432 000	931 000	1 572 000	1 470 000	1 470 000

Hankkeen nimi	Kokonaiskustannus- arvio / euroa	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vesihuolto							
Kinkomaa	673 000	148 000	30 000	45 000	150 000	150 000	150 000
Seunavuori	970 000	215 000	155 000		200 000	200 000	200 000
Tervämäki	155 000				55 000	50 000	50 000
Vuorenlahti			45 000				
Hautalahden alue	400 000				200 000	100 000	100 000
Sillanniitun alue					150 000	100 000	100 000
Vesilaitoksen Suuruskangas	480 000	80 000	50 000	50 000	200 000	50 000	50 000
kehittäminen Kinkomaa	350 000	30 000	30 000	30 000	100 000	80 000	80 000
Innanlahti	330 000	20 000	20 000	30 000	100 000	80 000	80 000
Vesihuollon perusparannus	1 220 000	130 000	130 000	510 000	150 000	150 000	150 000
Muu vesihuoltotyö	300 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Vesihuolto yhteensä	4 878 000	673 000	510 000	715 000	1 355 000	1 010 000	1 010 000
Maa- ja vesialueet							
Maa-alueiden ostaminen	1 300 000	600 000	300 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Maa-alueiden ostaminen/vesihuolto			200 000				
KAIKKI YHTEENSÄ	15 046 000	2 671 000	2 442 000	1 746 000	3 027 000	2 580 000	2 580 000

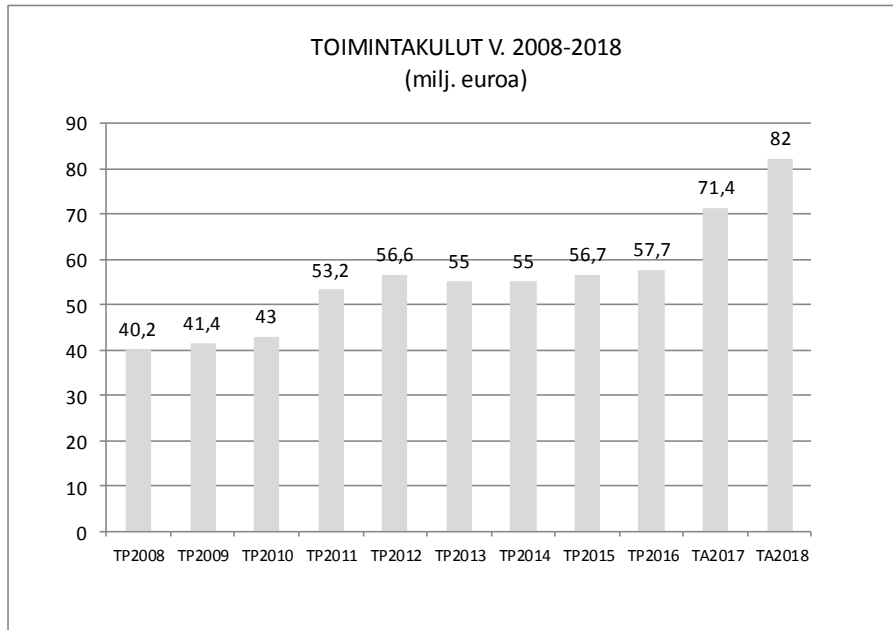
Hankkeen nimi	Kokonaiskust.arvio euroa	2017	2018	2019	2020	2021	2022
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Puistot							
Puistojen rakentaminen	140 000			30000 ¹	30000 ¹	50000 ²	30000 ²
* Murtolampi ¹							
* Hautalahti ²							
Urheilu- ja ulkoilualueet							
Isolahden jääkiekkokaukalo	20 000	20 000	12 000				
Kinkomaan uimalaituri	12 000		17 000				
Ratastien matonpesupaikka	17 000						
Nisulanmäen jääkiekkokaukalo	30 000					30 000	
Niittyahon koulun ladun siirto	15 000			15 000			
Koulumäen jääkiekkokaukalo	30 000						30 000
Urheilukentän alueen kehittäminen	215 000			15 000	100 000	100 000	
Seudun retkeilyreitti	100 000			50 000	50 000		
Tekonurmen pinnan uusiminen	190 000		190 000				
Koulumäen lähiliikuntapaikka*	80 000	80 000					
Kinkomaan lähiliikuntapaikka*	416 000	109 000	146 000	161 000			
Niittyahon lähiliikuntapaikka	115 000					15 000	100 000
Puistot yms yhteensä	1 380 000	209 000	365 000	241 000	150 000	180 000	60 000
* Valtionavustus/Koulumäen lähiliikuntapaikka		-24 000					
* Valtionavustus/Kinkomaan lähiliikuntapaikka		-32 000	-44 000	-49 000			
* Valtionavustus/Tekonurmen uusinta			-42 000				
* Valtionavustus/Niittyahon lähiliikuntapaikka							-30 000
* Valtionavustus/Urheilukentän suorituspaikkojen kunnostaminen					-25 000		
RAKENTEET JA LAITTEET yhteensä							

		valtionavustus			
KONEET JA KALUSTO 2018 - 2020		2018	2019	2020	2018
TUKIPALVELUKESKUS					
Atk-ohjelmat					
	Palvelin lisenssit	16000			
	Virustorjunta	3000			
	Virtualisointi lisenssit	6000			
	Hankinnan kilpailutusjärjestelmä	10000			
	Yhteensä	35000	35000	35000	
Atk-laitteet					
	Langaton verkko	2000			
	Työasemien uusinta	5000			
	Kiinteän verkon parannus	1000			
	Uusi palvelin	12500			
	Uusi levyjärjestelmä	15000			
	Yhteensä	35500	35000	35000	
Keskuskeittiö					
	Painekaappi	34300			
	Kaksi pataa		20000		
Terveyskeskus					
	Uuni keittiölle	18000			
Kulttuurikeskus					
	Ilmanvaihtokoneita ja laitteita		84000	84000	
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta					
	Omatoimikirjsto, laitteet ja kalusteet	13000	10000		8000
	Nuorisotilan kalusteet	10000			
	Musiikkivälineet ja projektori/koulut	12150			
	Atk-laitteet/varhaiskasvatus	15200			
	Atk-laitteet/ koulut	18000			
	Kalusteet /siirto päiväkot	20000			
	Kalusteet/ Niittyahon 2 luokkaa	10000			
	Yhteensä	98350			
Elinvoiman ja kasvu lautakunta					
	Nosturi-kuorma-auto		150000		
	Traktori			100000	
Yhteensä					
		221150	334000	254000	

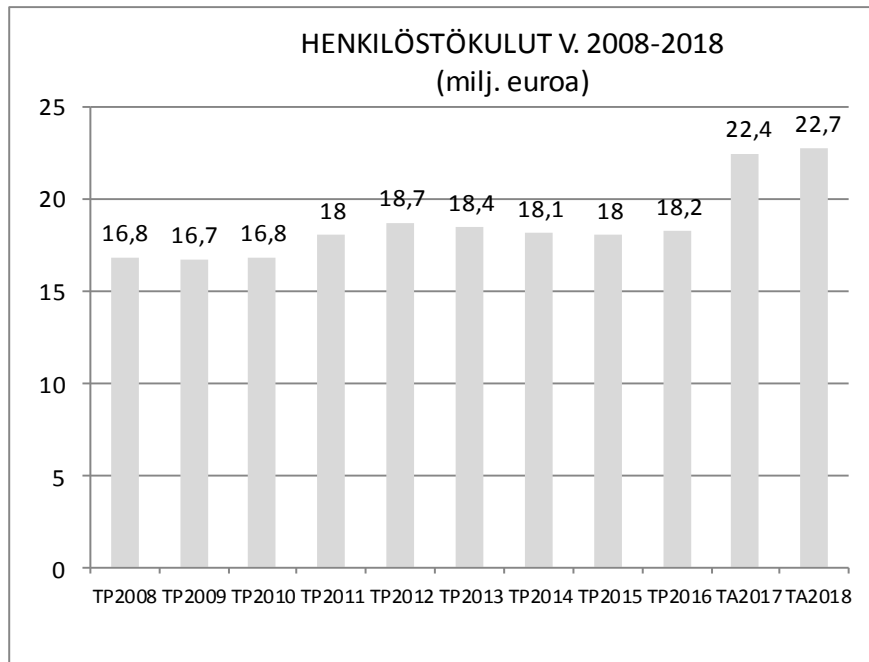
3 VUODEN 2018 TALOUSARVIO

3.1 Käyttötalous

Käyttötalouden menot ilman kustannuslaskennallisia eriä ovat 82.004.920 euroa, tulot 36.532.730 euroa ja valmistus omaan käyttöön 237.710 euroa. Käyttötalouden menot kasvavat 14,8 % vuoden 2017 muuten talousarviosta. Käyttötalouden tulot kasvavat 33,5 % vuoden 2017 muuten talousarviosta. Käyttötalouden toimintakate on 45.234.480 euroa. Se kasvaa 3,4 % vuoden 2017 muuten talousarviosta.

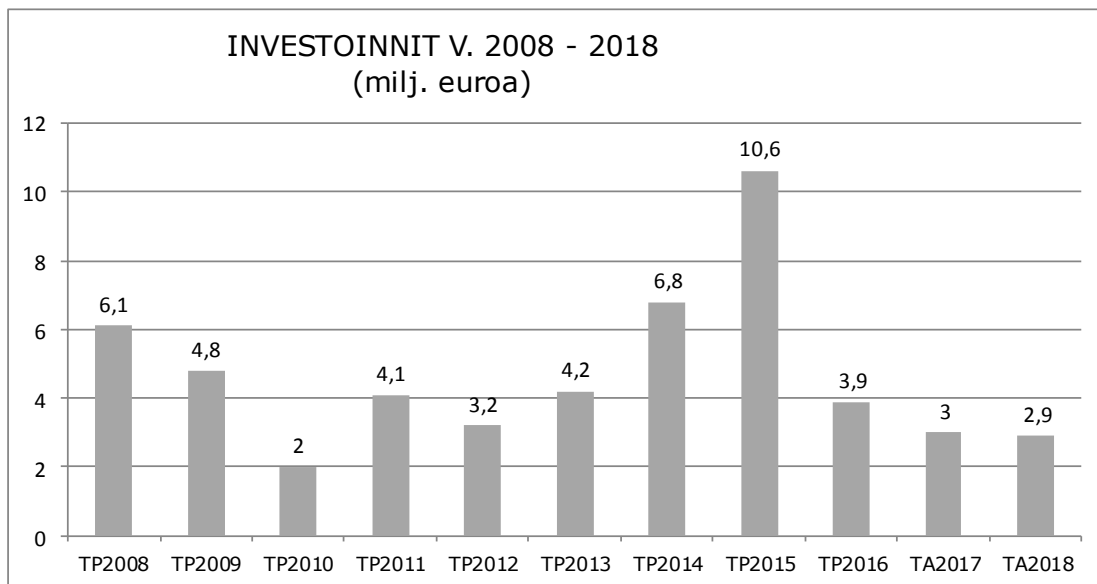


Henkilöstömenot ovat 22.743.830 euroa. Nousua vuoden 2017 talousarviosta on 324.490 euroa (1,45 %). Palkat ovat 18.244.330 euroa ja nousua vuoden 2017 talousarvioon on 465.740 euroa (2,62 %).



3.2 Investoinnit

Investointien menot ovat 2.861.150 euroa ja tulot 100.000 euroa. Menot laskevat 7,4 % vuoden 2017 talousarviosta. Nettoinvestoinnit ovat 2.667.150 euroa.



3.3 Tuloslaskelma

Toimintakate on -45,2 milj. euroa. Rahoitustulot ja -menot ovat -38.300 euroa. Korkomenot ovat 98.000 euroa ja muut rahoitusmenot ovat 53.440 euroa.

Vuosikate on 3.602.220 euroa. Se kasvaa vuoden 2017 talousarvioon verrattuna 782.050 euroa. Vuosikate asukasta kohden on 357 euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot ovat 3,9 milj. euroa. Tulorahoitus ei riitä kattamaan poistoja, vaan alijäämää syntyy 0,3 milj. euroa.

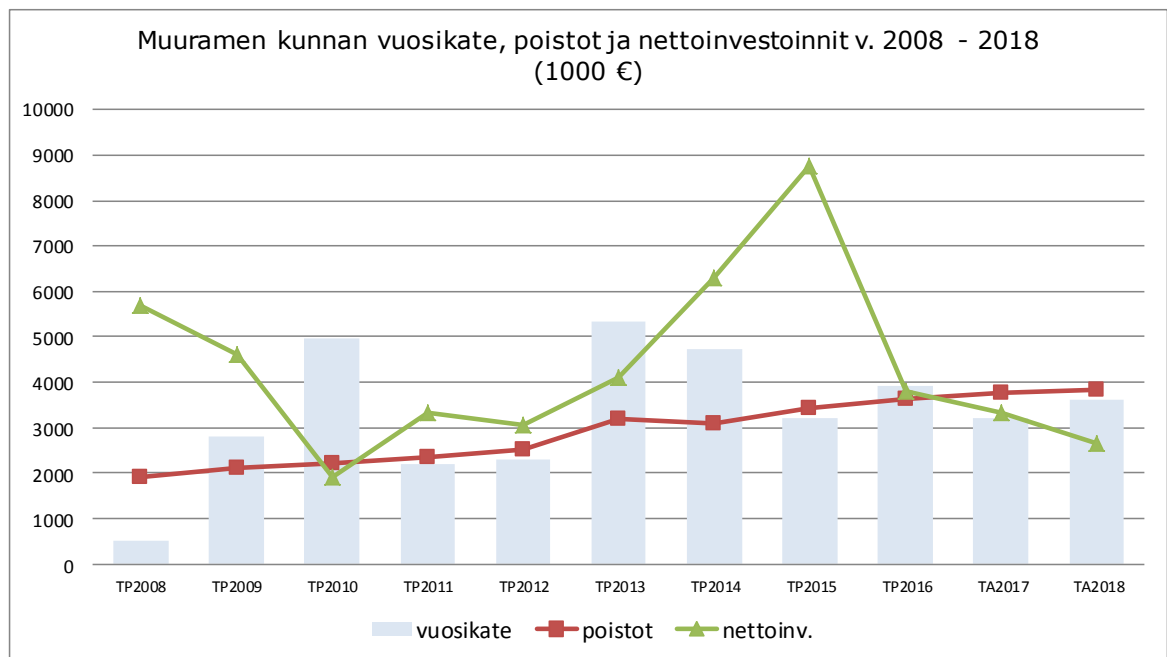
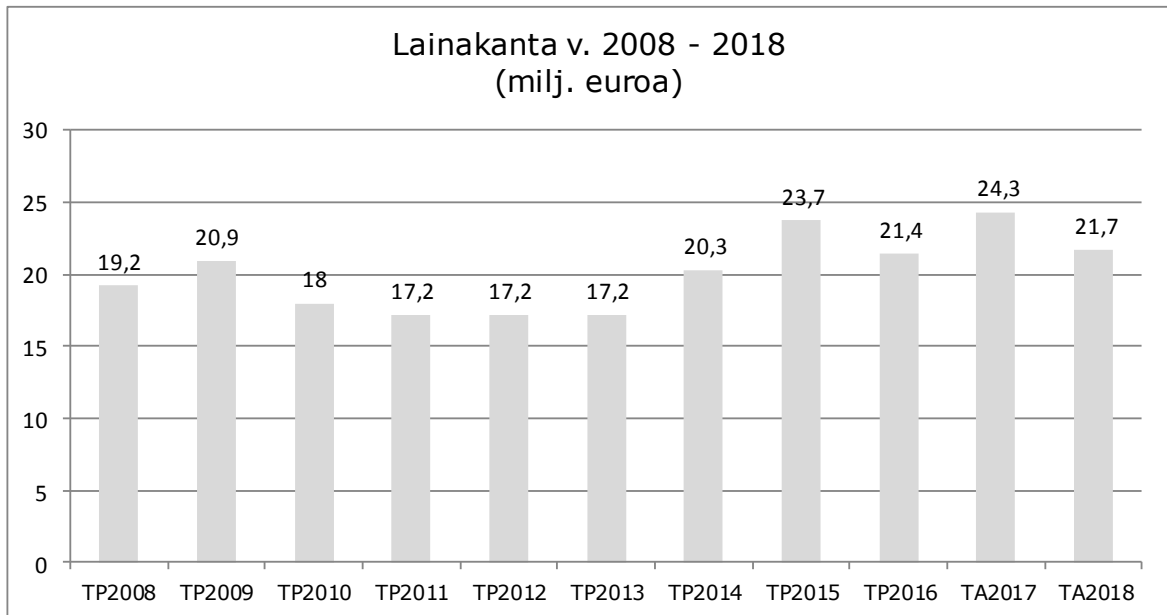
	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATULOT				
* Myyntitulot	4.587.158	3.713.770	3.838.110	3,35
* Maksutulot	1.548.928	2.174.950	2.168.780	0,28-
* Tuet ja avustukset	667.512	14.319.010	23.358.300	63,13
* Muut toimintatulot	7.158.167	7.161.320	7.167.540	0,09
** TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	13.961.765	27.369.050	36.532.730	33,48
** VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	240.178	309.050	237.710	23,08-
TOIMINTAMENOT				
* Henkilöstömenot	18.165.245-	22.419.340-	22.743.830-	1,45
* Palvelujen ostot	27.605.546-	22.299.350-	22.960.420-	2,96
* Aineet, tarvikkeet ja tavara	2.398.601-	2.987.260-	3.134.340-	4,92
* Avustukset	3.829.254-	17.374.060-	26.542.400-	52,77
* Muut toimintamenot	5.677.328-	6.356.160-	6.623.930-	4,21
** TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	57.675.973-	71.436.170-	82.004.920-	14,79
TOIMINTAKATE	43.474.030-	43.758.070-	45.234.480-	3,37
* Verotulot	37.687.990	36.834.000	38.754.000	5,21
* Valtionosuudet	9.645.031	9.694.240	10.121.000	4,40
Rahoitustulot ja -menot				
* Korkotulot	2.022	1.400	0	100,00-
* Muut rahoitustulot	170.545	164.740	113.140	31,32-
* Korkomenot	67.061-	65.400-	98.000-	49,85
* Muut rahoitusmenot	48.224-	50.740-	53.440-	5,32
VUOSIKATE	3.916.273	2.820.170	3.602.220	27,73
Poistot ja arvonalentumiset				
* Suunn.mukaiset poistot	3.540.167-	3.778.000-	3.850.700-	1,92
* Arvonalentumiset	84.094-	0	0	0,00
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	292.012	957.830-	248.480-	74,06-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	292.012	957.830-	248.480-	74,06-
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT:				
	TP 2016	TA2017	TA 2018	
Veroprosentti	19,5	19,5	19,5	
Verotulot, €/asukas	3791	3683	3837	
Toimintatuotot/toimintakulut %	24,3	38,5	44,7	
Vuosikate/Poistot %	108,1	74,6	93,5	
Vuosikate €/asukas	393,9	282,0	356,7	
Yli-/ alijäämä €/asukas	29,4	-95,8	-24,6	
Asukasluvu vuoden lopussa	9941	10000	10100	

3.4 Rahoituslaskelma

Toiminnan ja investointien rahavirta on 935.070 euroa. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Myyntituloja maan myynnistä arvioidaan kertyvän 100 000 euroa.

Lainoja lyhennetään 2,2 milj. euroa ja uutta pitkäaikaista lainaa otetaan 1,2 milj. euroa. Lainakanta tilinpäätöksessä 2016 oli 21,4 milj. euroa. Lainaa arvioidaan vuoden 2018 lopussa olevan 21,7 milj. euroa, mikä on asukasta kohden 2149 euroa.

	/1000€	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18
RAHOITUSLASKELMA					
Toiminnan rahavirta					
**	Vuosikate	3.916.273	2.820.170	3.602.220	27,7
**	Tulorahoituksen korjauserät	885.159-	1.000.000-	1.000.000-	0,0
Investointien rahavirta					
*	Investointimenot	3.945.950-	3.090.010-	2.861.150-	7,4-
*	Rah.osuudet invest. menoihin	41.500	69.000	94.000	36,2
*	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	996.406	1.060.000	1.100.000	3,8
***	Toiminnan ja invest. rahavirta	123.070	140.840-	935.070	763,9-
Rahoituksen rahavirta					
*	Antolainojen muutokset Antolainojen vähennykset	130.943	36.360	36.360	0,0
Lainakannan muutokset					
*	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2.029.480	1.211.390	40,3-
*	Pitkäaikaisten lainojen vähenn	2.080.000-	1.925.000-	2.182.820-	13,4
*	Lyhytaikaisten lainojen muutos	200.000-	0	0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
*	Toimeksiant.var.ja po:n muut.	36.495-	0	0	0,0
*	Saamisten muutos	963.594	0	0	0,0
*	Korottomien velkojen muutos	1.137.479	0	0	0,0
***	Rahoituksen rahavirta	84.478-	140.840	935.070-	763,9-
*****	RAHAVAROJEN MUUTOS	38.592	0	0	0,0
*	RAHAVAROJEN MUUTOS	38.592-	0	0	0,0
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT:					
		TP 2016	TA 2017	TA 2018	
	Lainakanta, Milj. €	21,4	24,3	21,7	
	Lainakanta, €/asukas	2175	2430	2149	
	Asukasluku vuoden lopussa	9941	10000	10100	



4 TOIMINTOJEN RAHOITUS

4.1 Verotulot

Muuramen kunnan vuoden 2018 tuloveroprosentti on 19,50.

Verotuloja arvioidaan vuonna 2018 kertyvän yhteensä 38,8 milj. euroa, verotilistysten arvioidaan kasvavan 5,2

	TP 2016	ARVIO 2017	TA 2018	MUUTOS % 17/18
kunnallisvero	33 671 338	34 087 000	34 295 000	+ 0,6
yhteisövero	2 093 426	2 356 000	2 343 000	- 0,6
kiinteistövero	1 923 226	2 116 000	2 151 000	+ 1,7
YHTEENSÄ	37 687 990	38 559 000	38 789 000	+ 0,6

Kiinteistöveron tuotot eri verotusryhmissä (2017)

KIINTEISTÖVERO	VERO -%	VEROTUSARVO	LASKENNALLINEN TUOTTO
vakituiset asuinrakennukset	0,50	228 186 000 €	1 116 000 €
muut asuinrakennukset	1,10	9 125 000 €	100 000 €
yleishyödylliset yhteisöt	1,00	1 662 000 €	17 000 €
yleinen kiinteistövero	1,00	87 305 000 €	873 000 €
rakentamaton rakennuspaikka	4,00	493 000 €	20 000 €
yhteensä		326 771 000 €	2 151 000 €

4.2 Valtionosuudet

Valtio maksaa kunnille peruspalveluiden järjestämistä varten valtionosuutta. Kunnan saamien valtionosuuksien perusteena ovat kaikki kunnan lakisääteiset tehtävät ja muut yleiset tehtävät. Valtionosuuteen vaikuttavat mm. kunnan ikärakenne, sairastavuus, työttömyys, verotulot yms. kunnan rakennetta kuvaavat tekijät.

Valtionosuuslaskurin avulla tehdyn arvion mukaan Muuramen valtionosuudeksi muodostuu 10,1 milj. euroa.

4.3 Myyntituotot

Myyntituottoja arvioidaan kertyvän 3,8 milj. euroa. Ne lisääntyvät 3,4 % vuodesta 2017. Myyntituotoista vesi- ja jätevesimaksujen osuus on 1,4 milj. euroa, työpajan myynti-tuottojen 0,1 milj. euroa ja ruokahuollon sisäinen ateriamyynti 1,1 milj. euroa.

4.4 Maksutuotot

Maksutuottoja arvioidaan kertyvän 2,2 milj. Maksutuotot pienenevät 0,3 % vuodesta 2017.

4.5 Tuet ja avustukset

Vuoden 2018 talousarvion käyttötalousosaan arvioidaan tukia ja avustuksia kertyvän yhteensä 23,4 milj. euroa, josta sisäistä avustusta Muuramen Hyvinvointi-liikelaitokselle on 22,9 milj. euroa. Työllistämistukea saadaan 0,2 milj. euroa ja työterveydenhuoltoon Kansaneläkelaitoksen tukea 0,1 milj. euroa.

4.6 Muut toimintatuotot

Muita tuottoja arvioidaan kertyvän 7,2 milj. euroa, josta sisäisiä vuokratuottoja 5,1 milj. euroa, ulkoisia vuokratuottoja 1 milj. euroa ja käyttöomaisuuden myyntivoittoja 1 milj. euroa.

5 TALOUSARVION SITOVUUS

Käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova määräraha on talousarvion määrärahakohdassa oleva kokonaismääräraha. Kokonaismäärärahaa ei saa ylittää ilman kunnanvaltuuston lupaa eikä käyttää muuhun kuin nimikkeen mukaiseen tarkoitukseen.

Valtuustoon nähden sitovia kokonaisuuksia ovat hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta, kunnan avustus liikelaitokselle, elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta sekä kunnanhallitus/tukipalvelut. Lisäksi sitovuustaso koskee vaalien ja tarkastuslautakunnan toimintaa. Toimielimille myönnetty kokonaismääräraha on käytettävissä näiden kokonaisuuksien sisällä.

Toimielinten tulee esittää sitovuustason muutoksesta huolimatta talousarviossa määrärahat tehtävittäin.

Kunnan tuloarviot ovat paitsi tavoitteellisia myös velvoittavia.

(1000 euroa)	Sitovuus 1)	Määrärahat 2)	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta			
Vaalit	B	7	15
Tarkastuslautakunta			
Tarkastuslautakunta	B	26	0
Kunnanhallitus/tukipalvelut			
Hallinto ja henkilöstö		2433	196
Sisäiset palvelut		121	0
Seutu- ja alueyhteistyö		5	0
Muu toiminta		22	0
Kiinteistötoimi	2	3615	5347
Keskuskeittiö		1248	1172
Kunnanhallitus/tukipalvelut yht.	B	7444	6715
Hyvinvoinnin ja palv.ltk			
Hyvinvoinnin ja palv.ltk		39	0
Hallinto (hyvinv. ja palv.ltk)		467	0
Varhaiskasvatuspalvelut		6605	574
Perusopetus		10759	344
Toisen asteen koulutus		1405	14
Liikkuva Muurame		1558	242
Joukkoliikenne		322	0
Kulttuuri ja nuorisopalvelut		1033	101
Hyvinvoinnin ja palv.ltk yht.	B	22188	1275
Kunnan avustus liikelaitokselle	B	22921	
Elinvoiman ja kestävä kasvun ltk			
Elinvoiman ja kest.kasvun ltk		109	0
Infra ja mittaus	2	1214	120
Vesihuolto	2, 3	902	1486
Luvat ja valvonta		357	101
Maankäyttö ja elinkeinot		401	1172
Muut	3	773	0
Yhteensä	B	3756	2879
Käyttötalous yhteensä	B	56342	10884
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		38754
Valtionosuudet	B		10121
Korkotulot	B		0
Muut rahoitustulot	B		113
Korkomenot	B	98	
Muut rahoitusmenot	B	53	

INVESTOINTIOSA			
Kunnanhallitus	B	100	100
Tukipalveluiden invest.	B	642	
Hyvinvoinnin ja palv.ltk	B	463	94
Elinvoiman ja kest. Kasvun ltk	B	931	
Vesihuollon inv.	B	715	
Investointiosa yht	B	2851	194
RAHOITUSOSA			
Antolainojen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	B		36
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		1211
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	2183	
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Vaikutus maksuvalmiuteen		325	539
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		61852	61852
1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio			
B = bruttomääräraha/-tuloarvio			
2) Määrärahat = Toimintamenot - Valmistus omaan käyttöön			
3) kohderahoitteiset tehtävät merkitty ilman laskennallisia eriä			

6 KÄYTTÖTALOUSOSA

6.1 Keskusvaalilautakunta

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia yhdessä kunnanhallituksen kanssa valtiollisten ja kunnallisten vaalien ja äänestysten lainmukaisesta läpiviennistä Muuramen kunnan alueella. Lisäksi keskusvaalilautakunta aktivoi kuntalaisia käyttämään äänioikeuttaan ja vaihtusmahdollisuuksiaan vaaleissa ja edistää näin ollen kuntalaisten osallisuutta. Lisäksi keskusvaalilautakunta vastaa ennakoäänestyksen ja koti- sekä laitosenestyksen järjestämisestä Muuramen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2018 järjestetään varmuudella tasavallan presidentin vaalin 1. vaali, jonka varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 28.1.2018. Vaalin ennakoäänestys on kotimaassa 17.-23.1.2018. Mikäli kukaan ehdokkaista ei saa ensimmäisessä vaalissa vähintään puolta annetuista äänistä, järjestetään kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä toinen vaali sunnuntaina 11.2.2018. Tämän vaalin ennakoäänestys järjestetään kotimaassa 31.1-3.2.2018. Lisäksi on mahdollista, että ensimmäiset maakuntavaalit järjestään erillisenä vaalina sunnuntaina 28.10.2018, mikäli siihen liittyvä lainsäädäntö valmistuu ajoissa.

Kunnat järjestävät vuoden 2018 vaalit toimeksiantotehtävänä, jolloin niiden järjestämisestä saa korvausta valtiolta. Korvaus perustuu äänioikeutettujen määrään kunnassa.

Vuoden 2018 aikana tarkastellaan äänestysaluejaotusta kriittisesti ja tutkitaan tarvitseeko äänestysalueita suurentaa tulevia vaaleja silmällä pitäen. Taustalla on ennakoäänestyksen lisääntyminen, mikä etenkin europarlamentin vaaleissa aiheuttaa haasteita pienten äänestysalueiden osalta. Myös maakuntavaalien houkuttelevuutta on vaikea arvioida. Lisäksi Muuramessa äänestysalueiden väliset kokoerot ovat huomattavan suuria äänestäjämäärien suhteen.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Äänestysaktiivisuuden säilyttäminen tai parantaminen edellisistä vastaavista vaaleista</p> <p>Pohjautuu strategiassa asetettuun tavoitteeseen <i>Vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen</i></p>	<p>Äänestysaktiivisuus verrattuna edelliseen vastaavaan vaaliin. Äänestysaktiivisuuden tulisi olla vähintään sama (- 1%) kuin edellisissä vastaavissa vaaleissa.</p>	<p>Tiedottaminen Muuramelaisessa ja kunnan internet-sivuilla ja somekanavissa, puolueille mahdollisuus ilmoitteluun kunnan alueella?</p>

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Äänestysaluejaon uudelleenarviointi	Äänestysalueiden määrä suhteessa nykyiseen viiteen äänestysalueeseen	Arvioidaan äänestysaluejaon vaikutukset vaalien järjestämisen ja kuntalaisten äänestysmahdollisuuksien osalta - > valmistelu valtuustolle uudesta jaotuksesta
Tuotantotavoitteet Sähköisen äänioikeusrekisterin ja tulosohjelman käyttöönotto varsinaisen vaalipäivän äänestyksessä	Sähköisen äänioikeusrekisterin ja tulosohjelman määrän käyttöönoton aloittaminen äänestysalueilla	Tasavallan presidentin vaalissa otetaan käyttöön sähköinen äänioikeusrekisteri yhdellä äänestysalueella (002) ja sen käyttö laajennetaan mahdollisessa maakuntavaalissa kolmelle äänestysalueelle (001-003)

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Äänioikeutettujen määrä	Ei vaaleja	7 300	7 350	7 400	7 450

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuonna 2018 järjestetään heti alkuvuodesta tasavallan presidentin vaali, jossa on joko 1 tai 2 vaalia ensimmäisen vaalin tuloksesta riippuen. Lisäksi maakuntavaaleja on suunniteltu alustavasti lokakuulle 2018. Talousarvio on laadittu varmuudella tiedossa olevien vaalien eli tasavallan presidentin 1. vaalin perusteella. Mahdollisen toisen vaalin ja maakuntavaalien osalta jokainen vaali aiheuttaa suunnilleen samankaltaiset kustannukset, kun kyse on valtiollisten tai maakunnallisten vaalien järjestämistehtävästä.

Vaalien järjestämistehtävän osalta on suunniteltu kehittämistoimenpiteitä, joiden toteuttamista suunnitellaan vuoden 2018 aikana. Talousarviovuonna otetaan pikkuhiljaa käyttöön sähköinen äänioikeusjärjestelmä varsinaisen vaalipäivän äänestyksiin. Oikeusministeriö on linnannut, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön vaiheittain siten, että ensimmäisessä vaiheessa se otetaan käyttöön yhdellä äänestysalueella. Tavoitteena on saada sähköinen äänioikeusjärjestelmä käyttöön jo presidentin vaalin yhteydessä. Vaalipaikoilla tapahtuvan äänten tallennuksen tarpeellisuutta selvitetään. Kevään 2018 aikana valmistellaan selvitys äänestysaluejaon tarkoituksenmukaisuudesta, joka tuodaan tarvittaessa valtuuston hyväksyttäväksi.

Taloussuunnitelmavuosille osuu varsin merkittävä vaalikeskittymä, kun vuonna 2019 järjestetään sekä eduskuntavaalit että europarlamenttivaalit. Vaarana on, että ta-tavoitteeksi asetettu vaaliaktiivisuuden säilyttäminen voi vaarantua monien vaalien myötä.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
100	VAALIT						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	0	0	15	100,0	15	16
***	Toimintamenot	0	32-	7-	380,8-	7-	7-
****	Toimintakate (Netto)	0	32-	8	480,0	9	9
	Laskennalliset erät						
*****	Kokonaiskustannukset	0	32-	8	480,0	9	9

6.2 Tarkastuslautakunta

6.2.1 Tarkastuslautakunta

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kunnan hallinnon ja talouden ulkoisesta valvonnasta. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta sekä tilintarkastaja arvioivat myös tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunta toimii valtuuston alaisena lautakuntana hallinnon ja talouden tarkastusta koskevissa asioissa. Lautakunta tutustuu toiminnassaan eri toimialojen toimintaan ja tekee niihin liittyviä kehittämissesityksiä. Lautakunta tuottaa myös edellistä tilikautta koskevan arviointikertomuksen osana kunnan tilinpäätösprosessia

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet		
Keskeisten toimialojen mahdollisimman laaja läpikäynti	Läpikäydyt toimialat	Kutsutaan viranhaltijoita ja toimialojen luottamushenkilöitä kuultavaksi
Tuotantotavoitteet		

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Kokousten lukumäärä			8	8	- 8

Tunnusluku ei ole ollut käytössä 2016-2017

TALOUSARVION PERUSTELUT

Talousarviossa tarkastuslautakunnan talousarvio on säilytetty edellisen vuoden tasolla. Vuonna 2018 painottuu perehtyminen tarkastustyön kokonaisuuteen ja valmistellaan kilpailutus koskien tulevaa tilintarkastustoimeksiantoa.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
110	TARKASTUSLAUTAKUNTA						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintamenot	27-	25-	26-	5,1	27-	27-
****	Toimintakate (Netto)	27-	25-	26-	5,1	27-	27-
	Laskennalliset erät						
*****	Kokonaiskustannukset	27-	25-	26-	5,1	27-	27-

6.3 Kunnanhallitus/tukipalvelut

6.3.1 Hallinto ja henkilöstö

TUKIPALVELUKESKUS

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tukipalvelukeskus vastaa kunnassa talous-, atk- ja hallintopalveluiden tuottamisesta kunnan ulkoisille ja sisäisille asiakkaille. Lisäksi uutena toimintona organisaatiouudistukseen liittyen tukipalveluihin on yhdistetty kiinteistöhallinnon- ja hoidon, siivouksen ja ruokapalveluiden osuudet.

Hallintopalvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kirjanpidon, laskentatoimen, palkanlaskennan ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä vastata kunnan yleishallinnosta, kunnanhallituksen ja valtuuston asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muista keskushallinnon tehtävistä. Lisäksi talous- ja hallintopalvelukeskus tulee vastaamaan Muuramen Hyvinvointiliikelaitoksen tukipalvelut. Lisäksi talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa Muuramelainen-lehden julkaisemisesta. Tukipalveluiden osalta kiinteistötoimi ylläpitää ja kehittää kunnan palvelutuotannon tarvitsemia kiinteistöjä. Siivoustoimi huolehtii pääosin kunnan kiinteistöjen siivoustoimesta ja ruokapalvelut pääsääntöisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen ruokapalveluiden hoitamisesta.

Palvelusuunnitelma

Talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa asiakaspalvelun sujuvuudesta ja hallinnollisten palveluiden toimivuudesta. Keskushallinnon tavoitteena on luoda puitteet toimivalle ja tehokkaalle luottamushenkilötyöskentelylle ja varmistaa eri hallintokuntien välisen yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa. Erityisesti keskushallinto tukee toiminnallaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa. Keskushallinto vastaa myös tiedotustoiminnan järjestämisestä kuntalaisille muun muassa tiedotuslehti Muuramelaista julkaisemalla.

Kunnan laskentatoimesta huolehditaan siten, että kirjanpito on oikein ja ajan tasalla. Maksuliikenteestä ja rahoituksen riittävydestä huolehditaan siten, että maksatus ja perintä ovat tehokkaita ja ajan tasalla sekä rahavarojen hoito tehokasta ja tuottavaa. Rahoituksen osalta jatketaan edelleen erilaisten instrumenttien kehittämistä, joilla rahoitustarpeen ennakointia kyetään parantamaan nykyisestä.

Palkanlaskenta ja siihen liittyvät työnantajatililykset ja -ilmoitukset hoidetaan oikein ja oikea-aikaisesti. Kunnan henkilöstöhallinnon osalta määritellään pitkäjänteisesti vastuut, joiden mukaisesti kunnan henkilöstöhallinnon toimintaa kehitetään. Vuoden 2018 aikana otetaan vaiheittain käyttöön uusi palkka- ja henkilöstöhallinnon ohjelmisto.

ATK-ohjelmia ja laitteita hyödynnetään riittävällä koulutuksella korkean käytettävyyssasteen saavuttamiseksi. Lisäksi tehtävänä on ATK-tuen tarjoaminen käyttäjille sisältäen työasemien, laitteiden, ohjelmistojen ja tietoturvan ylläpidon. Tavoitteena on järjestelmien kehittäminen siten, että päämääränä ovat helppokäyttöisyys, korkea käyttötehokkuus ja sekä nykyistä pienemmät kustannukset.

Seudullisten tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien ylläpito ja kehittäminen on osa Muuramen kunnan ATK-toimintaa. Eri palveluissa lisätään kunnan strategian mukaisesti uuden teknologian ja sähköisten toimintatapojen edistämistä. Kiinteistötoimientehtävä on hoitaa ja ylläpitää sekä rakennuttaa kunnan palveluiden tarvitsemia rakennuksia ja muita tiloja. Siivoustoimi huolehtii näiden kohteiden siivoamisesta pääosin omana toimintana.

Ruokapalvelut tuottavat ruokaa koulun ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Hyvinvointiliikelaitoksen tarvitsemat ruokapalvelut tuotetaan ostopalveluina. Muuramen Hyvinvointi Oy:n osalta tukipalvelukeskus on keskeisessä roolissa liikelaitoksen toimintaa tukevien palveluiden tuottamisessa.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Oikeusvarman hallinnon järjestäminen	Hallintotuomioistuimissa muutettujen päätösten määrä, tavoitetaso 0 valitusten kautta muutunutta ratkaisua Valvontaviranomaisen antamien huomautusten määrä – tavoitetaso 0	Koulutetaan ja konsultoidaan kunnan eri toimialoja hyvän hallinnon periaatteiden ja vallitsevan lainsäädännön mukaiseen asioiden hoitoon
Tuotantotavoitteet Sähköisten asiointipalveluiden lisääminen	Lisätään sekä ulkoisten että sisäisten palveluiden käyttömahdollisuuksia nykyisestä – seurataan vuosittain käyttöönotettujen sähköisten asiointitapojen lisääntymistä	Otetaan käyttöön eri järjestelmien sähköisiä ominaisuuksia parantamaan ohjelmien käytettävyyttä ja helpottamaan palveluiden käyttöä

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Henkilöstön määrä					
- Talous- ja henkilöstöpalvelut	16	17	15	14	13
- Tukipalvelut hallinto	5	5	5	5	5
- Kiinteistötoimi	5	5	5	5	5
- Siivoustoimi	16	16	16	16	16
- Ruokapalvelut	23	23	23	23	23
Hallintotuomioistuimissa tai valvontaviranomaisissa muuttuneet ratkaisut			0	0	0

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuoden 2018 aikana talous- ja hallintopalvelukeskuksessa otetaan käyttöön uusi henkilöstö- ja palkkaohjelmisto, jossa hyödynnetään strategian mukaisesti uuden teknologian tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä mm. sähköisen asioinnin osalta. Käyttöönottoprojekti on aloitettu talousarvion mukaisesti vuonna 2017 ja palkanlaskenta aloitetaan uudessa järjestelmässä 1.1.2018. Lisäksi muiltakin osin lisätään sähköisten palveluiden käyttöönottoa niin

sisäisten kuin ulkoisten palveluiden kohdalla. Tietopohjan lisääminen osana ennakointia ja kuntajohtamista on edelleen keskeinen tavoite sekä kunnan viranhaltijoiden että luottamushenkilöiden työskentelyn tueksi.

Tiedottamisen osalta Muuramelainen -lehti jatkaa toimintaansa entisellä tavalla toteutettuna, joskin ilmestymispäiviin tehdään postin toiminnasta johtuvia muutoksia. Vuonna 2018 Muuramelainen -lehti ilmestyy Postin aikatauluista johtuen torstaisin. Lisäksi kunnan internet-sivut on uudistettu ulkoasultaan vastaamaan 2010-luvun vaatimuksia ja jatkossa painottuu etenkin sähköisen asioinnin ja kunnan intranet-ympäristön kehittäminen.

Talousarviovuonna tulee tapahtumaan henkilöstön eläköitymisiä, jossa yhteydessä työtehtäviä arvioidaan uudelleen. Lisäksi jatketaan organisaatiouudistuksen läpivientiä tukipalveluiden osalta. Talousarviossa on varauduttu lisäresursointiin, joka johtuu sekä vajaakuntoisesta työvoimasta että uudistusten vaatimasta lisäresurssista.

Kiinteistönhoidon osalta valmistellaan nykyisen kiinteistökannan osalta pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat, joilla pyritään varmistamaan vanhojen kiinteistöjen käytettävyys ja kunto pitkällä tähtäimellä.

AVUSTUKSET JA MUU YLEISHALLINTO

Toiminta-ajatus

Muun yleishallinnon sisältämiä menoja ovat suhdetoiminnan, erilaisten jäsenmaksujen, vaakuutuksien ja käyttövarausmaksujen menot. Osuudet Keski-Suomen liitolle ja Suomen kuntaliitolle sisältyvät näihin määrärahoihin. Jäsenmaksuilla tuetaan kansalaistoimintaa sekä mahdollistetaan osaltaan laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden tuottaminen kuntalaisille.

Palvelusuunnitelma

Jäsenmaksut:

Kopioisto
Teosto ry
Gramex ry
Päijänteen virkistysalueyhdistys ry
Muuramen Yrittäjät ry
Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Käyttövarausmäärärahat:

Kunnanvaltuuston käyttövarat
Kunnanhallituksen käyttövarat
Kunnanjohtajan käyttövarat
Kehittämiskohtajan käyttövarat

Kuntaosuus:

Jyväsräihi ry

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Turvataan yhdistysten toimintaedellytyksiä avustusten muodossa	Annettujen avustusten määrä suhteessa edelliseen vuoteen	Kunta mahdollistaa osaltaan aktiivisen yhdistys- ja seuratoiminnan jakamalla avustuksia toimintaan. Avustustoiminnan osalta selkeytetään avustusten jakoperusteita.
Tuotantotavoitteet Jakoperusteiden yhtenäistäminen ja tuen jakaminen uusien perusteiden mukaisesti	Tukea saavien yhdistysten ja toimijoiden määrän kehitys, tavoitteena lisätä tuettavien määrää	Otetaan käyttöön uudenlaiset tukimuodot, joilla tuetaan yhä useamman toimijan toimintaa

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Tukea saavat yhdistykset ja muut toimijat	-				-
	-				-

TALOUSARVION PERUSTELUT

Talousarviovuonna otetaan käyttöön uudistetut järjestö yms. toiminnan avustusperiaatteet, joilla aktivoidaan strategian mukaisesti vastuullista, aktiivista ja osallistuvaa kuntalaisuutta. Tavoitteena on selkiyttää ja muuttaa läpinäkyviksi avustusperiaatteet sekä laajentaa avustusta saavien joukkoa perinteisten avustuksensaajien rinnalle luomalla uusi kansalaistoiminnan avustus.

Varaukset avustuksiin Muuramen Innola ry:lle, ja Koy Muuramen Kettulalle on organisaatio-uudistuksen johdosta siirretty hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan alaisuuteen.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
	/1000€					
1 KÄYTTÖTALOUS						
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
120 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintatulot	3.111	2.734	196	1.294,8-	199	202
*** Toimintamenot	2.356-	2.305-	2.433-	5,3	2.470-	2.507-
**** Toimintakate (Netto)	754	429	2.237-	119,2	2.271-	2.305-
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	1.771-	1.785-	101-	1.669,5-	94-	93-
**** Muut laskennalliset erät	850	894	1.036	13,7	1.051	1.067
***** Kokonaiskustannukset	166-	462-	1.302-	64,5	1.313-	1.330-

6.3.2 Kiinteistötoimi

Budjettirahoitteinen

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
220	KIINTEISTÖTOIMI						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	2.528	2.859	5.348	46,5	5.428	5.509
***	Valmistus omaan käyttöön	26	41	28	46,8-	28	29
***	Toimintamenot	3.607-	3.093-	3.642-	15,1	3.680-	3.735-
****	Toimintakate (Netto)	1.053-	193-	1.733	111,1	1.776	1.803
Laskennalliset erät							
****	Poistot ja arvonalentumiset	59-	76-	1.809-	95,8	1.884-	1.994-
****	Muut laskennalliset erät	92-	86-	41-	110,6-	41-	42-
*****	Kokonaiskustannukset	1.204-	355-	117-	202,9-	149-	234-

6.3.3 Keskuskeittiö

Kohderahoitteinen

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
230	KESKUSKEITTIÖ						
1410	KESKUSKEITTIÖ						
Tulosbudjetti							
Toimintatulot							
*	Myyntitulot	1.098	1.124	1.172	4,1	0	0
*	Muut tulot	0	0	0	0,0	1.189	1.207
*	Tuet ja avustukset	0	0	0	100,0	0	0
Toimintamenot							
Materiaalit ja palvelut							
*	Aineet, tarvikkeet, tavarat	343-	360-	366-	1,8	28-	29-
*	Palvelujen ostot	66-	61-	48-	27,7-	0	0
*	Henkilöstömenot	716-	710-	706-	0,6-	0	0
*	Muut menot	144-	162-	156-	3,8-	1.267-	1.286-
*		0	0	0	0,0	0	0
**	TOIMINTAKATE	170-	170-	105-	61,9-	106-	108-
Rahoitustulot ja -menot							
***	VUOSIKATE	170-	170-	105-	61,9-	106-	108-
Poistot ja arvonalentumiset							
*	Suunnitelman mukaiset poisto	12-	21-	28-	24,0	30-	28-
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	183-	191-	133-	43,8-	136-	135

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	6.737	6.717	6.715	0,0	6.816	6.918
***	Valmistus omaan käyttöön	26	41	28	46,8-	28	29
***	Toimintamenot	7.298-	6.803-	7.472-	9,0	7.567-	7.681-
****	Toimintakate (Netto)	534-	46-	729-	93,7	723-	734-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	1.842-	1.882-	1.938-	2,9	2.007-	2.115-
****	Muut laskennalliset erät	793	892	1.087	18,0	1.103	1.120
*****	Kokonaiskustannukset	1.584-	1.036-	1.580-	34,4	1.627-	1.729-

6.3.4 Sisäiset palvelut

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Sisäisten palveluiden avulla kunnan eri toimialat pystyvät tuottamaan palvelunsa kuntalaisille tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Kustannukset vyörytetään palveluihin yhteisesti sovitulla periaatteilla.

Palvelusuunnitelma

Määrärahaan sisältyy kopioinnin, puhelinkeskuksen, postituksen ja toimistotarvikkeiden kustannukset, joiden hankkimisen ja tuottamisen osalta tarkastellaan uusia tapoja tuottaa palveluita.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Kustannusten minimoiminen palvelutaso säilyttäen	Sisäisten palveluiden kustannukset suhteessa nykyisiin kustannuksiin	Selvitetään kustannustehokkaimmat tavat tuottaa palvelut nykyisessä toimintaympäristössä
Tuotantotavoitteet Tarkastellaan uudenlaisia ja kustannustehokkaita tapoja tuottaa sisäiset palvelut	Uudistettujen palveluiden määrä	Selvitetään erilaiset tavat tuottaa sisäisten palveluiden tuottamista hyödyntäen uudenlaisia teknologiaa

TALOUSARVION PERUSTELUT

Sisäiset palvelut tuotetaan hallintopalveluiden työnä. Talousarviovuoden aikana selvitetään mahdollisuuksia tuottaa palvelut tehokkaammin ja pienemmin tai vähemmän kasvavin kustannuksin kuin nykyään. Osana tarkastelua selvitetään puhelinliikenteen ja puhelunvälityksen uudelleen organisoimista sekä nykyistä laajempaa sähköisen ympäristön hyödyntämistä postitoiminnan heikentyneen palvelutason osalta.

Samassa yhteydessä hallintopalveluissa uudelleen organisoidaan infopisteen toiminta ja palvelut.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
140	SISÄISET PALVELUT						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	1	0	0	0,0	0	0
***	Toimintamenot	103-	141-	121-	16,3-	123-	125-
****	Toimintakate (Netto)	103-	141-	121-	16,3-	123-	125-
Laskennalliset erät							
****	Muut laskennalliset erät	103	141	121	16,3-	123	125
*****	Kokonaiskustannukset	0	0	0	0,0	0	0

Seutu- ja alueyhteistyö

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Muuramen kunta osallistuu aktiivisesti ja pitkäjänteisesti Jyväskylän seudulla toteuttaviin yhteisiin hankkeisiin sekä lakisääteisiin selvityksiin, joilla kuntien palveluita on pyritty ja edelleen pyritään yhteen sovittamaan eri sektoreiden nyky-lainsäädännön tavoitteita vastaaviksi. Lisäksi kunta on mukana seudullisissa yhtiöissä, jotka tuottavat palveluita alueen kunnille ja niiden kuntalaisille.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunta osallistuu aktiivisesti ja yhteistyöhaluisesti Jyväskylän seudun ja Keski-Suomen maakunnan kehittämiseen erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Kunta harkitsee tapauskohtaisesti etenemistapansa lainsäädännöllisten velvoitteiden täyttämässä ja yhteistyöhankkeiden tarkoituksenmukaisuuden Muuramen kunnan näkökulmasta.

Viime vuosien aikana toimintaympäristö seudullisessa toiminnassa on muuttunut, kun etenkin elinkeinoelämän kannalta keskeiset toimijat ovat lopettaneet toimintansa (Jykes Oy) tai muuttaneet merkittävässä määrin toimintamalliaan (Jykes Kiinteistöt Oy). Seudullinen yhteistyö on aiempaa enemmän korostunut palvelutuotannon osalla.

Palveluiden järjestämisen kannalta keskeisiä luottamus/hallituspaikkoja kunnan kannalta ovat:

Maakuntahallitus/maakuntavaltuuston puheenjohtajisto

Sairaanhoitopiirin hallitus/puheenjohtajisto

Pelastuslaitoksen johtokunnan jäsenyys

Koulutuskuntayhtymän hallitus/puheenjohtajisto

Sopimusten nojalla kunnalla on hallituspaikat Jyvässeudun jätelautakunnassa ja joukkoliikennejaostossa sekä yhtiöistä Jykes Kiinteistöt Oy:ssä, Ki Oy Vitapoliksessa, Jyväskylän seudun puhdistamossa sekä Mustankorkea Oy:ssä
Vuoden 2018 osalta seurataan kunnan edustusta maakunta- ja soteuudistuksen ohjaus-/työryhmissä

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Aktiivinen rooli seutuyhteistyössä	Kunnan edustus merkittävässä seudullisissa toimieliimissä -> jäsenyyksien määrään kehitys ylikunnallisissa toimieliimissä	Aktiivinen osallistuminen kuntajohtajakokouksiin ja muihin maakunnallisiin toimieliimiin. Pyrkimys varmistaa muuramelaisten edustus keskeisissä seudullisissa toimieliimissä.
Tuotantotavoitteet Pyritään saamaan kunnan edustaja kunnan kannalta keskeisiin toimieliimiin	Valittujen edustajien määrä vähintään 50 % tavoitteeksi astetuista toimieliimistä	Poliittisten ryhmien ja viranhaltijoiden aktiivinen rooli kunnan edunvalvojana

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Edustus valituissa toimieliimissä					-
SHP	1	1/0	0	0	0
Keski-Suomen Liitto	0	1	1	1	1
Koulutuskuntayhtymä	0	0	1	1	1
Pelastuslaitos	0	0/1	1	1	1

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuosi 2018 tulee olemaan edelleen merkittävä vuosi yhteisten toimintamallien luomiselle, koska tällöin tehdään pitkälti linjaukset siitä, millä malleilla Keski-Suomi ottaa vastaan tulevat maakunta- ja sote-uudistukset. Vuoden aikana saataneen myös tietoa siitä, millaisessa muodossa uudistus etenee. Vielä tässä vaiheessa valmistelu etenee siten, että tavoitteena on saada valtakunnalliset uudistukset läpiviedyiksi vuoden 2020 alkuun mennessä. Strategiassa on linjattu, että kunnan organisaatio on muuntautumiskykyinen ja kokeileva. Tältä pohjalta kunnassa on jo vuonna 2017 valmisteltu organisaatorakenne sellaiseksi, että se olisi toimintakykyinen muuttuvassa ympäristössä, tulipa maakunnallinen hallinnon uudistus missä muodossa tahansa.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
	/1000€					
1 KÄYTTÖTALOUS						
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
150 SEUTU- JA ALUEYHTEISTYÖ						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintamenot	2-	1-	5-	90,0	5-	5-
**** Toimintakate (Netto)	2-	1-	5-	90,0	5-	5-
Laskennalliset erät						
***** Kokonaiskustannukset	2-	1-	5-	90,0	5-	5-

6.3.5 Muu toiminta

ASUNTOTOIMI

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Asuntotoimen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta, toimia valvovana viranomaisena ja hoitaa arava- ja korkotukilainsäädännöstä kunnalle kuuluvia tehtäviä.

Palvelusuunnitelma

Asuntotoimi tukee ja edistää kuntalaisten asumistason kehittämissuunnitelmia ja tarjoaa asumiseen liittyvää yleistietoutta ja valvontaa.

Kunta seuraa omistusasuntojen ja vuokra-asuntojen tarpeen kehitystä ja reagoi asuntomarkkinoihin siten, että sillä on hallussaan riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit hoitaa erilaisen asumisen tarpeet kunnan alueella. Kunta pyrkii pääsemään eroon vanhimmasta vuokra-asuntokannastaan ja tarvittaessa rakentamaan niiden tilalle uusia vuokra-asuntoja.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Asuntotoimen tarkoituksena on: asuntotuotannon edistäminen, asumistarpeen tyydyttäminen, asumisturvasta vastaaminen. Asuntotoimella turvataan osalta kunnan strategiassa asetettuja kasvutavoitteita sekä muita strategiaan nähden oleellisia yhdyspintoja.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Asuntohakemuksia kpl	171	200	200	250	250
Asunnon saaneita talouksia kpl	129	150	150	200	200
Valvonta					
Kunnan määräämis- vallassa olevien as oy:n (MVA Oy) asuntojen lukumäärä (muut)	523 128	523 128	505 113	505 113	505 113
Palveluasunnot	43	49	49	49	49
Asumisoikeus- ja osa- omistusasunnot	124	124	124	124	158

TALOUSARVION PERUSTELUT

Asuntorakentamista ja asuntokannan perusparantamista tuetaan nykyisin korkotukilainoilla ja investointiavustuksilla. Pyritään siihen, että arava/korkotukituotanto säilyy riittävällä tasolla. Vuosittainen tuotanto täsmennetään asuntomarkkinatilanteen mukaan. Asuntolainoituksen painopistettä suunnataan kysyntä-tarjonta -tilanne huomioon ottaen. Kunnan tulee vuosittain tehdä asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseksi ja ympäristöministeriölle asuntomarkkinaselvitys.

Valtion varoista myönnettäviä avustuksia hyödynnetään, pääasiassa tuet kohdistuvat ikään-tyvien- ja vammaisavustuksiin.

ASUNTOJEN JA RAKENNUSTEN VÄLIVUOKRAUS

Toiminta-ajatus

Yksinäisten asunnottomien henkilöiden asuntojen hankinta yhteistyössä Y-Säätiön kanssa.

Palvelusuunnitelma

Mahdollisimman kohtuuhintaisten asuntojen aikaansaaminen järjestämällä niiden rahoitus siten, että vuokrat muodostuvat käyttäjäkunnan maksukykyä vastaaviksi.

Tunnusluvut

Välivuokratut asunnot	TP 16	TA 18
Asuntoja	45	45
Asukkaita	46	46

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.						
190	MUU TOIMINTA						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintamenot	27-	27-	22-	21,8-	22-	23-
****	Toimintakate (Netto)	27-	27-	22-	21,8-	22-	23-
	Laskennalliset erät						
****	Muut laskennalliset erät	1-	1-	1-	0,8	1-	1-
*****	Kokonaiskustannukset	29-	28-	23-	20,5-	24-	24-

6.4 Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

Budjettirahoitteinen

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
250	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintamenot	31-	37-	39-	5,8	40-	40-
****	Toimintakate (Netto)	31-	37-	39-	5,8	40-	40-
Laskennalliset erät							
****	Muut laskennalliset erät	29	35	39	9,4	40	40
*****	Kokonaiskustannukset	1-	1-	0	0,0	0	0

6.4.1 Hallinto

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta järjestää toimialaansa kuuluvia palveluja kuntalaisille. Hyvinvoinnin palveluiden perustehtävä on muuramelaisten monipuolinen hyvinvointi, terveyden edistäminen, osaaminen sekä osallistaminen. Keskeisiä hyvinvointipalveluja ovat opetuksen ja kasvatuksen, sosiaali- ja terveydenhuollon, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, sekä Liikkuva Muurame kokonaisuus. Palveluiden tuottavuutta ja vaikuttavuutta seurataan aktiivisesti, ja hankittu tieto jalostetaan toimenpideohjelmiksi. Asukkaille tarjotaan mahdollisuuksia antaa palautetta ja kehittämisehdotuksia palveluiden parantamiseksi.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tuottamat palvelut vastualueittain:

1. Opetus ja kasvatus
 - Varhaiskasvatusta
 - Perusopetus
 - Aamu- ja iltapäivätoiminta, kerhot
 - Lukio
2. Liikkuva Muurame
 - Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
 - Liikuntapalvelut
 - Liikuntapalvelut ja puistoalueet
3. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut
 - Kulttuuripalvelut
 - Taiteen perusopetus
 - Kansalaisopisto
 - Kirjastopalvelut
 - Nuorisopalvelut
4. Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut (Muuramen hyvinvointi –kunnallinen liikelaitos)
 - Vanhus- ja vammaispalvelut
 - Sosiaali- ja perhepalvelut
 - Avoterveydenhuolto
 - Suun terveydenhuolto
5. Tuki- ja joukkoliikennepalvelut

Palvelusuunnitelma

Talousarviovuoden merkittävimmät haasteet koostuvat valtakunnallisen sosiaali- ja terveyspalveluiden, sekä maakuntauudistuksen mahdollisista vaikutuksista kunnan omaan palvelutuotantoon. Sote- ja maakuntauudistusta koskeva lainsäädännön on kerrottu valmistuvan vuoden 2018 aikana. Kunnan Muuramen hyvinvointi –liikelaitoksen palveluja kehitetään laadullisesti sekä tuotantokustannusten näkökulmasta kilpailukykyiseen kuntoon.

Kunnan palveluverkkoratkaisuilla pyritään varautumaan erilaisiin vaihtoehtoihin väestörakenteessa. Tavoitteena ovat laadukkaat, monipuoliset ja kuntalaisia yhdenvertaisesti kohtelevat palvelut.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin edistäminen	Työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneet < 20% työttömistä työnhakijoista	Tiivis yhteistyö kunnan työllistämispalveluiden, työpajan, terveydenhuollon ja TE- palveluiden välillä
Tuotantotavoitteet Hoitoon pääsy avoterveydenhuollossa	Ns. T3 aika (=kolmas vapaa aika) hoitajalle enintään 7 vrk, lääkärille enintään 14 vrk ja terapeuteille enintään 30 vrk	Riittävä resursointi, palveluprosessien, -tuotteiden sekä asiakaspalvelun kehittäminen.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000€						
1 KÄYTTÖTALOUS						
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
270 HALLINTO (HYVINV. JA PALV.LTK)						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintatulot	20	0	0	0,0	0	0
*** Toimintamenot	499-	494-	467-	5,9-	474-	481-
**** Toimintakate (Netto)	480-	494-	467-	5,9-	474-	481-
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	0	5-	10-	52,9	17-	10-
**** Muut laskennalliset erät	480	499	477	4,7-	484	491
***** Kokonaiskustannukset	0	0	0	0,0	7-	1

6.4.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea perheiden kasvatustyötä sekä lasten myönteistä kasvua, kehitystä ja oppimista perheiden ja yhteiskunnan muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaa varhaiskasvatuslaki. Toiminnan sisältöä ohjaa valtakunnalliset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman perusteet sekä Muuramen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma.

Palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista lasten kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä varhaiskasvatus on kytketty tiiviiksi osaksi elinikäisen kasvun ja oppimisen polkua sekä opetussuunnitelmien jatkumoa.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa tai kouluilla. Varhaiskasvatuspaikkoja lisätään kysyntää vastaavasti. Suunnitteleme talousarviovuoden aikana viisivuotiaiden lasten maksutonta osa-aikaista varhaiskasvatusta. Asiakasmaksut alenevat tammikuussa 2018 (varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos).

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Päiväkodeissa ja (ryhmä)perhepäivähoidossa oleville lapsille tehdään yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat (esiopetuksessa esiopetussuunnitelma).</p> <p>Oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria kehitetään lasten liikuntaa edistäväksi, liikkuva Muurame strategian mukaisesti.</p>	<p>Vasu(leops)keskustelut pidetty 2 kk:n kuluessa aloittamisesta.</p> <p>Valtakunnallinen liikuntasuositus 3h/pv. Kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa toteutuu 2h/pv ja osa-aikaisessa 1h/pv.</p>	<p>Lasten ja huoltajien osallistaminen.</p> <p>Liitytään valtakunnalliseen "ilo kasvaa liikuen" -hankkeeseen, koulutus, materiaalihankinnat, ryhmien liikunnan vuosisuunnitelmat</p>
<p>Tuotantotavoitteet</p> <p>Päiväkotiryhmien kokoa ei kasvateta.</p> <p>Mahdollistetaan viisivuotiaiden lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen.</p>	<p>Suhdelukuna säilyy 7 yli 3v lasta/1 kasvattaja päiväkodissa. Tarve noin 15-20 päiväkotipaikkaa /v taloussuunnitelmakaudelle.</p> <p>Koko viisivuotiaiden lasten ikäluokka osallistuu varhaiskasvatukseen vuoteen 2019 mennessä.</p>	<p>Perustetaan uusia päiväkoteja tai laajennetaan nykyisiä siten, että huomioidaan varhaiskasvatuksen esiopetuksen ja koulun kokonaisuus.</p> <p>Maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus valmisteille, kustannukset ja järjestämistapa.</p>

Tunnusluvut

Varhaiskasvatuspalveluissa lapsia	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Oma palvelutuotanto (+ostopalvelu pl. myydyt paikat)	383	350	425	445	460
- joista esiopetuksessa	110	115	120	120	125
	236	220	250	250	250
Yksityinen palvelutuotanto (palveluseteli ja ostopalvelu)	40	35	35	35	35
- joista esiopetuksessa					
Avoin varhaiskasvatus, kerhot	36	40	40	40	40
Lapsia varhaiskasvatuspalvelujen piirissä, yhteensä	686	635	715	735	750
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten suhteellinen osuus 1-6 vuotiaiden lasten ikäluokissa	78 %	*	82 %	84 %	85 %

*puuttuu ta 2017

Laskennallisen paikan hinta, brutto (€)	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Oma palvelutuotanto:					
- perhepäivähoito	913	900	910	910	910
- ryhmäperhepäivähoito	1081	1050	1080	1080	1080
- päiväkotit (yli/alle 3v)	801/1221	880/1400	810/1300	810/1300	810/1300
- esiopetus	521	480	530	530	530
Yksityinen palvelutuotanto:					
Palveluseteli, yli/alle 3v:					
- perhepäivähoito	741/815	741/815	750/825	750/825	750/825
- päiväkotit	741/1186	741/1186	750/1200	750/1200	750/825
- päiväkotit, iltahoito	834/1334	834/1334	844/1350	844/1350	844/1350
- päiväkotit, vuoroahoito	1260/2016	1260/2016	1275/2040	1275/2040	1275/2040
Esiopetus, ostopalvelu	445	445	450	450	450

TALOUSARVION PERUSTELUT

Työllisyys on parantunut, ja varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten suhteellinen osuus ikäluokista kasvanut. Lasten määrä palveluissa on arvioitua suurempi ja paikat ovat täyttyneet syksyllä 2017. Perhepäivähoidossa paikat vähenevät samaan aikaan eläkkeelle jäämisten ja muihin tehtäviin siirtymisten vuoksi. Uusia perhepäivähoitajia rekrytoidaan kysynnän mukaan ja kunnallisia päiväkotipaikkoja tarvitaan lisää vuosille 2018 -2019 arviolta 40 lapselle. Yksityisten päiväkotien osuus päiväkotipaikoista on jo 45 %.

Varhaiskasvatuksen kustannusrakenne muuttuu yhä menopainotteisemmaksi asiakasmaksujen alentuessa vuoden 2018 alussa ja hallituksen ohjatessa maksuttomuuden lisäämiseen. Taloussuunnitelmaraamissa ei ole mahdollista pysyä asiakasmäärän kasvaessa ja asiakasmaksujen pienentyessä. Tulot vähenevät noin 10 %.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000€						
1 KÄYTTÖTALOUS						
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
290 VARHAISKASVATUSPALVELUT						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintatulot	700	649	575	12,9-	583	592
*** Toimintamenot	6.171-	6.327-	6.605-	4,2	6.704-	6.805-
**** Toimintakate (Netto)	5.471-	5.679-	6.031-	5,8	6.121-	6.213-
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	7-	12-	6-	81,5-	5-	5-
**** Muut laskennalliset erät	374-	400-	419-	4,5	425-	431-
***** Kokonaiskustannukset	5.853-	6.090-	6.456-	5,7	6.551-	6.649-

6.4.3 Perusopetus

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Perusopetus on oppilaan perusoikeus. Perusopetuksen tavoitteina opetus- ja kasvatustehtävän näkökulmasta ovat tukea oppilaan monipuolista osaamista, positiivisen identiteetin kehittymistä sekä kasvua yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan kykyä kohdata erilaisia muutoksia, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta ja osaa murroksessa olevan yhteiskunnan rakentamiseen. Perusopetuksen oppilas saa valmiuksia tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä oikeudenmukaisuuden edistämiseen.

Oppilaiden osallisuus, osaaminen sekä kokonaisvaltainen hyvinvointi ovat perusopetuksen perustehtävä.

Palvelusuunnitelma

Perusopetuksessa laaditaan yhteistyössä henkilöstön kanssa Muuramen kuntastrategiasta johdettu opetuksen strategia. Valmistelu on aloitettu syksyn 2017 aikana, yhteisesti sovitut ja hyväksytyt strategisen tason toiminnalliset tavoitteet linjaavat palvelun tuottamista jatkossa kouluilla. Vuoden 2018 aikana jatketaan kouluverkon kehittämistä ja tasapainottamista. Palveluverkon kehittämisen tavoitteena on varmistaa kaikille perusopetuksen oppilaille fyysiset olosuhteet, joissa opetus voidaan järjestää turvallisesti ja laadukkaasti. Pidemmän aikavälin tavoitteena on muodostaa alueellisia keskittymiä, joissa kuntalaisille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan mm. varhaiskasvatus-, perusopetus-, sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Opetuksen järjestämisen näkökulmasta tärkeimpiä painopistealueita ovat uuden Opetussuunnitelman mukaisten oppimisen ja arvioinnin käytänteiden vakiinnuttaminen, sekä tvt - oppimisen ja Liikkuva koulu -ideologian vahvistaminen. Resursoinnin näkökulmasta perusopetuksen perustehtävän toteuttamista mahdollistetaan panostuksilla opetusryhmien koon pitämiseksi kohtuullisena, sekä vahvistamalla opetuksen tukipalveluiden roolia ja volyymia.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Perusopetuksen oppilas saa tarpeidensa ja osaamistasonsa mukaista opetusta.	Perusopetuksen opetusryhmien keskimääräinen koko on alle 18,5 oppilasta/op.ryhmä.	Panostetaan tuntikehyksen ja opetushenkilöstön määrään.
Tuotantotavoitteet Opetushenkilöstön työhyvinvointi ja jaksaminen mahdollistavat laadukkaan ja kustannustehokkaan opetuksen järjestämisen.	Henkilöstölle tehdään työhyvinvointikysely, sekä kyselyn perusteella toteutettava toimenpideohjelma (joka toinen vuosi).	Määritellään työyhteisöittäin tulosten perusteella.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Oppilasmäärä					
luokat 1-6	911	935	933	935	933
luokat 7-9	424	425	436	456	467
YPR	13	13	16	16	16
Yhteensä	1348	1373	1385	1407	1416
Kokonaistustannukset eu-roa/oppilas	7950	7750	7770		

TALOUSARVION PERUSTELUT

Perusopetuksen järjestämisen painopisteitä vuonna 2018 ovat opetuksen räätälöiminen oppilaiden osaamistason sekä yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi, uuden OPS:n sisältöjen mukaisen opetuksen juurruttaminen, tieto- ja viestintäteknologinen, sekä Liikkuva koulu – sisältöjen kehittäminen opetuksen ja koulujen arjessa.

AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Toiminta-ajatus

Perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on tukea pienen koululaisen kasvua ja kehitystä, sekä tarjota lapselle monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun toimintaan ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnalla tuetaan huoltajien työssäkäyntiä järjestämällä koululaiselle turvallinen ja valvottu ympäristö koulupäivän jälkeen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin ja toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Mikäli kunta järjestää perusopetuslain mukaista toimintaa, tulee toiminta järjestää aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti. Kunta voi hakea toimintaan valtionosuutta.

Palvelusuunnitelma

Perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kunnan päättämässä laajuudessa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille, sekä oppilaille joilla on perusopetuslainmukainen päätös erityisestä tuesta. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä kodin, koulun ja monialaisen verkoston kanssa. Toiminnalle ominaista on monipuolisuus, vapaaehtoisuus ja tarvelähtöisyys.

Toimintaa järjestetään koulujen tiloissa. Tiloja suunniteltaessa huomiota kiinnitetään tilojen turvallisuuteen ja niiden soveltuvuuteen aamu- ja iltapäivätoiminnan erityispiirteet huomioiden.

Kehitysvammalain mukainen kehitysvammaisten lasten iltapäivähoito järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Kehitysvammaisten koululaisten loma-aikojen hoito järjestetään opetuspalveluiden henkilöstön toimesta. Loma-aikoina toiminnan kustannuksista vastaa vammaispalvelut.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen Iltapäivätoiminnan laadun kehittäminen	Huoltajien ja lasten palaute toiminnasta Sairauspoissaolojen määrä Työntekijöiden säännöllinen koulutus Kehityskeskustelut	Monipuolisen ja laadukkaan toiminnan tarjoaminen Päätöksenteon nopeus toimintaan haettaessa Osaava ja motivoitunut henkilökunta Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen
Tuotantotavoitteet Taloudelliset ja tehokkaat rakenteet sekä toimintamallit Sähköisten palveluiden kehittäminen	Ohjaajien omaa osaamista ja koulutusta voidaan hyödyntää paremmin, jolloin oppilas saa parhaan tuen Sijaiskoulujen väheneminen Sähköisten palveluiden käyttäjäprosentti/ kokonaisasiakasmäärä	Koulunkäynnin- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien työkierto työpisteiden välillä Sähköinen hakeminen iltapäivätoimintaan Sähköinen päätöksenteko

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Osallistujien määrä (keskimäärin/ kk)	160	160	160	160	160
- kokoaikaiset	90	90	90	90	90
- osa-aikaiset	58	60	58	58	58
- YPR	12	10	12	12	12
Toimintaan osallistuvien oppilaiden %-osuus ikäluokista					
- 1. lk	59	62	60	60	60
- 2. lk	32	40	40	40	40
- YPR	100	100	100	100	100
Nettokustannukset (euroa/ osallistuja)	1877	1742	1980	1980	1980
Bruttokustannukset (euroa/ osallistuja)	2777	2729	2870	2870	2870

TALOUSARVION PERUSTELUT

Tukea tarvitsevien oppilaiden osuus toiminnassa on suuri, joka aiheuttaa painetta henkilöstöresursseihin, ohjaajien lisä- ja täydennyskoulutukseen sekä tarkoituksenmukaisiin tilaratkaisuihin kouluilla. Vuonna 2017 jätettiin täyttämättä kaksi perhevapaan sijaisuutta, vakinaisen henkilöstön palatessa lisäävät vuoden 2018 henkilöstökuluja.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
320	PERUSOPETUS						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	404	348	344	1,2-	349	355
***	Toimintamenot	10.718-	10.639-	10.759-	1,1	10.921-	11.085-
****	Toimintakate (Netto)	10.314-	10.291-	10.415-	1,2	10.572-	10.730-
Laskennalliset erät							
****	Poistot ja arvonalentumiset	69-	87-	85-	1,5-	70-	42-
****	Muut laskennalliset erät	393-	347-	488-	28,9	496-	503-
****	Kokonaiskustannukset	10.777-	10.724-	10.989-	2,4	11.138-	11.275-

6.4.4 Toisen asteen koulutus

MUURAMEN LUKIO
Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Muuramen lukio on oppimiskeskus, joka antaa nuorelle hyvän yleissivistyksen sekä tukee oman persoonallisuuden ja elämänhallinnan taitojen kehittymistä. Lisäksi se innostaa jatko-opintoihin ja luo niiden edellyttämät opiskeluvalmiudet.

Lukio-opetuksessa korostetaan aktiivisen nuoren ja kansalaisen kehittymistä. Tätä tuetaan parhaiten ottamalla opiskelijoita laajasti mukaan lukion toimintaan aina suunnittelusta (opettajainkokoukset, kehitysaloitteet, vanhempainkerho) toteutukseen (oppilaskunta, tutortoiminta, lukion juhlien järjestämisvastuu). Tätä ajattelumallia kutsutaan opiskelijälähtöisyydeksi (asiakaskeskeisyys), jonka tarkoituksena on kehittää opiskelijajohtajuutta ja sitoutuneisuutta oppilaitokseen. Konseptia tuetaan runsaalla positiivisella viestinnällä sidosryhmiin ja yhteisön jäseniin.

Palvelusuunnitelma

Lukio-opetuksen yhteistyötä muiden ydinprosessien kanssa kehitetään ja lisätään palveluiden kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on nuorten tasapainoisen kasvun turvaaminen. Opiskelijoiden osallisuutta tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään tiiviillä yhteistyöllä (opiskeluhoitoryhmä) sosiaalitoimen, kouluterveydenhoidon ja koulupsykologin avulla. Opiskelijoille tarjotaan fyysisesti ja henkisesti turvallinen ympäristö. Avoimuutta ja luotettavuutta parannetaan tiedottamista ja viestintää kehittämällä.

Tiukan kulukurin myötä lukion talous tervehtyy. Tämä näkyy etenkin henkilöstökuluissa. Ruokailukulut vähenevät 3000 €. Lukion tuloissa ja menoissa näkyy Virtuaalihankkeen vaikutus kesäkuuhun 2018 saakka.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Tulevaisuuden taidot ja yrittäjäkokeilukulttuuri (21st century skills) Kehittyminen jatkuvan oppimisprosessin kautta (kestävän kehityksen sertifikaatti)	Pedagogiset kokeilut (lukumäärä) ja yrittäjämäinen toimintakulttuuri (kurssien, hankkeiden, sidosryhmi- en/kontaktien määrät) Tiimien kehittämistavoitteet luku- kausittain ja toteumat	Pedagogiset kokeilut Yrittäjyyskurssit LiikkuvaLukio toiminta Työosuuskunta Kisälli Verkostoituminen Hankkeet Sertifikaatin ylläpitämi- nen/auditointi 2017-2020. Tii- mien vuosittainen kehitystyö
Aktiivinen opiskelijatoiminta Yhteistyöverkoston ylläpitämi- nen ja kehittäminen Kummiyritystoiminnan jatka- minen	Opiskelijoiden tekemät aloitteet Opiskelijat mukana opettajainkoko- uksissa, tiimeissä ja toiminnassa (tutor, opiskelijakunta, kekettäjät, yr-opiskelijat) Vierailijat lukiolla (määrät) Kisällin liikevaihto/työtunnit Kummiyritykset (nimet/lukumäärä) ja Muuramen Yrittäjät (pidetyt pala- verit)	Opiskelija-aloitteet Opettajainkokoukset ja palave- rit, joissa opiskelijoita mukana. Kekettäjien ja yr-opiskelijoiden, tutorien/opiskelijakunnan pro- jektit Koulu- ja sidosryhmien vierai- lut, työelämäkontaktit Kisälli-Innolan toiminta Kummiyritysvierailut, yrittäjä- tarinat, yhdessä tekeminen

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Opiskelijamäärä	207	210	210	210	210
Tuntikehys	310 ei sisällä lukio- kerrointa 1,1	317 sisältää lukio- kertoimen 1,1	310 sisältää lukio- kertoimen 1,1	310 sisältää lukio- kertoimen 1,1	310 sisältää lukio- kertoimen 1,1

TALOUSARVION PERUSTELUT

Lukion opiskelijamäärä on muutaman vuoden nousun jälkeen vakiintunut 210 paikkeille. Mää- rä on tilojen kannalta maksimissaan, koska lukiorakennus on suunniteltu 210 opiskelijalle.

Lähitulevaisuudessa lukiot kokevat suurimman muutoksen 150 vuoteen, kun yo-koe tehdään sähköisesti syksystä 2016 lähtien. Tämä vaatii seuraavan lukuvuoden kuluessa hyvää suun- nittelua, testausta ja resurssien kohdentamista tietotekniisiin valmiuksiin kuten infrastruktuu- rin rakentamiseen ja konekantaan. Tuntikehys 310 (lukiokertoimen kanssa) mahdollistaa so- veltavien kurssien osalta vain yrittäjyys- ja kestävän kehityksen kurssit. Toisen vuosikurssin opiskelijoiden suuri lukumäärä (80) edellyttää ohjaamaan resursseja kakkosten kurssitarjon- taan.

Henkilöstökuluissa näkyy nousua, koska lukion henkilöstö ikääntyy. Sijaiskuluissa tilanne on hyvä, työkyvyttömyyden kustannukset ovat alhaiset. Tehokkuutta ja tuottavuutta nostaa tun- tikehysten pysyminen 310 tunnissa. Lukion vahvaa hanketoimintaa jatketaan Virtuaalitodelli- suus ja elämyksellinen oppiminen -hankkeella toukokuuhun 2018 saakka. Lisäksi Liikkuva lukio -hankkeeseen myönnettiin 14 000 euroa Aluehallintovirastolta.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
350	TOISEN ASTEEN KOULUTUS						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	59	2	14	85,4	14	14
***	Toimintamenot	1.448-	1.423-	1.405-	1,3-	1.426-	1.448-
****	Toimintakate (Netto)	1.389-	1.421-	1.391-	2,1-	1.412-	1.434-
Laskennalliset erät							
****	Poistot ja arvonalentumiset	8-	5-	5-	9,2-	5-	0
****	Muut laskennalliset erät	86-	70-	113-	38,0	114-	116-
*****	Kokonaiskustannukset	1.483-	1.496-	1.509-	0,8	1.531-	1.550-

6.4.5 Liikkuva Muurame

LIIKUNTAPALVELUT
Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Kunnallisten liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytykset seuratoiminnalle ja kuntalaisten omaehtoiselle liikunnalle, järjestää liikunta-toimintaa sellaisille ryhmille, jotka jäävät järjestöjen ohjatun toiminnan ulkopuolelle sekä aktivoida kuntalaiset ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan. Tavoitteena on tehokas ennaltaehkäisy ja kuntalaisten hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen.

Palvelusuunnitelma

Luodaan olosuhteet ja aktivoidaan kuntalaiset harrastamaan liikuntaa vähintään terveysliikunnan tasolla, edistäen terveyttä ja hyvinvointia sekä ennaltaehkäisten sairauksia. Palveluiden kehittämisellä ja saatavuudella kuntalaisia kannustetaan aktiiviseen ja omatoimiseen hyvinvoinnin edistämiseen.

Liikkuva Muurame -toimintaa toteutetaan eri palvelualueiden kanssa läpileikkaavana teemana yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Urheiluseuratyötä tuetaan avustuksin ja yhteistyöprojektein sekä tarjoamalla liikuntapaikat (pl. uimahalli ja kuntosalit) maksutta muuramelaisten järjestöjen junioreiden (alle 18-v.) ja avustuksella tuettuna aikuisryhmien käyttöön.

Uimahalli-kuntosalilla järjestetään lasten uimakouluja, alaluokkien oppilaiden ja esikoululaisien uimaopetusta sekä aikuisten vesiliikunta- ja kuntosaliryhmien ohjausta. Palvelutarjontaa sekä -aikoja kehitetään resurssien puitteissa.

Liikuntapaikkojen ja -reittien olosuhteita kehittämällä sekä liikuntatilojen kalusteita ja välineitä uusimalla varmistetaan turvallinen liikunnan harrastaminen.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Järjestetään toimintasuunnitelman mukaisesti esiopetuksen ja alakoulujen oppilaiden uinninopetus</p> <p>Järjestetään työikäisille ja senioreille toimintakykyä kehittävää ja hyvinvointia edistävää ohjattua toimintaa</p>	<p>Kuudesluokkalaisista oppilaista 100 % suorittaa hyväksytysti pohjoismaiden uimataitotestin.</p> <p>Kaikki esiopetuksen lapset ja alakoulujen oppilaat pääsevät osalliseksi järjestelmällisestä uinninopetuksesta</p> <p>Mitoitetaan ryhmien määrä siten, että kaikki halukkaat mahtuvat mukaan</p>	<p>Opetuksen järjestäminen yhteistyössä koulujen kanssa</p> <p>Kuntalaisten kuuntelu, suunnittelu, tiedotus ja palvelun toteutus</p> <p>Henkilöstöä täydennyskoulutetaan palvelutarjonnan monipuolistamiseksi</p>
<p>Tuotantotavoitteet</p> <p>Riittävät ja monipuoliset liikuntapaikat ja liikuntaharrastusmahdollisuudet, mukaan lukien ulkoilureitit, kevyenliikenteen väylät ja puistoalueet. Huomioidaan liikuntaesteettömyys.</p>	<p>Kinkomaan lähiliikuntapaikan 2. vaiheen rakentaminen ja tekonurmen uusinta</p>	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Uimahallikävijät	34 649	48 000	36 000	36 000	36 000
Uimahallin nettomenot euroa/kävijä	7,50	11,35	12,09	12,00	12,00
Kuntosalikävijät	23 099	15 000	24 000	24 000	24 000
Kuntosalin nettomenot euroa/kävijä	+ 2,15	+ 1,25	+ 1,12	+ 1,50	+ 1,50
Aikuisten ohjatut tilaisuudet/osallistujat	680/3772	330/4800	700/4800	700/4800	700/4800
Avustusta saaneiden seurojen jäsenmäärä	3879	3700	3700	3700	3700
Liikuntapalveluiden käytömenot €/asukas	55,81	106,70	107,00	107,00	107,00

TALOUSARVION PERUSTELUT

Uimahalli-kuntosalin palvelutarjontaa sekä -aikoja kehitetään resurssien puitteissa. Liikuntapalvelujen järjestämien ohjauspalvelujen lisäksi jatketaan yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen, yritysten ja järjestöjen kanssa matalan kynnyksen liikuntaryhmien toteutuksessa.

Senioritoiminnan tavoitteena on ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitäminen mahdollisimman pitkään ja näin parantaa heidän elämänlaatuaan ja säästää kunnan sote -kustannuksia. 65-vuotiaille muuramelaisille tarjotaan uimahalli-kuntosalin käyttöön oikeuttava Virikekortti, jolla kannustetaan senioreita omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Jatketaan Liikkuva Muurame -toiminnan sisältöjen kehittämistä yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa kattaen koko muuramelaisen asukkaan elämänkaaren.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
375	LIIKKUVA MUURAME						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	339	229	242	5,4	246	249
***	Toimintamenot	1.126-	1.606-	1.558-	3,1-	1.581-	1.605-
****	Toimintakate (Netto)	788-	1.377-	1.316-	4,7-	1.336-	1.356-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	141-	166-	193-	13,7	175-	190-
****	Muut laskennalliset erät	57-	56-	106-	47,3	107-	109-
*****	Kokonaiskustannukset	985-	1.599-	1.614-	0,9	1.618-	1.654-

6.4.6 Joukkoliikenne

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Joukkoliikenteen tehtävänä on järjestää kuntalaisille edulliset, tarkoituksenmukaiset kulkuyhteydet työ-, asiointi- ja vapaa-ajan liikenteessä. Muuramen kunta kuuluu 1.1.2012 toimintansa aloittaneeseen Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon ja osallistuu sen toimintaan. Kyseinen organisaatio toimii joukkoliikenteen järjestämistä vastaavassa seudulla.

Lisäksi Muuramen kunnan alueella toimii arkipäivisin kunnan järjestämä Monipalveluliikenne, joka koostuu asiointiliikenteestä, koulu- ja sosiaalitoimen kuljetustehtävistä sekä kaikille avoimesta palveluliikenteestä.

Palvelusuunnitelma

Joukkoliikenteen palvelutarjonnan tavoitteena on käyttäjäkunnan laajentaminen sekä järjevän joukkoliikenneverkon toteuttaminen. Asiakaskunnan laajenemisen ja toimivan reitityksen kautta tavoitellaan mahdollisimman tehokkaasti ja tasapuolisesti rahoitettua joukkoliikennettä seudulla.

Monipalveluliikenne on kaikille väestöryhmille tarkoitettua, erityisesti liikkumisrajoitteisille suunniteltua joukkoliikennettä.

TALOUSARVION PERUSTELUT

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
415	JOUKKOLIIKENNE						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	4	3	0	0,0	0	0
***	Toimintamenot	323-	325-	322-	0,8-	327-	332-
****	Toimintakate (Netto)	319-	321-	322-	0,3	327-	332-
	Laskennalliset erät						
*****	Kokonaiskustannukset	319-	321-	322-	0,3	327-	332-

6.4.7 Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

KULTTUURIPALVELUT

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Kulttuuripalvelujen tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa ja tukea kulttuurin ja taiteen harjoittamista ja harrastamista ja siten edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä huolehtia kotiseutuun ja sen historiaan liittyvistä asioista. (Laki kuntien kulttuuritoiminnasta)

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan itse tai yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa ja palveluvalikoimaa täydennetään ulkopuolisilta hankituilla kulttuuripalveluilla. Keskeiset kohderyhmät ovat lapset ja ikäihmiset.

Opetus- ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä toteutettava, opetussuunnitelmaan sisältyvä Kulttuurikello – perusopetuksen taide- ja kulttuurikasvatusohjelma tavoittaa kaikki peruskoululaiset (noin 1350 oppilasta). Kulttuurikello pitää sisällään vuosittaiset koululaiskonsertit, museoretket ja luokkakohtaiset taidetyöpajat sekä kirjastokäytön opetuksen.

Yhdessä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa toteutettava Kulttuurikaruselli pitää sisällään henkilökunnan koulutuksen lisäksi päivähoitolaisten taidetyöpajatoimintaa vuosittain sovittavan painotuksen mukaisesti. Kulttuurikarusellin ohjelmopalvelut ovat tarjolla kaikille alle kouluikäisille.

Ikäihmisten hyvinvointia ja viihtymistä tuetaan mm. järjestämällä Koskikodilla säännöllisiä, kaikille avoimia tilaisuuksia kuten yhteislauluhetkiä, Kevätpolska-tapahtuma keväällä ja yhdessä vanhuspalveluiden kanssa vanhusten viikko syksyisin.

Kuntalaisten omaehtoista kulttuuritoimintaa tuetaan avustuksilla, tarjoamalla toimitiloja, tiedottamisella ja yhteisiä tapahtumia järjestämällä. Kotiseututyössä keskitytään paikallisten järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi kuntajuhliin.

Muuramesalin ohjelmisto tarjoaa laadukkaita teatteri-, tanssi- ja elokuvaesityksiä sekä konsertteja kaiken ikäisille. Ohjelmatarjontaa täydentävät paikallisten järjestöjen ja harrastajien omaehtoiset ohjelmatuotannot sekä ammattitaiteilijoiden, ohjelmatoimistojen ja taiteen oppilaitosten tuotannot.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Parantaa ihmisten elämänlaatua, tukee alueen luovuutta, edistää myönteistä sosiaalista ilmapiiriä, rakentaa yhteenkuuluvuutta ja paikallista identiteettiä.		
Tuotantotavoitteet Luo edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle. Edistää palvelujen saavutettavuutta ja lisää kulttuuripalveluiden käyttöä.	Kulttuuritoimijoiden tukeminen Tapahtumien määrä ja monipuolisuus Kävijämäärä	Avustukset Kulttuuritilat Tapahtumatuotanto Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Nettokustannukset euroa/asukas	15	18	17,5	17,5	17,5
Tilaisuudet	95	90	80	80	80
Kävijämäärät	10 400	9 000	8 000	8 000	8 000

TALOUSARVION PERUSTELUT

Palvelusuunnitelman mukaisesti.

TAITEEN PERUSOPETUS

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Taiteen perusopetuslain mukaisen musiikin, tanssin ja kuvataiteen perusopetuksen järjestäminen ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Tanssin ja musiikin perusopetus (laaja oppimäärä) ja musiikin varhaiskasvatus musiikkileikkikoulua lukuun ottamatta ostetaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymältä (Jyväskylän ammattiopisto, Hyvinvointi ja kulttuuri/taiteen perusopetus). Musiikkileikkikoulu ja kuvataiteen perusopetus toteutetaan omassa musiikkileikkikoulussa ja kuvataidekoulussa (yleinen oppimäärä).

Musiikkileikkikoulussa lapset tutustuvat musiikin maailmaan elämyksellisen ja kokonaisvaltaisen kokemisen kautta. Musiikkileikkikoulutoimintaa tarjotaan alle kouluikäisille lapsille viidesikäkehityksen mukaisessa ryhmässä. Musiikkileikkikoulussa luodaan pohjaa myös musiikin harrastamisen jatkamiselle.

Musiikin perusopinnoissa tarjolla on klassisen ja pop/jazz-musiikin opintoja.

Tanssin opinnot antavat oppilaalle monipuoliset perustaidot sekä yleiskuvan tanssista taide-
muotona ja ilmaisun välineenä. Varhaisiän musiikkikasvatuksessa lapset voivat osallistua kaksivuotiseen musa- tai rokkikouluun. Musiikin perusopetuksen oppilaat valitaan pääsykokeen perusteella, muihin ilmoittautumalla.

Kuvataidekoulun opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opetus etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle ja antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään, ymmärtää visuaalista kulttuuria ja hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea oppilaan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen tai-
desuhteen muotoutumista sekä identiteetin rakentumista. Oppilaita kannustetaan käyttämään taiteen toimintatapoja yhteistyön, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Luo perustaa emotionaalille, esteettiselle ja eettiselle kasvulle. Edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.		
Tuotantotavoitteet Luo edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle. Edistää palvelujen saavutettavuutta ja lisää kulttuuripalvelujen käyttöä. Tarjoaa pitkäjänteisen ja tavoitteellisen harrastamisen mahdollisuuden.	Opiskelijämäärät	Oma palvelutuotanto Ostopalvelut

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Musiikkileikkikoulu/ opiskelijamäärä	40	45	40	45	45
Musiikin varhaisopetus/ opiskelijamäärä	5	5	7	10	10
Musiikin perusopetus/ opiskelijamäärä	47	50	51	50	50
Tanssin perusopetus/ opiskelijamäärä	8	10	11	10	10
Kuvataidekoulu/ opiskelijamäärä	97	100	100	100	100
Euroa/asukas			10	10	10

TALOUSARVION PERUSTELUT

Palvelusuunnitelman mukainen.

AIKUISOPETUS (KANSALAI SOPISTO)

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa kohtuuhintaista ja monipuolista koulutusta sekä laaja-alaisia harrastusmahdollisuuksia. Opiskelu ja harrastaminen mahdollistaa itsensä kehittämisen, lisää henkistä hyvinvointia ja hyvää elämänlaatua sekä tarjoaa onnistumisen ja omaehtoisen oppimisen elämyksiä, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. (Laki vapaasta sivistystyöstä)

Palvelusuunnitelma

Aikuisopetuspalvelut ostetaan Jyväskylän kansalaisopistolta. Tuntimäärästä ja kurssien sisällöstä käydään keskustelu palveluntuottajan kanssa vuosittain. Kursseja järjestetään yhä enemmän myös päiväaikaan palvelemaan eri väestöryhmiä ja ikääntyviä kuntalaisia. Kurssi-tarjontaa pyritään lisäämään voimakkaasti kasvavalla Kinkomaalla.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Edistää elinikäisen oppimisen, kansalaisvalmiuksien ja itsensä kehittämisen mahdollisuuksia ja lisää henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.		
Tuotantotavoitteet Monipuolinen, mielenkiintoinen ja ajassa oleva kurssitarjonta, joka ottaa huomioon eri ikäryhmät ja kunnan eri asuinalueet	Kurssien määrä Kurssilaisten määrä Opetustuntien määrä	Koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoiminnan järjestäminen eri-ikäisille

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Opiskelijamäärä	1196	1200	1200	1200	1200
Opintopiirit	77	75	75	75	75
Opetustunnit	2096	2175	2150	2150	2150
Opetustunnin hinta	30	30	27	27	27
Euroa/opiskelija	56	60	60	60	60
Euroa/asukas	7	7,5	7,3	7,3	7,3

TALOUSARVION PERUSTELUT

Jyväskylän kansalaisopistolta ostettavien valtionosuustuntien määrä on maksimissaan 2 200, Muurame käyttää lähes kokonaan olemassa olevan resurssin. Tilavuokrissa on siirrytty pelkästään sisäisiin vuokriin, mikä laskee opetustunnin hintaa.

KIRJASTOPALVELUT

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja tietopalveluilla edistetään kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin sekä muihin sivistystä, kansalaistoimintaa ja elinikäistä oppimista tukeviin kokemuksiin (kirjastolaki 1492/2016).

Kirjastopalvelujen tavoitteena on laajaa käyttäjäkuntaa kiinnostavat ja hyödyttävät monipuoliset palvelut, jotka tuotetaan monikanavaisina (fyysiset palvelut, verkko- ja mobiilipalvelut). Paikallisten palvelutarpeiden mukaan uudistuvat ja pääosin maksuttomat kirjastopalvelut ovat kaikenikäisten asukkaiden saavutettavissa myös alueellisesti mahdollisimman tasa-arvoisesti.

Palvelusuunnitelma

Kirjaston tehtävänä on:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- edistää lukemista ja kirjallisuutta
- tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kirjastolla on yksi toimipiste, ja lisäksi Isolahden ja Kinkomaan alueen asukkaille ostetaan kirjastoautopalveluja Jyväskylän kaupungilta. Kirjastossa työskentelee kirjastojohtajan ja kolmen kirjastovirkailijan lisäksi kirjastoavustaja, sekä järjestelyapulainen. Muuramen kirjasto kuuluu Keski-kirjastojen yhteenliittymään, joka kattaa kaikki maakunnan 23 kuntaa. Kimpan kirjastot käyttävät yhteistä asiakasrekisteriä ja samaa kirjastojärjestelmää, josta asiakas näkee kaikkien kirjastojen teokset ja voi halutessaan seutulainata aineistoa, jota ei löydy omasta kirjastosta. Keski-kirjastojen välisellä aineistokuljetuksella parannetaan aineistojen saataavuutta koko alueella. Keski-kirjastot myös hankkivat yhteisiä verkkokäyttöisiä aineistokoelmia (e-kirjat ja e-lehdet) kaikkien alueen kirjastojen asiakkaiden käyttöön.

Kirjasto osallistuu monialaiseen paikalliseen ja alueelliseen palvelutuotantoon muiden palvelutoimialojen (opetus-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- sekä sosiaali- ja terveystieteiden) kanssa. Koululaisille kirjasto järjestää kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta sekä kirjavinkkauksia. Kirjaston ja koulujen yhteistyön toimintatavat on kirjattu Kulttuurikello - kulttuuriopetussuunnitelmaan.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Tiedon ja elämysten tarjoaminen kuntalaisille tuottamalla monipuolisia kirjastopalveluja Kaikkien lukutaitojen edistäminen		
Tuotantotavoitteet Palvelun helppo saavutettavuus Laadukkaat kirjastopalvelut sekä osaava ja motivoitunut henkilöstö Lasten ja nuorten lukemaan innostaminen ja lukemisharrastuksen ylläpitäminen aikuisilla	aukiolotunnit / v kävijämäärä(fyysiset+verkko) asiakaspalaute, henkilöstön koulutuspäivät pv/v uutuushankinta kpl / v lainausmäärät / as, kirjavinkkausten osallistujamäärä, aineistonäyttelyt	omatoimikirjasto palvelujen ja osaamisen jatkuva kehittäminen, koulutuksiin osallistuminen aktiivinen kokoelmatyö, näyttelyt, kirjavinkkaus, verkkosivujen palvelut

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Suoritettavuus:					
Lainausten määrä	175 393	185 000	180 000	180 000	180 000
Kirjastokäynnit (fyysiset- ja verkkokäynnit)	111 549	115 000	115 000	115 000	115 000
Taloudellisuus:					
Menot euroa/asukas	45,64	42,0*	47,0	47,0	47,0
Tehokkuus:					
Lainat/asukas	17,91	19	19	19	19
Käynnit/asukas	11,4	12,0	12,0	12,0	12,0
Vaikuttavuus:					
Opastetut luokkakäynnit (osallistujat)	547	450	450	450	450
Muut ohjatut käynnit (osallistujat)	310	350	350	350	350
Voimavarat:					
Vakinainen henkilökunta	5	5	5	6	6
Työllistetyt	1	1	1	1	1

* Luku ei sisällä laskennallisia eriä.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kirjastopalveluita tuotetaan palvelusuunnitelman mukaisesti. Palvelujen saatavuutta pyritään parantamaan hankkimalla omatoimikirjastoalumiinit Muuramen kirjastoon. Kirjaston lattiapinnoite on suunniteltu uusittavaksi vuonna 2018. Samassa yhteydessä lainaustiski uudistetaan vastaamaan paremmin omatoimikirjaston tarpeita, huomioiden samalla nykyiset ergonomiavaatimukset. Lattiaremontin kustannukset kirjautuvat kiinteistöinvestointeihin, mutta kalustemuutoksia varten varataan erillinen määräraha käyttötalousmenoihin.

Suunnitelmakauden pidemmän aikavälin tavoitteena on kirjastopalvelujen saatavuuden parantaminen Kinkomaan kasvavalla ja kehittyvällä alueella. Kinkomaan koululaiset ovat aktiivisia kirjastopalveluiden käyttäjiä, ja heidän sekä alueen kaikkien muidenkin asukkaiden käyttöön on tärkeää saada palautettua kirjaston toimipiste. Kirjasto toteutettaisiin pääasiassa omatoimikirjastona ja se sijoitettaisiin koulun yhteyteen.

NUORISOPALVELUT

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan nuorisopalvelut toteuttavat Nuorisolain mukaista nuorisotyötä Muuramessa. Palvelun päätavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa nuoren kasvua aktiiviseksi ja hyvinvoivaksi yhteiskunnan kansalaiseksi. Nuorisopalvelut tarjoavat virikkeellistä toimintaa nuorten vapaa-aikaan sekä tukevat vanhempien ja koulujen kasvatustyötä. Kunnan nuorisopalveluiden pääkohderyhmänä ovat 13-17-vuotiaat nuoret sekä nivelvaihtelyinä 11-12-vuotiaat nuoret. Osa toiminnoista koskettaa nuorisolain mukaisesti kaikkia alle 29-vuotiaita.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnan nuorisopalvelut järjestävät monipuolista ja monimuotoista toimintaa nuorille. Perustyöhön kuuluu kolmena iltana viikossa auki oleva kunnan nuorisotila, pienryhmätoiminta, koulunuorisotyö, tapahtumat, retket, leirit ja yksilöohjaus. Nuorisotilalla on käytössä nuorisotilakortti, joka on pakollinen kaikille nuorisotilan ja ryhmien aktiivikäyttäjille. Nuorisotilakortin täyttää nuoren huoltaja ja sen tarkoituksena on luoda yhteys perheen ja nuorisohjaajien välille. Lisäksi nuorisotilakortin avulla tilastoidaan aktiivikäyttäjien määrää. Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulujen, järjestöjen, ja muiden toimijoiden kanssa sekä toteuttaa nuorisotiedotusta kunnassa.

Vuoden 2018 aikana nuorisopalvelut siirtyvät nykyisistä, väliaikaisiksi suunnitelluista tiloista uusiin toimitiloihin. Uudet tilat ovat isommat ja soveltuvat nuorten kohtaamiseen paremmin. Tämä mahdollistaa palveluiden laadun kasvun (mm. nuorisotilan kävijämäärät, turvallisuus, esteettömyys) ja monipuolisemmat palvelut. Myös nuorten vanha bänditila siirtyy osaksi uusia nuorisotiloja. Nuorisopalveluiden vuotta 2018 määrittää uuden nuorisotilan käyttöönotto ja uusien toimintojen luominen sekä vakiinnuttaminen.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja tukea nuoren kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja hyvinvoivaksi jäseneksi.	1. Nuorisotilakortin saaneiden, 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä / 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä Muuramessa 2. Vuonna 2017 nuorisotilakortin saaneiden, 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä	Järjestetään monipuolista ja tavoitteellista toimintaa nuorille
Tuotantotavoitteet		

TALOUSARVION PERUSTELUT

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
430	KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	124	106	101	4,9-	102	104
***	Toimintamenot	956-	1.015-	1.033-	1,7	1.048-	1.064-
****	Toimintakate (Netto)	831-	909-	932-	2,4	946-	960-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	0	0	1-	100,0	2-	7-
****	Muut laskennalliset erät	83-	62-	51-	22,9-	51-	52-
*****	Kokonaiskustannukset	915-	971-	984-	1,2	999-	1.019-

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	1.649	1.337	1.275	4,8-	1.294	1.314
***	Toimintamenot	21.273-	21.867-	22.188-	1,4	22.521-	22.859-
****	Toimintakate (Netto)	19.623-	20.530-	20.913-	1,8	21.227-	21.545-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	225-	274-	300-	8,6	275-	254-
****	Muut laskennalliset erät	484-	400-	660-	39,4	670-	680-
*****	Kokonaiskustannukset	20.333-	21.204-	21.873-	3,1	22.171-	22.479-

6.5 Kunnan avustus liikelaitokselle

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
300	AVUSTUS LIIKELAITOKSELLE						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintamenot	0	13.881-	22.921-	39,4	23.458-	23.748-
****	Toimintakate (Netto)	0	13.881-	22.921-	39,4	23.458-	23.748-
	Laskennalliset erät						
*****	Kokonaiskustannukset	0	13.881-	22.921-	39,4	23.458-	23.748-

Muuramen hyvinvointi -liikelaitoksen talousarvio asiakirjan kohdassa 13.

6.6 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

Talousarvio 2018 - tiivistelmä

Muuramen kunnan strategia 2016-2021

Strategian painopistealueina ovat Elinvoima ja kestävä kasvu sekä Hyvinvointi ja palvelut. Elinvoiman ja kestävän kasvun osalta toiminta perustuu yrittäjäaktiiviseen elinkeinopolitiikkaan, innovatiivisuuden mahdollistavaan toimintaympäristöön sekä positiiviseen Muurame-brändiin. Lisäksi se huomioi kestävän kasvun tavoitteet elinkeinopolitiikan ja maankäytön osalta. Strategiaan on nostettu lisäksi läpileikkaavat teemat, joita ovat tasapainoinen talous, muuntautumiskykyinen organisaatio sekä vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva kuntalainen. Läpileikkaavina toimintamalleina ovat myös uuden teknologian hyödyntäminen kunnan toiminnassa sekä Liikkuva Muurame-ajattelumallin tuominen koko kunnan toimintaan.

Kunnanhallituksen antaman ohjeen mukaisesti elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan tavoitetasoksi on annettu + 1 %. Tämä tarkoittaa edellisvuosien tapaan tiukkaa budjetin laadintaa, sillä kasvava kunta kasvattaa joka vuosi menoja uusien investointien ja laajenevien asuinalueiden myötä.

Organisaatiouudistus aiheuttaa kustannusrakenteeseen muutoksia ja vertailu edellisvuoteen voi joillakin osin olla vaikeaa.

Elinkeinoelämän kehittämisen painopisteenä on luoda mahdollisuuksia uudelle yritystoiminnalle ja edesauttaa olemassa olevan yritystoiminnan kasvua. Viimevuosien voimakkaalla maanhankinnalla tulee varmistaa riittävä tonttivaranto. Markkinoinnissa hyödynnetään Muuramen erinomaista mainetta yrittäjäystävällisenä kunta. Viestintää toteutetaan monipuolisesti ja uusia markkinointikanavia kartoitetaan aktiivisesti.

Tammikuussa 2016 aloittaneen yrityskoordinaattorin tehtävänä on auttaa olemassa olevaa yritystoimintaa niiden kasvu – ja kehittämissuunnitelmissa esim. koulutuksen, rahoituksen, toimitilojen ja tonttien hankinnassa. Yrityskoordinaattori toimii myös aktiivisesti uusien yritysten saamiseksi Muurameen ja auttaa näitä niiden sijoittumiseen liittyvien haasteiden osalta. Hän auttaa myös muuramelaisia yritystoimintaa aloittavia yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa.

Kaavoituksen tärkeimmät ja laajimmat hankkeet ovat taajaman osayleiskaavan eteläosan laatiminen ja Hautalahden alueen suunnittelu. Elinkeinoelämän kehittämiseen liittyen suunnittelutyötä jatketaan kauppakeskuksen alueelta valtatie länsipuolelle (Sillanniityn asemakaava ja entisen saunakylän alueen kunnostaminen). Uusien maanhankintojen johdosta on käynnistetty kaavahankkeita Niittyahon taajamassa ja Kuusanmäentien varrella. Muita tärkeitä hankkeita ovat lisäksi Kinkomaan asuntoalueiden laajennukset (Peltolampi, Hinkanlampi), sillä kaavavaranto Kinkomaalla on erittäin vähäinen. Kinkomaan taajama on kunnan nopeimmin kasvavaa aluetta, väestön vuosittainen kasvu on viime vuosina ollut 5-6 % luokkaa. Keskustan kehittämissuunnitelman toteuttamista jatketaan.

Uusia pientalotontteja tulee marraskuussa 2017 hakuun yhteensä 20 kpl. Seunavuoren laajennusalueella tulee tarjontaan tontteja 12 kpl, joista rantatontteja 1 kpl Murtolammen rannalle. Kinkomaan ns. Liisalan alueelta tulee uusia tontteja 8 kpl Pengerpolun varrelle. Kinkomaan Vitapoliksen tonttitarjonta täydentää kunnan tarjontaa. Isolahden kylällä on kunnalla tarjolla isoja tontteja.

Mittaustoimen tehtävät ovat suhteessa kaikkeen teknisen toimen suunnitteluun, tonttitarjontaan (lohkominen, kauppakirjat) ja rakentamiseen (rakennusvalvonta, kadut ja vesihuolto). Kalustoa uusitaan vaiheittain.

Rakennusvalvonnan sähköistä palvelua kehitetään edelleen. Valmistaudutaan siirtymään sähköiseen asiointipalveluun ja arkistointiin. Vertaillaan ohjelmistoja ja tutustutaan eri vaihtoehtoihin. Vuonna 2016 on hankittu suurkuvaskanneri vanhojen lupien arkistointia varten.

Liikenneväylät. Joka vuosi laajenevat asuntoalueet lisäävät kunnossapito- ja hoitokustannuksia. Uusien katujen rakentamiskustannukset uusia tontteja varten ovat investoinnin puolella. Peruskorjattaviin ja asfaltoitaviin katuihin varattu määräraha kohdennetaan tarkemmin lautakunnassa vuoden alussa. Tänä vuonna valmistuu kevytliikenneväylien kehittämissuunnitelma, jossa tullaan esittämään jatkotoimenpiteitä tuleville vuosille. Vuonna 2017 on aloitettu Niittyahon (Teollisuustie – koulu) kevyenliikenteen väylän rakentaminen ja se tulee valmiiksi vuonna 2018. Vuonna 2018 rakennetaan Sanantien kevyen liikenteen väylä kirkolle. Vuonna 2017 on rakennettu uutta tiestöä Seunavuoren alueella kahden vuoden tonttitarjontaa varten, joten vuonna 2018 voidaan investointeja suunnata vähän enemmän perusparantamiseen.

Vesihuollon osalla Muuratharjun vesilaitoksen kehittäminen tulee edellyttämään investointeja. Kinkomaan taajama kasvaa kaikkein nopeimmin kunnassa ja tulee edellyttämään toimenpiteitä vesihuollon turvaamiseksi. Samoin taajaman laajentaminen valtatie 9 länsipuolelle edellyttää vesihuollon laajempaa tarkastelemista. Vesihuoltoa rakennetaan myyntiin tulevia uusia tontteja varten. Katujen peruskorjausten yhteydessä tarkastellaan myös vesihuollon korjaustarve. Jätevesien puhdistuksen kustannukset kaksinkertaistuvat vuonna 2018 ja tulevina vuosina nousee edelleen Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolla vuosina 2016-18 tehtävien saneeraus- ja laajennustoimenpiteiden johdosta.

Maa- ja metsätilat. Metsänhoitoa jatketaan laaditun metsätaloussuunnitelman 2014 mukaisesti. Vuonna 2017 kunta osti raakamaata yli 40 hehtaaria.

Maatalouden hallinnon palvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella Laukaan kunnan puolesta ja maatalouden lomituspalvelut Keuruun kaupungin toimesta.

Palo- ja pelastustoimen osalta kunnan maksuosuus nousee vuodelle 2018 1,4 %, 765 134 €. Lähivuosina tulee ratkaistavaksi uuden paloaseman sijainti.

Ympäristöterveydenhuollon palvelu on ostettu vuodesta 2009 alkaen Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksiköltä. Palveluja ovat muun muassa terveydensuojelu-, elintarvike-, kemikaali- ja eläinsuojelulain mukaiset tehtävät.

Jätehuolto. Jyväskylän seudun jätelautakunta on aloittanut toimintansa 1.9.2016. Kunnan tehtävänä on enää viranomaisvalvonta ja sen kustannukset maksetaan ympäristönsuojelun kustannuspaikalta.

Organisaatiomuutoksen johdosta entisen teknisten palveluiden lautakunnan alaisuudesta siirtyi pois kiinteistötoimi siivouksineen, ruokahuolto sekä puistot uimarantoineen ja venepaikoineen.

Muilta hallintokunnilta on siirretty uuden elinvoiman ja kasvun lautakunnan alaisuuteen elinkeinoelämän kehittäminen, matkailun edistäminen sekä maatalouden hallinto ja lomitus.

Kaikilla toimialoilla kehitetään sähköistä palvelua ja asiointia.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Elinkeinoelämän kehittäminen	Uusien yritysten määrä	Aktiivinen yritysten kontaktointi ja verkostojen luominen
Tuottavuustavoitteet Monipuoliset ja viihtyisät asuinym- päristöt	Riittävä asuintonttien kaavoitusreservi kaikissa taajamissa	Taajamien kaavoitushankkeet
Tehokkaat lupahakemuspalvelut ja edulliset taksat	Seutukunnan edulliset taksat	Ennakoiva ohjaus ja nopea päätöksenteko

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Yritysten edellytysten luominen	Liike- ja työpaikkatont- tien määrä	Liike- ja työpaikka-alueiden kaavoittaminen (Vt 9 länsi- puolen / Sillanniityn kaavan laatiminen, Kuusanmäentien varsi)
Kevytliikenneväyläyhteydet kes- kustan palveluiden ja asuinaluei- den välille	Kevytliikenneväylien määrän lisäys	Keskustaajaman eteläosan yleiskaavan laatiminen Kevytliikenneväylien raken- taminen
Tuottavuustavoitteet Asuintonttien määrän lisääminen keskustan, Niittyahon ja Kinko- maan taajamissa	Riittävä asuintonttien kaavoitusreservi kaikis- sa taajamissa	Taajamien kaavoitushankkeet (Hautalahden, Peltolammen ja HInkanlammen kaavoituk- set)
Sujuva ja nopea lupakäsittely	Lupien käsittelyajat ja määrä	Ennakoiva ohjaus ja nopea päätöksenteko

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Uusien yritysten määrä					
Hyväksytyt asema- kaavat ha	51	40	50		
Kevyenliikenteen väy- läkohteet	Setäläntie, Manttaalitie	Havutie	Havutie, Sanantie	Keihästie	Keihästie, Kenttätie
Myönnetty luvat kpl	293	220	220		

6.6.1 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta vastaa kunnan elinkeinoelämän edistämisestä, maankäytön suunnittelusta, rakentamisen suunnittelusta, rakentamisesta/rakennuttamisesta, mittaustoimesta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, ympäristöterveydenhuollosta, palo- ja pelastustoimesta, kaduista, yksityisteistä, vesihuollosta ja jätehuollosta.

Lautakunnan kokoonpano on yhdeksän jäsentä.

Palvelusuunnitelma

Lautakunta huolehtii sille kuuluvat tehtävät tehokkaasti ja taloudellisesti.

Lautakunta kokoontuu vuoden aikana 11 kertaa.

Lautakunnan alaisen henkilökunnan määrä on 28 henkeä. Vuoden 2017 alusta vakituisia oli 27, määräaikaisia 1 ja työllistettyjä 0.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
610	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintamenot	108-	108-	109-	0,3	110-	112-
****	Toimintakate (Netto)	108-	108-	109-	0,3	110-	112-
Laskennalliset erät							
****	Muut laskennalliset erät	108	108	109	0,3	110	112
*****	Kokonaiskustannukset	0	0	0	0,0	0	0

6.6.2 Infra ja mittaus

ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN HALLINTO

Toiminta-ajatus

Elinvoiman ja kestävän kasvun palveluiden hallinnosta, kehittämisestä, suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta huolehtiminen.

Palvelusuunnitelma

Elinvoiman ja kestävän kasvun palveluiden hallinnon suurimmat tehtäväkokonaisuudet:

- Elinkeinoelämän edistäminen
- Maankäytön suunnittelutehtävät
- Mittaus- ja kartoitustyöt
- Katujen rakentaminen ja kunnossapito
- Ympäristönsuojelutehtävät
- Kunnan maa- ja metsätilojen hoito
- Talusveden tuottaminen, vesihuollon rakentaminen ja kunnossapito
- Yksityistielain mukaiset kunnan tehtävät

TALOUSARVION PERUSTELUT

Elinvoiman ja kestäväen kasvun palveluiden määrän tarve kasvaa kunnan väkiluvun lisääntyessä ja taajamien laajentuessa. Palvelutaso säilytetään kohtuullisena.

Organisaatiomuutokseen liittyen entisen teknisen toimen teknisen johtajan virka lakkautettiin. Elinvoiman ja kestäväen kasvun toimialalle perustettiin kehittämisjohtajan virka ja operatiiviseen johtamiseen teknisen johtajan virka.

KUNNALLISTEKNIIKAN SUUNNITTELU

Toiminta-ajatus

Tehtävä on vastata kevyen liikenteen, katuverkoston sekä vesihuollon yleis- ja rakennussuunnittelusta.

Palvelusuunnitelma

Suunnittelutehtävät liittyvät sekä uusien että perusparannettavien kohteiden toteuttamiseen.

Katujen perusparannusten yhteydessä pyritään tarkastelemaan myös vesihuolto.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Uusien asemakaava-alueiden kunnallistekninen yleis- ja rakennussuunnitelmien laatiminen sekä niiden ylläpitoon kuuluvat ICT-ohjelmistot ja ylläpitomaksut.

Suunnittelualuekohteina ovat uusien alueiden sekä peruskorjattavien kohteiden hankkeet. Hautalahden ja Sillanniityn alueiden suunnittelu edellyttää laajempia yhdyskuntarakenteeseen liittyviä mitoitustarkasteluja. Vuonna 2018 aloitetaan myös Keihästien kevyen liikenteen väylän suunnittelu.

MITTAUS

Toiminta-ajatus

Mittaustoimi vastaa ja valvoo kunnan ja muiden toimijoiden kartoitus- ja mittaustöitä maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä JHS 185:ssä säädettyllä tavalla kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteina ovat edellytysten luominen asemakaavan toteuttamiselle ja maankäytön suunnittelulle merkitsemällä asemakaavan mukaiset rakennuspaikat maastoon ja tekemällä asemakaavoitusta varten maankäyttö- ja rakennuslain sekä JHS 185:n vaatimukset täyttävät pohjakartat ja kartta-aineistot.

Palvelualueelle kuuluvat rakennusvalvonnan avustaminen merkitsemällä uusien rakennusten sijainti ja korkeusasema rakennuspaikoille, kunnallisteknisen suunnittelun ja rakentamisen mittaus- ja dokumentointityöt, osoitejärjestelmä- ja opaskartta-aineistojen ylläpito sekä mitaustoimessa tarvittavan atk-ohjelmiston ja kaluston ylläpito.

Tunnusluvut

Mittaustoimen tehtävät ovat suhteessa kaikkeen elinvoiman ja kestäväen kasvun palvelualueelle liittyvään suunnitteluun ja rakentamiseen. Mittauksen tunnuslukuina voidaan pitää siten kaavoituksen, myytävien tonttien, rakennusvalvonnan ja kunnallistekniikan määrien tunnuslukuja.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Mittauksia ja kartoituksia tehdään etenkin Seunavuoren, Murtolammen, Kinkomaan ja keskustan alueilla sekä peruskunnostettavilla kaduilla. Uusia asemakaavatontteja tulee vuodelle 2018 rakennettavaksi 20 kpl. Uusina suunnittelualuekohteina ovat Hautalahden ja Sillanniityn alueet.

Vesihuollon tarke- ja kartoitusmittaamista sekä johtokartan laatimista numeeriseen muotoon jatketaan.

LIIKENNEVÄYLÄT

Toiminta-ajatus

Katujen, kevytväylien ja valaistuksen hoito ja kunnossapito.
Kunnan yksityistieavustusten jakaminen.

Palvelusuunnitelma

Liikenneväylien hoitokilometrit lisääntyvät vuosittain uudisrakentamisen vaikutuksesta. Liikenneväylien, katujen ja kevytliikenneväylien hoitotaso pyritään pitämään kohtuullisena. Katujen päällystäminen alentaa hoito- ja kunnossapitokustannuksia, mutta katujen määrän kasvu lisää hoitokustannuksia. Asfaltointit ja talvikunnossapito tehdään ostopalveluina.

Vuosittain pyritään parantamaan ja päällystämään vanhempien asuinalueiden katuja. Elivoiman ja kestävä kasvun lautakunta päättää erikseen vanhojen alueiden perusparannettavat kadut ja asfaltointit. Katujen peruskorjaus ja päällystys sekä katuvalaistus toteutetaan investointimäärärahalla.

Avustusta annetaan niille yksityisteiden kunnossapidolle, joiden varrella on ympärivuotista, pysyvää asutusta ja joiden tiekunnat on perustettu toimituksessa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kunnan kasvun jatkuessa katuverkosto kasvaa. Uusina kohteina tulevat hoitoon vuonna 2017 rakennetut Kinkomaan Ahvenlammen ja Seunavuoren asuntoalueiden kadut. Katujen hoitotaso säilytetään nykyisellään.

Katuvalaistuskustannukset nousevat tievalaistuksen lisääntymisen ja ilkevillan myötä. Valaistuksen määräaikaista yö- ja kesäkatkaisua jatketaan. Pääsääntöisesti valaistus on katkaistuna kello 24.00–05.30. Asemakaava-alueen ulkopuoliset valaistukset ovat katkaistuna kello 23.00–06.00. Muuramen ydinkeskustan valot palavat koko yön.

Yksityisteitä avustetaan yhteensä 50 000 eurolla vuonna 2018. Yksityisteiden peruskorjausavustukset käsitellään vuosittain erillisinä asioina. Vuodelle 2018 Koivisto-Valkola-Pyyppölä yksityistiekunta on hakenut perusparannusavustusta, johon varataan 35 000 euroa.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000€						
1 KÄYTTÖTALOUS						
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
630 INFRA JA MITTAUS X)						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintatulot	133	118	120	1,6	122	124
*** Valmistus omaan käyttöön	140	157	130	20,4-	132	134
*** Toimintamenot	1.189-	1.245-	1.345-	7,4	1.365-	1.385-
**** Toimintakate (Netto)	916-	971-	1.095-	11,3	1.111-	1.128-
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	1.182-	1.233-	1.210-	1,9-	1.172-	1.283-
**** Muut laskennalliset erät	37-	46-	85-	45,8	87-	88-
***** Kokonaiskustannukset	2.134-	2.250-	2.390-	5,8	2.370-	2.499-

x) Myös konekeskus sisältyy otsikon Infra ja mittaus alla oleviin lukuihin

KONEKESKUS
Kohderahoitteinen

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Konekeskuksen tarkoitus on tukea kunnan omia toimintoja ja myydä niihin palveluja omakustannushintaan.

Palvelusuunnitelma

Konekeskuksen tavoitteena on ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekannataa. Vanhentunutta kalustoa uusitaan.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Konekeskus säilytetään entisellään. Pienehkön oman konekannan säilyttäminen on töiden sujumisen takia välttämätöntä. Omaa kalustoa käytetään teiden, latujen ja kenttien kunnossapitoon. Nosturikuorma-auto ja toinen traktoreista tulee uusittavaksi lähivuosina (hankinnat investointipuolella).

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
	/1000€					
1 KÄYTTÖTALOUS						
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
630 INFRA JA MITTAUS						
2330 KONEKESKUS						
Tulosbudjetti						
Toimintatulot						
* Myyntitulot	112	110	110	0,0	0	0
* Valmistus omaan käyttöön	31	30	30	0,9-	0	0
Toimintamenot						
* Materiaalit ja palvelut						
* Aineet, tarvikkeet, tavarat	26-	27-	30-	8,0	0	0
* Palvelujen ostot	26-	36-	36-	0,4-	0	0
* Henkilöstömenot	30-	48-	38-	27,2-	0	0
* Muut menot	0	0	35-	99,1	0	0
*	0	0	0	0,0	0	0
** TOIMINTAKATE	61	28	1	1.951,1-	0	0
Rahoitustulot ja -menot						
*** VUOSIKATE	61	28	1	1.951,1-	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
* Suunnitelman mukaiset poisto	12-	12-	12-	0,0	21-	40-
**** TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	49	16	10-	252,5	21-	40-

6.6.3 Luvat ja valvonta

RAKENNUSVALVONTA

Budjettirahoitteinen

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa siten, kuin siitä laissa säädetään.

Valtion lainoittaman/avustaman maatalous- ja asuntorakentamisen suunnitelmien, sekä korjaustoimenpiteiden tekninen valvonta.

Rakennus- ja huoneistorekisterin pitäminen ja tietojen toimittaminen muille viranomaisille.

Palvelusuunnitelma

Auttaa ja neuvoa asiakkaita rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä ja rakennuslupa-asioissa. Pyritään nopeaan ja oikeudenmukaiseen päätöksentekoon lupa-asioissa, asiakasläheiseen palveluun sekä joustavaan rakennusaikaiseen valvontaan ja ohjaukseen.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Toimiala on jatkuvassa lainsäädäntömuutoksessa, henkilöstön koulutukseen tulee panostaa, jotta pysytään ajan tasalla

Lupien, rakentamisen ohjauksen, katselmusten ja neuvonnan määrä on suoraan riippuvainen suhdanteista, asukasmäärän kasvusta, kaavoituksesta ja kunnan tonttivarannosta.

Vuonna 2019 jatketaan sähköisen asiakaspalvelun kehittämistä, vertaillaan ohjelmistoja ja tutustutaan eri vaihtoehtoihin. Vuonna 2016 on hankittu suurkuvaskaneri vanhojen lupien sähköistä arkistointia varten.

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Toiminta-ajatus

Toimialan tehtävä on ympäristö- ja jätelainsäädännön alainen neuvonta ja valvonta, vesihuoltolain ja jätevesiasetuksen edellyttämät tehtävät, ympäristölupien ja maa-aineslupien valmistelu ja valvonta, ympäristön tilan seuranta, luonnon virkistyskäytön edistäminen sekä lupaviranomaisena toimiminen.

Palvelusuunnitelma

Ympäristönsuojelu edesauttaa terveellisen, turvallisen ja viihtyisän ympäristön aikaansaamista. Toiminnan tavoitteena on sujuva ja nopea lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Toimiala on jatkuvassa lainsäädäntömuutoksessa. Ympäristölupien valvonnalla on suunnitelma ja valvonta on maksullista. Määräaikaisten maa-aineslupien uusi luvituskierron on meillä. Jätehuollon palvelutehtävät siirtyivät 1.1.2017 Mustankorkea Oy:lle. Kuntaan jäi jätehuollon valvonta. Luonnon virkistyskäyttöä edistetään mm. pitämällä Muuramenjoen luontopolku kunnossa.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on vähentää ja ennaltaehkäistä ihmisten terveyttä uhkaavia tekijöitä ja terveyshaittoja, jotka voivat aiheutua mm. elintarvikkeista, talousvedestä, uimavedestä, sisäilmasta, tupakasta tai kemikaaleista. Eläinlääkintähuolto huolehtii hyöty- ja pieneläinten terveydestä sekä eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisista viranomais-tehtävistä. Pieneläinpäivystys ja löytöeläinten hoitopalvelut sisältyvät myös tähän kustannuspaikkaan.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät hoitaa Jyväskylän kaupunki. Jyväskylän seudun ympäristöhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen.

Kuluttajien turvallisuudesta huolehditaan valvomalla ja tarkastamalla kuluttajapalveluita ja -tavaroita. Vesilaitoksen talousveden laatua valvotaan, samoin uimapaikkojen veden laatua.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Terveys- ja elintarvikevalvonnan sekä hallinnon kustannukset jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan 72 % hyötyeläintilojen ja 28 % asukasluvun mukaisesti, (paitsi pieneläinpäivystyksen kustannukset, jotka jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa.). Muuramen kunnan menot pienenevät vuodelle 2018 3-4 %.

Jätehuollon palvelutehtävät siirtyivät 1.1.2017 Mustankorkea Oy:lle. Jätehuollon viranomais-tehtäviä hoitaa Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen yhteinen Jyväskylän seudun jätelautakun-

ta. Lautakunnan menot katetaan Mustankorkea Oy:n tuloista. Kuntaan jäi jätehuollon valvonta, josta vastaa kunnan ympäristösuojeluviranomainen.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
720	LUVAT JA VALVONTA						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	175	97	101	4,0	103	104
***	Toimintamenot	339-	367-	357-	2,8-	363-	368-
****	Toimintakate (Netto)	164-	270-	256-	5,5-	260-	264-
Laskennalliset erät							
****	Muut laskennalliset erät	19-	19-	27-	27,8	27-	28-
*****	Kokonaiskustannukset	183-	290-	283-	2,3-	287-	292-

6.6.4 Maankäyttö ja elinkeinot

KAAVOITUS

Toiminta-ajatus

Vastata kunnan kaavoituksesta ja kehittämisestä maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Kunnan tulee huolehtia riittävien raakamaareservien hankinnasta sekä tonttien markkinoinnista.

Palvelusuunnitelma

Kaavoituksesta ja tonttien markkinoinnista vastaa kunnan kaavoittaja. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kaavoituksen tärkeimmät ja laajimmat hankkeet ovat taajaman osayleiskaavan eteläosan laatiminen ja Hautalahden alueen suunnittelu. Elinkeinoelämän kehittämiseen liittyen suunnittelutyötä jatketaan kauppakeskuksen alueelta valtatie länsipuolelle (Sillanniityn asemakaava ja entisen saunakylän alueen kunnostaminen). Niittyahon taajamassa käynnistetään uusien maanhankintojen johdosta kaavahankkeet teollisuus/työpaikkatonttien saamiseksi (Niittyahon kaavamuutos ja Kuusanmäntien varren kaavoitus).

Muita tärkeitä hankkeita ovat lisäksi Kinkomaan asuntoalueiden laajennukset (Peltolampi, Hinkanlampi), sillä kaavavaranto Kinkomaalla on erittäin vähäinen. Kinkomaan taajama on kunnan nopeimmin kasvavaa aluetta, väestön vuosittainen kasvu on viime vuosina ollut 5-6 % luokkaa

Uusia omakotitalotontteja tulee vuodelle 2018 rakennettavaksi yhteensä 20 kpl. Seunavuoren laajennusalueella tulee tarjontaan tontteja 12 kpl, joista rantatontteja 1 kpl Murto-lammen rannalle. Kinkomaan ns. Liisalan alueelta tulee uusia tontteja 8 kpl Pengerpolun varrelle. Kinkomaan Vitapoliksen tonttitarjonta täydentää kunnan tarjontaa. Isolahden osayleiskaavan alueella kunnalla on kaikkiaan 17 tonttia.

KESKUSTAN KEHITTÄMINEN

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on Muuramen keskustan vetovoimaisuuden lisääminen, alueen viihtyvyys ja toimivuus sekä palvelujen säilyminen. Keskustan kehittämisestä on laadittu yleissuunnitelma 2015, joka antaa suuntaviivoja tuleville hankkeille.

Palvelusuunnitelma

Merkittävimmät uudistus- ja kehittämiskohteet:

- Vanha ja uusi liikekeskus: näiden välinen yhteys, pääpaino vanhan liikekeskuksen alueen kehittämisessä
- Asumisen tehostaminen/tiivistäminen
- Tiejärjestelyt ja kevyenliikenteenväylät
- Muuramejoki ja kylänlahti, rannan hyödyntämismahdollisuudet
- Vihersuunnittelu ja valaistus

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vuonna 2018 suunnitellaan tarkemmin keskustan kehittämissuunnitelman mukaisia visioita Virastotien ja Mikkolantien kohdalla liittyen kunnan kiinteistö Hankintoihin.

ELINKEINOELÄMÄN EDISTÄMINEN

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan strategia vuoteen 2021 nostaa elinvoiman kunnan keskeiseksi menestystekijäksi. Jo strategian nimi, Mahdollisuuksien Muurame – elinvoimainen edelläkävijä on merkittävä linjaus elinvoiman merkityksestä kunnan toiminnassa. Yksi keskeisimmistä elinvoiman tekijöistä on elinkeinoelämän kehittäminen ja sen kasvun tukeminen. Strategiaan onkin valittu elinvoiman ja kestävän kasvun tavoitteeksi yrittäjäaktiivinen elinkeinopolitiikka.

Muuramen kunta toimii elinkeinoelämän kehittämisessä asiakaslähtöisesti ja tavoitteena on auttaa yrityksiä niiden kasvuhaasteissa ja mahdollistaa näin nykyisten työpaikkojen säilyminen ja uusien luominen. Muuramen kunta toimii myös aktiivisesti etsien ja tarjoten mahdollisuuksia uudelle yritystoiminannalle. Kunta hoitaa yhä enemmän itse elinkeinoelämän kehittämistehtävää ja pyrkii ennakoimaan sen myötä nykyistä paremmin toimintaympäristön muutoksia.

Elinkeinoelämän kehittämisessä keskeisessä asemassa on yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa, mutta samanaikaisesti on löydettävä uusia kontakteja ja verkostoja elinkeinoelämän kehittämiseen ja työpaikkojen lisäämiseen.

Palvelusuunnitelma

Kunnan elinkeinoelämän kehittämisessä hyödynnetään sekä kunnan omaa henkilöstöä että julkisia ja yksityisiä elinkeinoelämää palvelevia toimijoita muuramelaisen ja sitä kautta koko seudun elinkeinoelämän edelleen kehittämiseksi. Kunta tekee yhteistyötä yrittäjien, yritysten ja yrittäjäjärjestön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kunnan elinkeinopolitiikassa tuetaan eri tavoin aloittavia tai kuntaan sijoittuvia yrityksiä, mutta samanaikaisesti huolehditaan jo olemassa olevien yritysten kasvu- ja kehitysedellytysten turvaamisesta. Kunnan strategiana on huolehtia niin palvelualan kuin tuotannollisten yritysten toimintaedellytysten turvaamisesta. Kunta on myös aktiivinen toimija ja yhteistyökumppani yritysten elinkaaren ja toiminnan eri vaiheissa.

Muuramen kunta toteuttaa kuntastrategiaa, jonka tavoitteet on jaettu kahteen strategiseen toimintalinjaan: Elinvoima ja kestävä kasvu sekä hyvinvointi ja palvelut. Muuramen kunnassa aiemmin työstetty elinkeino- ja mainestrategia sisältyy elinvoiman ja kestävän kasvun strategiaan. Elinvoiman ja kestävän kasvun strategian toteutumista seurataan muutamilla avainmittareilla, joista tärkeimmät ovat muuramelaisen yritysten liikevaihdon kasvu ja Muuramen työpaikkaomavaraisuus.

Vuonna 2014 aloitetun selvitystyön pohjalta seudullinen kehitysyhtiö Jykes Oy ajettiin alas vuoden 2017 aikana. Lisäksi Jykes Kiinteistöt Oy:n uudelleen järjestelyt ja kiinteistömäärän myynti vuoden 2017 aikana olivat merkittäviä muutoksia, joilla oli ja on vaikutusta myös Muurameen. Nämä muutokset voivat tarjota Muuramelle myös uusia mahdollisuuksia alueelle sijoittuvien yritysten ja niiden rakennushankkeiden mahdollistamisessa.

Jykesin toiminnan loputtua ja Jykes Kiinteistöt oy:n roolin muuttuessa, seudullisen elinkeino-yhteistyön malli rakentuu uudelle pohjalle. Uuden toimintamallin määrittelyssä keskeinen rooli on Muuramen ja Laukaan kunnanjohtajilla ja Jyväskylä kaupunginjohtajalla.

Viime vuosina työllistäminen ja työllisyyden hoito ovat kasvaneet yhä läheisemmin kiinni kunnan muun elinkeinoelämän tarpeisiin. Muurame on ollut mukana lakisääteisessä TYP-verkostossa. Mahdollisen maakuntauudistuksen yhteydessä on odotettavissa muutoksia myös työllistämisen vastuisiin ja rooleihin.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Kuntatalouden haasteissa aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja sen onnistumisella on merkittävä asema kuntatalouden liikkumavaran parantamisessa. Aktiivisen ja onnistuneen elinkeinopolitiikan tuloksena kuntaan luodaan työpaikkoja, verotuloja ja hyvinvointia, jonka välilliset vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä. Aktiivisella elinkeinopolitiikalla vähennetään tehokkaimmin työllisyyden hoitoon liittyviä kustannuksia.

Haastavassa kunnallistalouden tilanteessa elinkeinoelämään kohdentuvien toimenpiteiden vaikuttavuus korostuu entisestään. Lisäksi valtionosuuksissa työpaikkaomavaraisuus on nostettu yhdeksi valtionosuuden määräytymisperusteeksi, mikä entisestään korostaa kunnan elinkeinopolitiikan vaikuttavuuden merkitystä. Valtionosuusuudistuksessa korostuu aiempaa selkeämmin kuntien keskinäinen kilpailu työpaikoista ja aiemmin keskeiseksi koettu alueellinen elinkeinopolitiikka uhkaa jäädä toissijaiseksi toimintatavaksi. On kuitenkin huomioitava, että tiedot työpaikkaomavaraisuudesta saadaan kolmen vuoden viiveellä.

Suunnittelukaudella tulee varmistaa riittävä tonttivaranto yritystoiminnalle. Tämä edellyttää riittävää maareserviä, valmiiksi kaavoitettuja yritysalueita sekä valmiutta saattaa kaavatontit kunnallisteknisesti rakennettavaan kuntoon. Tonttivarannon riittävyyden varmistamiseksi kunta on toiminut aktiivisesti maanhankinnassa vuoden 2017 aikana ja aiemminkin. Sillannintyn n. 30 ha:n alueelle kaavoitetaan vuoden 2018 aikana liike- ja teollisuustontteja sekä myös muille alueille, joita on ostettu mm. Ahlströmiltä. Myös kunnan työllisyydenhoidon näkökulma tulee huomioida aiempaa paremmin kunnan elinkeinopolitiikassa.

MATKAILUN EDISTÄMINEN

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Matkailun edistäminen on hoidettu seudullisena toimintana, jota on jossain määrin vahvistettu myös kunnan omalla toiminnalla. Kunnassa toimii lukuisia matkailuyrittäjiä, joiden kanssa yhteistyössä kehitetään matkailua. Lisäksi kunta pyrkii osaltaan osallistumaan resurssiensa puitteissa erilaisten tapahtumien järjestämiseen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Matkailuelinkeino on ollut kohtuullisen pienellä painotuksella Muuramen elinkeinopolitiikassa, mutta sen merkitys on korostumassa ja toimialan mukanaan tuomia laajenemismahdollisuuksia seurataan jatkuvasti. Kunta on hallinnoinut vuonna 2016-2017 hanketta, jossa on selvitetty matkailuelinkeinoja ja Päijänteen saamista Unescon biosfäärialueeksi osana matkailutoiminnan toimintaedellytysten parantamista. Biosfäärialueen statuksen saamiseksi Jyväskylän amk on käynnistämässä hanketta, jossa varsinainen biosfäärialue hakemus tehdään Unescolle yhdessä Päijänteen alueen kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Kunta on matkailuelinkeinojen osalta mukana maan- ja alueidenkäytön suunnittelussa, aloitavien ja toimivien yritysten toimintaedellytysten varmistamisessa ja edelleen kehittämisessä. Lisäksi kunta osallistuu yritysten ja seudullisten toimijoiden kanssa toteuttavaan markkinointiyhteistyöhön, mm. Visit Jyväskylän kanssa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Matkailun edistämiseen ei ole varattu määrärahoja edellisiin vuosiin verrattuna. Talousarviokohdan menot ovat kunnan omaa matkailun edistämiseen varattua rahoitusta.

MAATALOUDEN HALLINTO JA LOMITUS

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Maaseutuhallinnossa vastataan lainsäädännöllä kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta sekä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta maatalous- aluepoliittisten tukien avulla.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2013 maaseutuhallinnon vastuu on siirtynyt Laukaan kunnalle. Yhteistyöalue muodostuu seuraavista kaupungista/kunnista: Jyväskylä, Muurame, Laukaa, Hankasalmi, Toivakka, Uurainen, Joutsa ja Luhanka. Tulevassa maakuntaudistuksessa maataloustoimen hoitaminen on siirtymässä maakunnan tehtäväksi.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Maatalouden hallinnon palvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella Laukaan kunnan puolesta ja maatalouden lomituspalvelut Keuruun kaupungin toimesta.

Muuramen kunta tukee maksullista lomitusta edelleen neljä euroa/tunti.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020	
/1000€							
1	KÄYTTÖTALOUS						
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
740	MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT x)						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	1.197	1.178	1.172	0,5-	1.190	1.207
***	Toimintamenot	556-	505-	401-	26,0-	407-	413-
****	Toimintakate (Netto)	640	673	771	12,7	783	795
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	84-	0	0	0,0	0	0
****	Muut laskennalliset erät	3-	2-	19-	88,2	20-	20-
*****	Kokonaiskustannukset	553	671	752	10,8	763	775

x) Myös maa- ja metsätilat sekä tontit sisältyvät otsikon maankäyttö ja elinkeinot alla oleviin lukuihin.

MAA- JA METSÄTILAT
Kohderahoitteinen

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunnan metsiä hoidetaan ja puuta myydään metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Maata myydään ja vuokrataan tarpeen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kunnan metsistä osa on varsinaista talousmetsää, osa tulevaa rakennusmaata ja osa puisto- metsää. Rakennusmaiden metsiä hoidetaan niin, että kaavoitusvaiheessa metsä olisi puisto- metsäksi soveltuva ja kestävä luonnonoloja vastaan.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2014 valmistui kunnalle talousmetsiä koskeva metsätaloussuunnitelma. Talousmet- sissä tavoitteena on oikea-aikainen hoito. Painopiste on tulevina vuosina harvennushakkuissa. Puistometsiä hoidetaan aluekohtaisesti tarpeen mukaan.

Raakamaata/metsää hankitaan kunnan omistukseen kaavoitusta varten aina, kun se on koh- tuudella mahdollista. Hankintaan liittyvä rahoitus on investointipuolella.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Talousmetsien harvennus- ja päätehakkuita tehdään metsähoitosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmaa päivitetään maanhankintojen osalta. Pääpaino on harvennushakkuissa. Puistometsien harvennuksia tehdään metsuri- ja konevoimin.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000e						
1 KÄYTTÖTALOUS						
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
740 MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT						
2500 MAA- JA METSÄTILAT						
Tulosbudjetti						
Toimintatulot						
* Myyntitulot	217	80	80	0,0	0	0
* Muut tulot	2	3	0	0,0	0	0
* Tuet ja avustukset	1	0	0	0,0	0	0
Toimintamenot						
Materiaalit ja palvelut						
* Aineet, tarvikkeet, tavarat	1-	2-	1-	51,0-	0	0
* Palvelujen ostot	131-	51-	51-	0,1	0	0
* Henkilöstömenot	11-	8-	7-	14,9-	0	0
* Muut menot	4-	4-	4-	0,0	0	0
* 0	0	0	0	0,0	0	0
** TOIMINTAKATE	73	19	18	8,7-	0	0
Rahoitustulot ja -menot						
*** VUOSIKATE	73	19	18	8,7-	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
**** TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	73	19	18	8,7-	0	0

TONTIT

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunta luovuttaa tontteja pääosin myymällä tai vuokraamalla. Pääsääntöisesti tontin luovutukset tehdään ennalta tehdyn suunnitelman mukaisesti, mutta kunnalla on valmius tarvittaessa toimia ennakkoon tehdystä suunnitelmasta poiketen tilanteen vaatiessa.

Kunnan vuokraamien tonttien vuokratuloja ja maanmyyntiä seurataan kirjanpidossa. Kunta luovuttaa tontit pääsääntöisesti valmiiksi muodostettuina tiloina.

Palvelusuunnitelma

Tontit luovutetaan ennakolta tehdyn suunnitelman mukaisesti rakentamiseen. Tonttien luovutus tapahtuu kaupanteon yhteydessä tai vuokrasopimuksen allekirjoituksella.

Vuonna 2018 tulee rakennuskelpoisiksi ja samalla myyntiin 20 uutta omakotitonttia. Edellisiltä vuosilta on varaamatta 14 kpl (tilanne 31.8.2017); Seunavuori 10 kpl, Kinkomaa 2 kpl ja Tervämäki 2 kpl). Kerrostalotontteja on varauksessa (tilanne 31.8.2017) 2 kpl.

Tonttien luovutusten määrää tarkastellaan kaavoituskatsauksen yhteydessä laajemmin ja suhteessa palveluverkoston (mm koulu- ja päiväkotipalvelujen riittävyys).

TALOUSARVION PERUSTELUT

Tonttien luovutus säilynee suunnitelmakaudella vakaana.

Kunnan kehitys ja kasvu turvataan sopivalla asuin-/yritystonttien myynnillä.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000€						
1						
500						
740						
2480						
*						
*						
*						
*						
*						
*						
**						

6.6.5 Muut

PALO- JA PELASTUSTOIMI Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Vuoden 2004 alusta alkaen kuntien hoitama pelastustoimi siirtyi alueellisesti järjestettäväksi. Tätä toimintaa hoitamaan on perustettu Keski-Suomen pelastuslaitos, josta vastaa Jyväskylän kaupunki isäntäkuntaperiaatteella.

Palvelusuunnitelma

Pelastuslaitos toimii vuokrakiinteistöissä ja kalusto on pelastuslaitoksen omaa. Ensihoitopalveluihin kuuluvan ambulanssin tilat on vuokrattu Punasillan alueelta.

Pelastuslaitoksen suunnitelmiin kuuluu uuden paloaseman (noin 1100–1200 m²) rakentaminen Muurameen. Asemalle on löydettävä uusi sijoituspaikka läheltä Muuramen keskustaa.

TALOUSARVION PERUSTELUT

Pelastustoimesta aiheutuviksi kustannuksiksi on Keski-Suomen pelastuslaitos arvioinut vuodelle 2018 Muuramen osalle 765 134 euroa, maksuosuus nousee 1,4 %. Kustannukset jaetaan asukasluvun suhteessa.

Uudelle paloasemalle on tarkasteltu uutta sijaintia ja siitä on annettu Keski-Suomen pelastuslaitokselle esitys (kunnanhallitus 6.10.2014). Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtokunta on käsitellyt asian 17.5.2016 ja päättänyt, että pelastuslaitos ei ole valmis vuokraamaan paloasematiloja Muuramen kunnan esittämältä Kinkovuorentien varren sijaintipaikalta esitetyllä aikataululla vuosina 2018–19. Päätöksen mukaan pelastuslaitos hyväksyy sen, että Saunakylän tai Hautalanmäen vaihtoehdossa asemakaavoitus ja maakaupat viivästyttävät hanke-suunnittelun käynnistymistä.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
760	MUUT						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintamenot	788-	758-	773-	1,9	785-	796-
****	Toimintakate (Netto)	788-	758-	773-	1,9	785-	796-
	Laskennalliset erät						
*****	Kokonaiskustannukset	788-	758-	773-	1,9	785-	796-

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	3.014	2.858	2.879	0,7	2.922	2.966
***	Valmistus omaan käyttöön	214	268	210	27,8-	213	216
***	Toimintamenot	3.876-	3.879-	3.966-	2,2	4.026-	4.086-
****	Toimintakate (Netto)	647-	753-	877-	14,2	891-	904-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	1.550-	1.556-	1.542-	0,9-	1.544-	1.754-
****	Muut laskennalliset erät	18	11	83-	113,4	84-	85-
*****	Kokonaiskustannukset	2.179-	2.298-	2.502-	8,2	2.518-	2.743-

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	13.982	27.369	36.533	25,1	37.274	37.772
***	Valmistus omaan käyttöön	240	309	238	30,0-	241	245
***	Toimintamenot	57.676-	71.436-	82.004-	12,9	83.410-	84.600-
****	Toimintakate (Netto)	43.454-	43.758-	45.234-	3,3	45.895-	46.584-
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	3.624-	3.778-	3.851-	1,9	3.896-	4.133-
****	Muut laskennalliset erät	20-	0	0	0,0	0	0
*****	Kokonaiskustannukset	47.098-	47.536-	49.084-	3,2	49.792-	50.717-

7 TULOSLASKELMA 2018-2020

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
	/1000€					
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATULOT						
* Myyntitulot	4.587	3.714	3.838	3,2	15	16
* Maksutulot	1.549	2.175	2.169	0,3-	0	0
* Tuet ja avustukset	668	14.319	23.358	38,7	23.458	23.748
* Muut toimintatulot	7.158	7.161	7.168	0,1	13.801	14.008
** TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	13.962	27.369	36.533	25,1	37.274	37.772
** VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	240	309	238	30,0-	241	245
TOIMINTAMENOT						
* Henkilöstömenot	18.165-	22.419-	22.744-	1,4	0	0
* Palvelujen ostot	27.606-	22.299-	22.960-	2,9	7-	7-
* Aineet, tarvikkeet ja tavara	2.399-	2.987-	3.134-	4,7	0	0
* Avustukset	3.829-	17.374-	26.542-	34,5	23.458-	23.748-
* Muut toimintamenot	5.677-	6.356-	6.624-	4,0	59.946-	60.845-
** TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	57.676-	71.436-	82.005-	12,9	83.410-	84.600-
TOIMINTAKATE	43.474-	43.758-	45.234-	3,3	45.895-	46.584-
* Verotulot	37.688	36.834	38.754	5,0	40.093	41.507
* Valtionosuudet	9.645	9.694	10.121	4,2	10.273	10.427
Rahoitustulot ja -menot						
* Korkotulot	2	1	0	0,0	0	0
* Muut rahoitustulot	171	165	113	45,6-	78	78
* Korkomenot	67-	65-	98-	33,3	99-	102-
* Muut rahoitusmenot	48-	51-	53-	5,1	53-	53-
VUOSIKATE	3.916	2.820	3.602	21,7	4.397	5.273
Poistot ja arvonalentumiset						
* Suunn.mukaiset poistot	3.540-	3.778-	3.851-	1,9	3.896-	4.133-
* Arvonalentumiset	84-	0	0	0,0	0	0
Satunnaiset erät						
TILIKAUDEN TULOS	292	958-	248-	285,5-	500	1.139
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	292	958-	248-	285,5-	500	1.139

8 RAHOITUSLASKELMA 2018-2020

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020	
RAHOITUSLASKELMA							
Toiminnan rahavirta							
**	Vuosikate	3.916	2.820	3.602	27,7	4.397	5.273
**	Tulorahoituksen korjauserät	885-	1.000-	1.000-	0,0	0	0
Investointien rahavirta							
*	Investointimenot	3.946-	3.090-	2.861-	7,4-	3.632-	3.014-
*	Rah.osuudet invest. menoihin	42	69	94	36,2	49	25
	Pysyvien vastaavien						
*	hyödykkeiden luovutustulot	996	1.060	1.100	3,8	100	100
***	Toiminnan ja invest. rahavirta	123	141-	935	763,9-	914	2.384
Rahoituksen rahavirta							
Antolainojen muutokset							
*	Antolainojen vähennykset	131	36	36	0,0	0	0
Lainakannan muutokset							
*	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2.029	1.211	40,3-	638	0
*	Pitkäaikaisten lainojen vähenn	2.080-	1.925-	2.183-	13,4	1.552-	1.358-
*	Lyhytaikaisten lainojen muutos	200-	0	0	0,0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset							
*	Toimeksiant.var. ja po:n muut.	36-	0	0	0,0	0	0
*	Saamisten muutos	964	0	0	0,0	0	0
*	Korottomien velkojen muutos	1.137	0	0	0,0	0	0
***	Rahoituksen rahavirta	84-	141	935-	763,9-	914-	1.358-
*****	RAHAVAROJEN MUUTOS	39	0	0	0,0	0	1.026
*	RAHAVAROJEN MUUTOS	39-	0	0	0,0	0	0

9 ALIJÄÄMÄN KATTAMINEN

Kuntalain mukaan talousarviossa ja suunnitelmaosassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna arvioitu alijäämä katetaan. Muuramen kunnan vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan kunnan kumulatiivinen ylijäämä oli 8,6 milj. euroa.

Vuoden 2017 talousarvion mukainen alijäämä on 0,5 milj. euroa.

Rahasto	+ 1 011 664 euroa
Tase 31.12.2016 tilikauden + ed. tilikausien ylijäämä	+ 8 565 443,94 euroa
TA 2017 tilikauden alijäämä	- 957 830,00 euroa
TA 2018 tilikauden alijäämä	- 248 480,00 euroa
TA 2019 tilikauden ylijäämä	+500 240,00 euroa
TA 2020 tilikauden ylijäämä	+1 139 380,00 euroa
Yli- ja alijäämät yhteensä	+ 8 998 753,94 euroa
Kaikki yhteensä	+ 10 010 417,94 euroa

10 INVESTOINTIOSA

10.1 Kunnanhallitus

Hanketavoitteet

Raakamaan hankkiminen yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja toteuttamista varten.

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
900 KUNNANHALLITUS INV						
8500 Yleishallinnon invest.						
0 Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	300-	0	100,0-	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
* Omaisuuuden myynti yht.	0	60	0	100,0-	0	0
Investoinnit netto	0	240-	0	100,0-	0	0
900 KUNNANHALLITUS INV						
8500 Yleishallinnon invest.						
150 MAA- JA VESIALUEET						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0		100-	0,0	100-	100-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
* Omaisuuuden myynti yht.	0	0	100	0,0	100	100
Investoinnit netto	0	0	0	0,0	0	0

10.2 Tukipalvelut

Hanketavoitteet

KIINTEISTÖTOIMI

Kiinteistöihin esitetään vuodelle 2018 pääsääntöisesti ylläpitokorjauksia ja kunnostuksia. Virastotalon osalta keskeisimmät muutostyöt koskevat kirjaston uudistamista sekä muuta virastotalon ja sen ympäristön ylläpitoa. koulukiinteistöjen osalta korjauksia tehdään Mäkelänmäen koulun osalta, joilla varmistetaan rakennuksen käytettävyyttä ja sisäilman laatua. Terveyskeskuksen osalta tehdään peruskorjauksia tiloissa, jotka ovat vielä alkuperäiskunnossa. Kulttuurikeskuksessa tehdään kapselointeja sekä kattojen kunnostusta ja aloitetaan selvitystyö energiatehokkuuden parantamiseksi.

RUOKAPALVELU

Ruokapalvelu tarvitsee ruoanvalmistukseen uuneja, patoja ja painekeittokaappeja. Nykyisiä painekeittokaappeja on jouduttu korjaamaan viime vuosina useita kertoja ja varaosien saaminen on haastavaa. Painekeittokaapit ovat vuodelta 1990 ja ovat aivan elinkaarensa päässä. Varmistaaksemme ruokatuotannon on koneiden ja laitteiden oltava luotettavia. Painekeittokaapit ovat akuutein hankinta tällä hetkellä ruokapalvelun osalta. Seuraavina vuosina (2019-2020) tulee olemaan tarvetta kahdelle keittopadalle vastaamaan paremmin erityisruokavalioiden valmistamisen vaatimuksia.

ICT-PALVELUT

ATK-ohjelmien kehittäminen.

Hankintaan lisää virustorjuntalisenssejä.

Hankintaan lisää virtuaalisointilisenssejä.

Hankintaan sähköinen kilpailutusjärjestelmä.

Uusitaan ja lisätään langattoman verkon tukiasemia.

Uusitaan työasemia.

Laajennetaan levyjärjestelmää.

Laajennetaan virtuaalisointialustaa

Uusitaan ja kehitetään kiinteänverkon toimivuutta

Hanketavoitteiden toteutuminen

Hankittiin työasemien suojaamista varten lisää virustorjuntalisenssejä.

Hankittiin virtuaalityöpöytien käyttöä varten lisää virtuaalisointilisenssejä.

Hankintalain 62 § velvoittaa käyttämään EU-hankintojen hankintamenettelyssä sähköistä tietojen vaihtoa.

Langattoman verkon kuuluvuus ja kapasiteetin lisäys vaatii uusia tukiasemia.

Työasemien uudistaminen on tarpeen tehokkaan ja nykyaikaisen työskentelyn turvaamiseksi.

Levyjärjestelmän ja virtuaalisointialustan kapasiteetin lisäys mahdollistaa virtuaalityöasemien/palvelimien määrän lisäämisen ja kehittämisen.

Kiinteän verkon uusinta ja kehittäminen mahdollistaa nykyaikaisen työskentelyn sekä mahdollistaa tietoturvan kehittämisen.

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
101 VIRASTOTALON PERUSKORJAUS						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	62-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	62-	0,0	0	0

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
107 MÄKELÄNMÄEN KOULU						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	72-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	72-	0,0	0	0

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
109 UIMAHALLIN PERUSKORJAUS						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	16-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	16-	0,0	0	0

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
115 KULTTUURIKESKUKSEN MUUTOSTYÖT						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	71-	0,0	84-	84-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	71-	0,0	84-	84-

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
251 TERVEYSKESKUS/VANHA						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	66-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	66-	0,0	0	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
313 NIITTYAHON KOULU						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	250-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	250-	0,0	0	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
463 KESKUSKEIT. LAITE- JA KALUSTO						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	34-	0,0	20-	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	34-	0,0	20-	0

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
475 ATK-OHJELMAT/KHALL						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	35-	0,0	35-	35-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	35-	0,0	35-	35-

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
8525 Tukipalveluiden invest.						
450 ATK-LAITTEET/KHALL						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	36-	0,0	35-	35-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	36-	0,0	35-	35-

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
925 TUKIPALVELUIDEN INV						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	642-	0,0	174-	154-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	642-	0,0	174-	154-

10.3 Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

Hanketavoitteet

Varhaiskasvatus

Kinkomaan, Rajalan ja Leikarin päiväkoteihin uusitaan dokumenttikameroita ja videoprojekto-reita.
10 000€

Varhaiskasvatuksen uuden Opetussuunnitelman tv-t – kasvatuksen sisältöjen toteuttamiseksi hankitaan 11 kpl tablettitietokoneita. Lisäksi Rajalan siirtopäiväkotiin hankitaan yksi kannettava tietokone Effica –käyttöön.
5200€

Rajalan siirtopäiväkodin kalustamiseen varataan määräraha.
20 000€

Perusopetus ja lukio

Perusopetuksen uuden Opetussuunnitelman tv-t – kasvatuksen toteuttamiseksi hankitaan laitteistoa. Hankinnat toteutetaan yhteisesti perusopetuksen ja lukion kesken, määräraha sisältää laitteistot ohjelmistoihin.
18 000€

Mäkelänmäen koulun luokissa uusitaan videoprojektoreita/dokumenttikameroita.
6750€

Muuramen lukion, Nisulanmäen koulun, ja Mäkelänmäen koulun yhteiskäytössä olevan musiikkiluokan vanhentunutta ja osin epäkuntoista välineistöä, soittimia ja miksauspöytä uusitaan, lisäksi hankitaan kaksi musiikin opetukseen soveltuvaa Ipad:ia.
5400€

Niittyahon koululle hankitaan kalustus kahteen opetustilaan.
10 000€

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Pääkirjastolle investoidaan vuosien 2018 ja 2019 aikana omatoimikirjastopalvelu. Investointiin toteutukseen on haettu valtionavustusta, jonka suuruudeksi arvioidaan 8000 euroa vuodelle 2018. Investoinnin kokonaisarvo on 23 000 euroa, josta 13 000 kohdentuu vuodelle 2018, ja 10 000 euroa vuodelle 2019.

Omatoimikirjastoinvestointi sisältää mm. sähkösuunnittelun ja –asennukset, valvontakamerat, aikaohjatun valaistuksen, kulunvalvontayksikön, sähkölukot, kirjautumiskamerat, ohjelmistolisenssit, asennukset ja koulutukset. Lisäksi hankitaan uudet palautus- ja lainausautomaatit sekä kannettava tietokone palautustiskille. Osa investointi kokonaisuudesta, esimerkiksi lainaustiskin uusiminen rahoitetaan kirjaston käyttömenomäärärahasta.
13 000€

Uuden Nuorisotilan ja –keskuksen kalustukseen varataan määrärahaa. Vanhan nuorisotilan kalustusta hyödynnetään soveltuvien osien.
10 000€

Liikkuva Muurame

Liikkuva Muurame –vastualueen merkittävin investointi vuonna 2018 on tekonurmikentän pinnan uusiminen. Tekonurmen kunto on heikentynyt siinä määrin, että se sisältää turvalli-

suusriskin. Tekonurmen käyttöaste on kesäkaudella erittäin korkea, ja se on tärkeä etenkin lasten ja nuorten liikuttaja. Käytöstä poistettavaa tekonurmea jatkohyödynnetään lähimaastoon rakennettavalla "ensilumen" ladulla, jonka avulla mahdollistetaan kuntalaisten hiihtokauden aikaistaminen. Vuodelle 2019 kohdennetaan Niittyahon koulun ladun siirtoon 15 000 euroa. Urheilukentän alueen kehittämiseen kohdennetaan taloussuunnitelmassa vuosille 2019 15 000 euroa, ja vuodelle 2020 100 000 euroa. Vuoden 2020 investointiin haetaan valtionavustusta, jonka arvioitu suuruus on 25 000 euroa. Seudun retkeilyreitit uudistamiseen kohdennetaan 50 000 euroa suunnitelmavuosina 2019 ja 2020.

Puistojen rakentamiseen taloussuunnitelmaan vuosina 2019 ja 2020 investoidaan 30 000 euroa.

Tekonurmen uusintaan haetaan valtionavustusta, jonka suuruudeksi arvioidaan 42 000€
190 000€

Kinkomaan uimalaiturin uusiminen.
12 000€

Ratastien matonpesupaikan välineistö on käyttöikänsä ohittanut. Tavoitteena on uusia yksi kuntalaisten käytössä olevan matonpesupaikka vuosittain tulevina vuosina.
17 000€

Kinkomaan lähiliikuntapaikan investointi 146 000 € v. 2018 on osa monivuotista kunnan taa-
jamien, koulujen ja päiväkotien lähiliikuntamahdollisuuksien kehittämissuunnitelmaa. Kinkomaan
lähiliikuntapaikkojen kehitys jatkuu vuodelle 2019, jolle kohdennetaan 161 000€

Lähiliikuntapaikan rakentamiseen haetaan valtionavustusta, jonka suuruudeksi arvioidaan
44 000€ vuonna 2018 ja 49 000€ vuonna 2019.
146 000€

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
208 PIENI PÄIVÄKOTI (SAUNAKYLÄ)						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	20-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	0	20-	0,0	0	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
314 NIITTYAHON PK + 2 LK						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	10-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	0	10-	0,0	0	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
425 PUISTOT						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	0	0,0	30-	30-
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	0	0,0	30-	30-

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
426 KINKOMAAN LÄHILIIKUNTAPAIIKKA						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	146-	0,0	161-	0
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	0	44	0,0	49	0
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	102-	0,0	112-	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
432 KINKOMAAN LAITURI						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	12-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	12-	0,0	0	0

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
433 SEUDUN RETKEILYREITTI						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	0	0,0	50-	50-
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	0	0	0,0	50-	50-

	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
449 ATK-LAITTEET/VARHAISKASVATUS						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	15-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	15-	0,0	0	0
<hr/>						
	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
454 KONEET JA KALUSTO/KIRJASTO						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	13-	0,0	10-	0
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	0	8	0,0	0	0
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	5-	0,0	10-	0
<hr/>						
	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
457 ATK-LAITTEET/KOULUT						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	30-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	30-	0,0	0	0
<hr/>						
	TP2016 /1000e	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
466 RATASTIEN MATONPESUPAIKKA						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	17-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	17-	0,0	0	0

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
467 URHEILUKENTÄN ALUEEN KEHIT. Investointien talousarvio Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	0	0,0	15-	100-
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	0	0	0,0	0	25
Omaisuu den myynti Investoinnit netto	0	0	0	0,0	15-	75-
	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
469 TEKONURMEN PINNAN UUSIMINEN Investointien talousarvio Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	190-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	0	42	0,0	0	0
Omaisuu den myynti Investoinnit netto	0	0	148-	0,0	0	0
	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
471 NIITTYAHON KOULUN LADUN SIIRTO Investointien talousarvio Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	0	0,0	15-	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti Investoinnit netto	0	0	0	0,0	15-	0
	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
8570 Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.						
496 KONEET JA KALUSTO/NUORISOTOIMI Investointien talousarvio Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	10-	0,0	0	0
Rahoitusosuudet						
Omaisuu den myynti Investoinnit netto	0	0	10-	0,0	0	0
950 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	36-	463-	1.196,1	281-	180-
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	0	94	0,0	49	25
Omaisuu den myynti						
Investoinnit netto	0	36-	369-	933,1	232-	155-

10.4 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

10.4.1 Liikenneväylät

UUDET ALUEET

Hanketavoitteet

Uusien asemakaava-alueiden katujen rakentaminen sekä katualueiden ja niiden ympäristön viimeistelytöiden tekeminen.

Investointien toteuma

ALUE	TP 16	TA 17	TA 18
SEUNAVUORI - II-vaihe (aloitettu 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Murtolammentien alkuosa • Kissankäpälä alkuosa • Neidonkorenon loppuosa 	<ul style="list-style-type: none"> • Murtolammentien, • Kissankäpälän, • Hiirenportaan • Seunavuorentien loppuosa 245 000 €	Rakentamises- sa tauko
KINKOMAA - Liisala (aloitettu 2015)	<ul style="list-style-type: none"> • Töyrypolun jatko • Jyväpolku 	<ul style="list-style-type: none"> • Töyrypolun loppu- osa, • Kukonaskeleen varten tonttiyh- teys 95 000 €	Pengerpolku 50 000 euroa
TERVAMÄKI - Asemakaavan laajennus 2011	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjota
ASUNTOALUEIDEN VIIMEISTELY -toteutaan kun suurin osa alueiden tonteista on rakennettu -määräraha ei ole tarkoitettu päällys- tämiseen.	Seunavuoren ja Kinkomaan uusien asuntoalueiden vii- meistelyä	Seunavuoren ja Kinkomaan uusien asuntoalueiden vii- meistelyä 20 000 €	Uusien asunto- alueiden vii- meistely 20 000 euroa.

Investointien toteutumisen analysointi

Uusia alueita rakennetaan toteutuneiden asemakaavojen mukaisesti ja uusien vuonna 2018 luovutettavien tonttien mukaisesti.

Seunavuoren alueella vuonna 2018 on tavoitteena pitää kadunrakentamisen osalta taukoa ja keskittyä kadun sekä vesihuollon perusparannuskohteisiin. Vuonna 2017 rakennetulta alueelta saadaan tontteja kahden vuoden tonttitarjontaa varten.

Tervämäen alueella on pidetty rakentamisen osalta taukoa. Alueella on kokonaisuudessaan melko rinteinen ja haastava maasto, jonka johdosta tontteja oli jäänyt myymättä ja rakentamatta. Alueella on rakentamatta Riekontietä 150 m, jonka varrella on kaavareserviä 7 tontille.

Tulevina vuosina rakentaminen kohdistuu lisäksi Hautalahden ja Sillanniityn alueisiin niiden asemakaavojen valmistuttua.

KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT

Hanketavoitteet

Palveluiden saatavuus kävellen ja pyöräillen keskustan ja asuntoalueiden välillä.

Investointien toteuma

ALUE	TP 16	TA 17	TA 18
NIITYYHO		Teollisuustie – Niityyahon koulun I-vaihe (200 000 €)	II-vaihe (Teollisuustien varsi) 85 000 euroa
KESKUSTA			Sanantien kevyen liikenteen väylä 100 000 euroa

Investointien toteutumisen analysointi

Kevyenliikenteen väylä parantaa Niityyahon liikenneturvallisuutta ja Niityyahon taajamasta saadaan tämän jälkeen myös kevytväyläyhteys keskustaan saakka.

Kevyen liikenteen kehittämissuunnitelma valmistuu loppuvuonna 2017. Suunnitelma sisältää verkoston kehittämisen lisäksi myös nykyisen väylästön korjauskohteet. Tärkeimpinä kehittämiskohteita ovat Niityyahon, Sanantien, Kenttätien kevytliikenneväylät sekä hautausmaalle pääsy.

MUUT LIIKENNEVÄYLÄT

Hanketavoitteet

Kaavateiden ja hulevesijärjestelmien rakentaminen, perusparantaminen, liikenneturvallisuutta lisäävät kohteet ja toimet sekä asfaltointi.

Investointien toteuma

KOHDE	TA 17	TA 18
Peruskorjattavat ja asfaltoitavat kohteet, kohteet, jotka vaativat välitöntä korjausta kesken toimintakauden	500 000 €	550 000 €
Sillanniityn kosteikkopuisto		71 000 €

Investointien toteutumisen analysointi

Teiden päällystäminen vähentää liikenneväylien kunnossapitokustannuksia ja lisää käyttömu-
kavuutta. Uudet kokonaan rakennetut kadut asfaltoidaan yleensä seuraavana vuonna. Ns.
vanhoilla alueilla asfaltointi edellyttää, että katu on peruskorjattu. Vanhoilla alueilla toteutetut
alueet tiivistävät yhdyskuntarakennetta.

Vuonna 2018 tavoitteena on peruskorjata katuja ja niiden alla olevaa vesihuolto enemmän.

Peruskorjattaviin ja asfaltoitaviin katuihin varattu määräraha kohdennetaan tarkemmin lautakunnassa vuoden alussa.

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
1050 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
8725 Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv						
409 LIIKENNEVÄYLÄT						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	871-	0,0	1.492-	1.420-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	0	871-	0,0	1.492-	1.420-

10.4.2 Tievalaistus

Hanketavoitteet

Kunnan pitkän aikavälin tavoitteena on kaikkien katujen ja kevyen liikenteen väylien valaiseminen energiatehokkaasti.

Investointien toteuma

KOHDE	TP 16	TA 17	TA 18
Katuvalaistusta uusien katujen sekä kadun perusrannushankkeiden kohteisiin	<ul style="list-style-type: none"> Uudet valaisimet: Varsitie, Piikkipolku, Lapapolku, Pappilanpolku, Siepöntien ja Kopelontie loppuosa Valaisinvaihdot 120 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> Uudet valaisimet Valaisinvaihdot Kuntokartoitus 60 000 € 	<ul style="list-style-type: none"> Uudet valaisimet Valaisinvaihdot 60 000 euroa

Valaistukseen varattu määräraha kohdennetaan tarkemmin lautakunnassa.

Vuonna 2016 saatiin päätökseen elohopeapohjoisten katuvalolamppujen vaihto ja vuonna 2017 suoritettiin katuvalokeskusten kuntokartoitus. Lähivuosina tulee tehtäväksi katuvalojen ohjauksjärjestelmän uusiminen.

Investointien toteutumisen analysointi

Tievalaistuksen tarkoituksena on parantaa ihmisten asuin- ja työympäristöä sekä edistää viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Valaistuksen laajentaminen lisää käyttömenoja.

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
1050 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
8725 Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv						
410 TIEVALAISTUS						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	60-	0,0	80-	50-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	0	60-	0,0	80-	50-

10.4.3 Kaluston hankinta

Hanketavoitteet

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan toimintaan tarvittavan kaluston hankinta.

Investointien toteuma

Vuodelle 2018 ei varata talousarviossa kaluston hankintaan määrärahoja.

Lähivuosina tulee uusittavaksi nosturikuorma-auto (v. 2019, 150 000 euroa) sekä toinen vanhoista traktoreista (v. 2020, 100 000 euroa).

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
1050 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
8725 Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv						
460 ELKA LTK:N IRTAIMISTO						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	0	0,0	150-	100-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	0	0	0,0	150-	100-

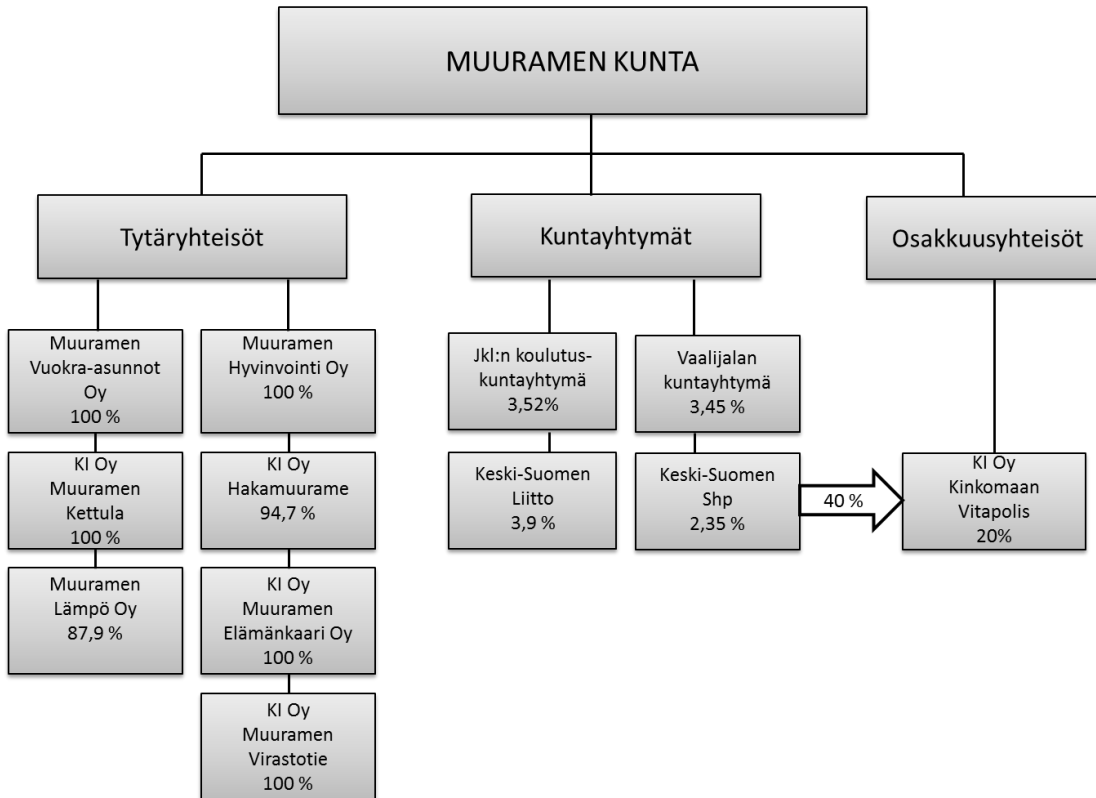
	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
1050 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	1.807-	931-	48,5-	1.722-	1.570-
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	69	0	100,0-	0	0
Omaisuuksien myynti						
Investoinnit netto	0	1.738-	931-	46,4-	1.722-	1.570-

Koko kunnan investoinnit yhteensä (mukana eriytetty vesihuolto ja Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos)

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	3.090-	2.861-	7,4-	3.632-	3.014-
Rahoitusosuudet						
* Rahoitusosuudet yht.	0	69	94	36,2	49	25
Omaisuuksien myynti						
* Omaisuuksien myynti yht.	0	60	100	66,7	100	100
Investoinnit netto	0	2.961-	2.667-	9,9-	3.483-	2.889-

11 KONSERNI

11.1 Muuramen kunnan konsernirakenne



11.1.1 Kiinteistö Oy Hakamuurame

Ydintehtävä

Kiinteistö Oy Muuramen Hakamuurame on Muuramen kunnan, Nokka-yhtiö Oy ja Ovenia Oy perustama. Yhtiö tarkoitus on tuottaa vuokra-asuntopalveluita Muuramen kunnassa

Konsernitavoitteet /konsernitaso/tavoitetaso	Tavoitteen toteutumisen seuranta
Toiminnalliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - hyvä talous ja kilpailukykyiset vuokrat - kiinteistöjen ja asuntojen hyvä kunto - vuokrausaste (>99 %) 	- tavoitteen toteutumista raportoidaan hallitukselle 6 kk:n välein ja tarvittaessa, myös yhtiön omistajia.
Taloudelliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - vuokrasaatavat / liikevaihto (< 1 %) - vuosittain suunnitelman mukaiset poistot enimmillään EVL mukaisesti 	- tavoitteen toteutumista seurataan 6 kk:den välein yhtiön hallituksen kokouksissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä yhtiön omistajia.
Kattavan kokonaiskuvan antaminen	Valtuustolle raportoidaan kerran vuodessa, ennen talousarvion valmistelua.

Tunnusluvut	TP 15	TP 16	TA 17	TA2018	2019
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
- lainavastuut €/as.m ²	70,8	42,53	15,8	0,00	0,00
- lainamäärä milj. €	0,076	0,047	0,015	0,00	0,00
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
- asuntojen määrä	21	21	21	21	21
- asukasluku	38	38	38	38	38
- keskivuokra	8,15	8,20	8,29	8,39	8,50
- käyttöaste- %	98	99	99	100	100
- vaihtuvuus- %,	15	15	10	10	10

Talousarvion lisätiedot

Lainat on maksettu pois kokonaisuutena v. 2018

KIINTEISTÖ OY HAKAMUURAME					
PÄÄOMAMENO					
Osakepääoma			31 787,52 €		
- osinko	0,00 %	0,00			
Kuntarahoitus Oyj			15 877,00 €		
- korko	1,06 %		168,30 €		
- kuoletus			31 744,00 €		
Korkomenot			168,30 €	0,01	2 605,64 €
Lainojen lyhennykset			31 744,00 €	2,36	31 744,00 €
PÄÄOMAMENO YHTEENSÄ			31 912,30 €	2,38	34 349,64 €
			1.1.2017	01.01.2018	muutos
			€/m²/kk	€/m²/kk	€/m²/kk
	Hoitomenovuokra		5,92 €	6,01 €	0,09 €
	Pääomamenovuokra		2,38 €	2,38 €	- 0,00 €
	Vuokra yhteensä		8,29 €	8,39 €	0,10 €

KIINTEISTÖ OY HAKAMUURAME									
TALOUSARVIO VUODELLE 2018									
Asuinhuoneistoala	1119,5	m2			* Autopaikka	8,00	€/kk		
Huoneistojen lkm	21	kpl			* Saunamaksu	7,00	€/kk		
Tilavuus	4640	m3							
Kerrosala	1394	m2							
Valmistumisvuosi	1977								
Peruskorjattu	16.8.1996								
Osoite	Suntiontie 1								
						arv.2018	arv.2018	arv.2017	tot. 2016
						€/vuosi	€/m2/kk	€/vuosi	€/vuosi
KIINTEISTÖN TUOTOT									
Asuinhuon.vuokrat	0	kk	8,29	0	112 644 €	8,39	111 416,00 €	110 024,76 €	
	12	kk	8,39	112644					
Muut vuokrat					0,00 €	0,00	- €		
Autopaikat					1 500,00 €	0,11	1 500,00 €	1 627,56 €	
Käyttökorvaukset					1 050,00 €	0,08	1 020,00 €	1 008,00 €	
Korkotuotot					0,00 €	0,00	- €	0,00 €	
Muut tuotot					0,00 €	0,00	- €	0,00 €	
Oikaisuerät (tyhjät asunnot)					-1 500,00 €	-0,11	- 1 500,00 €	-296,48 €	
TUOTOT YHTEENSÄ					113 694,28 €	8,46	112 433,36 €	112 363,84 €	
KIINTEISTÖN HOITOKULUT									
Henkilöstökulut					900,00 €	0,07	700,00 €	860,00 €	
- palkat				0					
- kokous- ja tilintarkastuspalkkiot				900,00					
- sosiaalikulut	0 %			0					
Hallintopalvelut					8 159,02 €	0,61	8 114,96 €	7 541,25 €	
- isännöinti	12	kk	528,25	6 339,02					
- tilintarkastus, tsto				970,00					
- muut hallintomenot				850,00					
Käyttö- ja huoltopalvelut					14 666,70 €	1,09	14 392,84 €	14 221,85 €	
- Kiinteistöhoito	12	kk	1 163,89	13 966,70					
- Puh. anten., satelliittihuoltomaksut				0,00					
- Muut huoltopalvelut				700,00					
Ulkoalueiden hoitopalvelut					850,00 €	0,06	500,00 €	843,25 €	
Siivouspalvelut					300,00 €	0,02	300,00 €	154,76 €	
Lämmitys:									
perusmaksu	12	kk	438,95	5 267,40	21 350,90 €	1,59	21 350,90 €	20 049,48 €	
kulutusmaksu	190	mwh	84,65	16 083,50					
Vesi- ja jätevesi: perusmaksu				286,03	7 846,03 €	0,58	7 586,03 €	6 471,76 €	
kulutusmaksu	2000	m3	3,78	7 560,00					
Säh perusmaksu				325,00	6 010,00 €	0,45	6 010,00 €	3 879,28 €	
kulutusmaksu	37900	kwh	0,15	5 685,00					
Jätehuolto					2 200,00 €	0,16	2 200,00 €	1 846,69 €	
Vahinkovakuutukset					1 000,00 €	0,07	900,00 €	991,66 €	
Kiinteistövero					4 631,34 €	0,34	4 631,34 €	4 591,01 €	
Korjaukset					13 700,00 €	1,02	13 700,00 €	2 285,02 €	
- kiinteistökorjaukset				8 200,00					
- huoneistokorjaukset				5 500,00					
Aktivoinnit					0,00 €	0,00	- €		
Muut hoitokulut					168,00 €	0,01	168,00 €	58,58 €	
Luottotappiot									
HOITOKULUT YHTEENSÄ					81 781,99 €	6,09	80 554,07 €	62 934,59 €	
Otetaan huomioon ali/ylijäämää					0,00 €	0,00	- €	0,00 €	
HOITOKULUT YHTEENSÄ					81 781,99 €	6,09	80 554,07 €	62 934,59 €	

11.1.2 Muuramen lämpö Oy

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tuottaa lämpöä (kaukolämpöä) asiakasyhtiöille, tuottaa kiinteistöhoitopalveluja asiakasyhtiöille (huolto ja siivous) sekä vuokrata tiloja Y4-Yrittäjyystalolta ja Kiinteistö Oy Muuramenportista.
Kunnan omistusosuus 100 %.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kaukolämpöverkkoalueen kaukolämpö ostetaan Jyväskylän Energialta vuonna 2013 solmitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan ekotehokkaana yhteistuotantona turpeella ja puulla. Punasillanalueen kaukolämpö ostetaan Vapo Oy:ltä vuonna 2007 sovitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan pelletillä.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Asiakasmäärän kasvattaminen Vuokrausaste	3 % vuositasolla vuokrausasteen pitäminen nykytasolla, vuositasolla vuokrausaste 80 %	
Tuotantotavoitteet Lämpöverkon laajuus	säilytetään nykytasoa	laajentuminen kaavoituksen myötä

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
- omavaraisuusaste	- 11,5 %	-	- 12,0 %	- 13,0 %	- 14,0 %
- velkojen takaisinmaksuaika	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset
- lämmöntuotanto	- 22.000 MWh	- 22.000 MWh	- 22.500 MWh	- 23.000 MWh	- 24.000 MWh
- liikevaihto	- 2,155 M€	- 2,141 M€	- 2,207 M€	- 2,3 M€	- 2,4 M€
- tulos	- 260.629 €	- 75.550 €	- 111.391 €	- 70.000 €	- 80.000 €
- lainavastuut	- 1,388 M€	- 1,1 M€	- 2,1 M€	- 1,9 M€	- 1,7 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
- liittymien määrä	- 115 kpl	- 115 kpl	- 117 kpl	- 120 kpl	- 125 kpl
- hoidettavat kiinteistöt, lkm	- 50 kpl	- 50 kpl	- 54 kpl	- 55 kpl	- 56 kpl
Henkilöstö (lkm vuoden lopussa)	9 vakituista ja 3 – 6 kesä-talvituueraajaa	9 vakituista ja 3 – 6 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvio perustuu aikaisempien vuosien toteutuneisiin tietoihin sekä vuoden 2018 ennusteisiin ja kotimaisella polttoaineella toteutettuun lämmönhankintasopimukseen Vapon ja JE:n kanssa.

Tulot

Lämpötalous

Lämmönmyynnin kasvu on kohtalainen eli vuoden 2018 aikana uusia liittyjiä on muutama. Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä laajentaa verkkoa.

Myynti lasketaan n. 15 %:n hävikin mukaan ostoista. Hyötysuhde on asetettu kyseiselle tasolle (putkistohävikki ja mittarivirheet aiheuttavat hävikin).

Lämmön myyntihintaa nostettiin viimeksi 1.1.2015 alkaen 1,6 %:lla (energian hintaa ja perusmaksuja). Vuodelle 2018 korotuspainetta ei ole lämpöenergiassa ja perusmaksuissa. **Hallitus esittää vuoden 2018 korotuksiksi 0,0 %.**

Kiinteistöhoito

Kiinteistöhoitomaksuja korotettiin 1.1.2017 alkaen 1,5 %. Vuoden 2018 osalta palkkojen tes-korotuksista ei ole tietoa. Aktiivista lisäkohteiden hankintaa ei ole tehty. **Hallitus esittää vuoden 2018 korotukseksi 0,0 %.**

Muuramen Vuokra-asunnot Oy:lle tehdään lisäpalveluna edelleen huoneistojen muuttotarkastuksia, joiden yhteydessä tehdään pienet korjaukset kunnan tulevan omistajapolitiikan mukaisesti.

Pienkorjauksia ja asiakkaiden pienhankintoja varten ostetaan edelleen tarvikkeita huoltoautoon ja varastoon, jotka sitten laskutetaan asiakkailta toimitusten mukaan.

Kulut

Yleisenä arviona kulujen nousussa varaudutaan n. 2,0 % tasoon kuten polttoaine ja sähkö.

Nykyisellä henkilöstöllä voidaan hoitaa tämän hetkiset asiakkaat. Huoltoautoista kolme on omia ja neljännestä huoltoautosta on tehty leasing-sopimus. Ulko-aluekoneista yksi on oma ja toisesta on tehty leasing-sopimus. Hankittavaksi tulee yksi ulkoaluekone tälle talvikaudelle.

Kesäisin nurmikonhoito ja talvisin lumityöt työllistävät tilapäisesti 4 - 6 henkilöä.

Investoinnit ja lainat

Yhtiöllä on lainaa kaiken kaikkiaan n. 1,46 M€ vuoden 2018 alussa. Uutta lainaa joudutaan ottamaan Ki Oy Muuramenportin muutostyöhön n. 600.000 €.

Poistot ja tulos

Suunnitelman mukaiset poistot on esitetty talousarviossa. Talousarviossa pyritään positiiviseen tulokseen.

Talousarvio

Muuramen Lämpö Oy		TA 2018	Tot 2017	TA 2017
			30.9.2017	
		1 687		1 656
3010	Lämmön myynti	500	1 149 584	000
3011	Talohuolto	40000	480 000	450 000
3013	Lisätyöt,tarv.matkak.%		40 000	35 000
3015	Kaukolämpöliittymät		0	0
3090	Seur.kk.tmp-laskutus		-47 897	
		2 207	1 512	2 141
	Myyntituotot	500	154	000
		2 207	1 512	2 141
	LIIKEVAIHTO	500	154	000
3302	Muut tuotot		0	108
3311	Vuokratuotot, ap:t, sähkö	3900	46 800	39 286
	Liiketoiminnan muut kulut		46 800	39 394
	Materiaalit ja palvelut			
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
4003	Mittarihyvitys		0	31 490
			-1 122	-1 164
4004	Ostot: JE ja VAPO lämpöenergia		700	-840 674
4002	Ostot: VAPO turve		0	0
40041	Ostot: VAPO lämpöenergia		-78 000	0
4008	Ostot: tarvikkeet		-10 000	-5 379
		-1 210		-1 259
	Ostot tilikauden aikana		700	-814 563
4100	Varastojen lisäys tai vähennys		0	0
4202	Ulkop.palvelut		-4 000	-2 080
4204	Lämpökeskuksen ylläpito	2400	-28 800	-22 543
4206	Oven avaukset		-500	-97

4207	Kuljetukset ja rahdit		0	0	0
			-1 244		-1 296
	Materiaalit ja palvelut yhteensä		000	-839 283	000
	Henkilöstökulut				
6000	Työntekijäpalkat		-330 000	-244 549	-330 166
	Sisäiset palkansiirrot		0	0	0
6002	Kokouspalkkiot		-5 000	0	-5 000
6008	Sairaus- ja tap.vak.korvaukset		0	10 340	0
6010	Korvaukset ja lomapalkkamuuotos		0	0	0
			-335		-335
	Palkat ja palkkiot		000	-234 209	166
	Henkilöstökulut yhteensä				
6020	TYEL-maksut		-57 501	-41 151	-60 751
	Eläkekulut		-57 501	-41 151	-60 751
6030	Muut henkilösivukulut		-12 472	-3 945	-17 301
	Henkilösivukulut yhteensä		-12 472	-3 945	-17 301
			-404		-413
	Henkilöstökulut yhteensä		973	-279 305	218
			-264		-289
7000	Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		630	-178 594	583
	Liiketoiminnan muut kulut				
6101	Kone ja kal.vuokrat		0	0	-500
6102	Kone- ja kalustovuokrat alv 24 Wille, Ford	3225	-38 706	-17 081	-23 106
6105	Vuokra, lämpökeskus koulu		-1 500	-1 363	-1 400
6107	Maa-aluevuokrat Setälänpelto		0	0	0
6110	Työkonetallin vuokrat alv 24 Punasilta	887	-11 000	-7 959	-10 645
6291	Henk.ruoka:oma osuus		6 500	4 627	7 000
6294	Terveystuolto ei alv		-5 000	-2 482	-7 000
6297	Virkistys- ja harrastustoiminta		-1 000	-225	-1 000
6298	Lahjat		-1 000	0	-3 000
6299	Kela:terv.hoitoavustus		0	0	0
6301	Kilometrikorvaukset, päivärahat, henkilökuljetus		-500	-327	-500
6308	Työvaatteet ja suojavälineet alv 24		-2 500	-1 939	-2 000
6309	Koulutus		-1 000	0	-1 000
6314	Henk.kunnan tilaisuus		-1 000	-39	-1 000
6316	Työpaikkaruokailu		0	0	0
6317	Työpaikkaruokailu alv 14		-8 000	-5 019	-9 000
6502	Mainoskulut		-2 000	-2 112	-1 000
6607	Kaluston korjaukset alv 24		-1 000	-920	-500
6608	Putkistokorjaukset alv 24		-20 000	-21 626	-20 000
6609	Lämpölaitekunnossapito		-10 000	-1 256	-30 000
6621	Työkalut		-500	0	-500
6625	Kolmen vuoden kalusto		-500	-133	-1 000
6630	Muut käyttötarvikkeet		-500	0	-500
6642	Vanhan koulun korj. ja huolto		-10 000	-4 828	-15 000
6647	Vanhan koulun muut kulut		0	-521	0
6653	Sähkö Muuramenportti, Virastotie 2		-1 500	-918	0
6655	Kiinteistövero		-3 500	-1 541	-3 500
6658	Sähkö Y4		-3 500	-2 010	-4 000
66581	Sähkö Luukkasentie		0	0	0
6659	Vesi ja jätevesi		-1 000	-468	-2 000
66591	Vesi ja jätevesi Luukkasentie		0	0	0
6660	Jättemaksut		0	0	0
66601	Jättemaksut Y4		-1 500	-786	-1 500
6662	Lämmitys Y4		-10 000	0	-7 000
6663	Vastikkeet Muuramenportti, Virastotie 2		-10 000	-7 559	0
6707	Autojen poltto- ja voiteluaineet		-12 000	-8 125	-10 000
6708	Ruohonleikkurin ja työkoneiden polttoaineet		-500	0	-300
6724	Autojen korj. ja huolto		-5 000	-2 243	-5 000
6726	Työkoneiden korj. ja huolto		-5 000	-3 444	-5 000
6732	Muut autokulut alv 24		-500	-320	-500
6735	Muut autokulut		0	0	0
6740	Autovakuutukset ja -verot		-7 500	-6 107	-7 000
6750	Vakuutukset liike ym.		-8 000	-6 485	-15 000
6802	Postikulut		-1 000	-385	-700
6804	Virastokulut		-1 000	-380	-300
6822	Puhelinkulut		-2 000	-1 113	-1 500
68221	Puhelinkulut lämpölaitos		-200	-112	-1 000
6902	Konttoritarv.		-1 000	-566	-1 000
6922	ATK-kulut		-1 000	-408	-1 000
69221	ATK-kulut Luukkasentie		0	0	0
6925	ATK-kulut		0	0	0
6937	Kirjanpito palvelut A lämpö		-13 000	-9 000	-12 000
69371	Kirjanpito palvelut B huolto		-13 000	-9 000	-12 000

69372 Kirjanpitopalvelut C Y4		-7 000	-4 500	-6 000
6938 Tilintarkastus ja asianajo		-1 500	-1 091	-1 500
6939 Asiantuntijakulut		-1 000	0	-2 500
6941 Tampuuri		-1 000	-513	-1 000
6955 Pankkikulut		-1 000	-535	-500
6958 Pankkikulut alv 24		-200	-106	-200
6962 Perimiskulut alv 24		0	-89	0
6965 Perimiskulut		0	89	0
6977 Kirjat ja lehdet		-200	0	-200
6983 Luottotappiot		0	0	0
6987 Vahingonkorvaukset		-1 000	-484	-1 000
6988 Energiavero/turve		0	0	0
6995 Muut liikekulut		-2 000	-387	-1 000
69951 Muut liikekulut		0	-1 172	0
69961 Kokous- ja neuvottelukulut alv 24		-1 000	-1 200	-500
69971 Kokous- ja neuvottelukulut alv 14		-500	-48	-500
69972 Kokous- ja neuvottelukulut alv 10		-2 000	0	-500
6999 Käyttöomaisuuden luovutustappio		0	0	0
		-229		-174
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä		306	-134 208	200
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		111 391	120 158	75 550
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista				
7100 Osinkotuotot		300	347	300
Muut rahoitus- ja korkotuotot		0	2	0
8090 Yhtiöveron hyvitystuotot		0	0	0
7201 Korkotuotot pankkitileistä, muilta		0	0	0
	31.12.2017			
7560 Korko Muuramen kunta 2,0 % + 12 EB	191363,60	-3 827	-690	-3 000
	0,00	0	0	0
7404 Korko: Kuntarahoitus 1,866 % kiinteä	1100000,00	-19 115	-16 732	-22 000
7406 Korko: Handelsbanken 0,49 % + 3 EB	177083,07	-6 000	-4 500	-10 000
7407 Korkokulut shtili		-3 000	-604	-4 000
7500 Muut rahoituskulut		-3 000	-2 250	-3 000
7501 Vieraan pääoman kulut		0	0	0
7510 Viivästyskulut, yms.		0	-4	-1 000
7550 Verojen korot ja lisäykset		0	1	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä		-34 942	-24 778	-40 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-34 642	-24 430	-42 700
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		76 749	95 728	32 850
Laskennalliset verot		0	0	0
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		76 749	95 728	32 850

vuoden 2017 toteutuneessa 9 kk tuloksessa on huomioitu poistojen 9 kk osuus.

11.1.3 Kiinteistö Oy Muuramen Elämäkaari

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattua tonttia ja sille rakennettua kiinteistöä. Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistön toiminta on vanhusten vuokra-asumista ja lasten päivähoitoa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus)	yhtiön tulot kattavat menot	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
- velkojen takaisinmaksuaika	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset
- hoitokulu	- 85.860 €	- 78.710 €	- 80.631 €	- 83.000 €	- 84.000 €
- rahoituskulu	- 75.726 €	- 104.775 €	- 104.344 €	- 105.000 €	- 105.000 €
- lainavastuut	- 1,14 M€	- 1,095 M€	- 1,01 M€	- 0,93 M€	- 0,85 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
- huoneistoja	- 2	- 2	- 2	- 2	- 2
- neliövuokra	- 15,44 €/m ²	- 14,96 €/m ²	- 19,64 €/m ²	- 20,00 €/m ²	- 20,00 €/m ²

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvion perustaksi on otettu toteutuneet kulutukset ja hintamuutokset vuodelle 2018.

Isännöintipalkkiossa on huomioitu 3,0 % korotus vuodelle 2018.

Hätäkeskuksen vuosimaksu on 132,00 €/vuosi.

Pääsääntöisesti hallinnon kuluihin on arvioitu 3,0 % nousu.

Talonmiespalkkion hintaan ei ole tulossa korotusta vuodelle 2018.

Lämpöenergian hintaan ei ole tulossa korotusta vuodelle 2018.

Veden hinta on hinnoiteltu kunnan taksan mukaan ja korotusta vuodelle 2018 noin 8,0 %.

Sähkön hinta: Elenian siirtohintaa perusmaksuineen, arvioitu siirtohinnan korotus vuodelle 2018 on 10,0 %. Energia ostetaan kunnan kilpailutuksen mukaisena. Kokonaiskulutuksesta kumpikin käyttäjä maksaa osuutensa yhtiölle jälkimittauksen mukaan.

Jätehuollon maksuihin on laskettu 0,0 % korotus.

Vahinkovakuutusmaksut tulevat kunnan sopimuksen mukaisesti, kunnan laskuttamana, maksu n. 600 €/vuosi. Lisäksi yhtiöllä on vastuuvakuutus.

Kiinteistövero määräytyy rakennuksen arvon pohjalta. Kiinteistöveroprosentti on kunnan vuoden 2017 prosentti.

Korjauksiin varataan vuodelle 2018 11.000 €.

Pääomamenojen osalta kulut on laskettu Kuntarahoitus Oyj:n lainaehtojen mukaan.

Hoitokulukorvaus on 6,85 €/m²/kk (2017 6,77 €/m²/kk)

Rahoituskulukorvaus on 6,15 €/m²/kk (2017 6,19 €/m²/kk, perustamislaina)

Rahoituskulukorvaus on 6,64 €/m²/kk (2017 6,64 €/m²/kk remonttilaina)

Maksut käyttäjien kesken määräytyvät sopimuksen mukaisesti ja neliöinä on käytetty käyttäjien käytössä olevia neliöitä jotka ovat yhteensä 933,90 m².

Maksut muuttuvat vuodelle 2018 seuraavasti:

Muuramen kunta 15.090,00 €/kk (2017 15.058 €/kk)

11.1.4 Kiinteistö Oy Muuramen Kettula

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattuja tontteja ja niille rakennettuja rakennuksia.

Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Yhtiön omistamia asuntoja vuokrataan muuramelaisille syrjäytymisuhan alaisille tai syrjäytyneille, entisille tai nykyisille päihteiden käyttäjille ja muille henkilöille, joiden on vaikea saada muuta asuntoa.

Yhtiö tarvitsee lähes vuosittain avustusta kunnalta, koska toiminta on tappiollista.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus) Avustukset omistajalta	yhtiön tulot kattavat menot avustusten määrän piene- neminen	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i> - velkojen takaisinmaksuaika - hoitokulu - rahoituskulu - lainavastuut	- lainaohjelman mukaiset - 53.931 € - 34.734 € - 0,51 M€	- lainaohjelman mukaiset - 41.133 € - 34.821 € - 0,47 M€	- lainaohjelman mukaiset - 40.707 € - 35.040 € - 0,44 M€	- lainaohjelman mukaiset - 45.000 € - 35.000 € - 0,41 M€	- lainaohjelman mukaiset - 50.000 € - 35.000 € - 0,38 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i> - huoneistoja - neliövuokra	- 16 - 12,70 €/m ²	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,50 €/m ²	- 16 - 13,90 €/m ²

TALOUSARVIOPERUSTEET

Talousarvion perustaksi on otettu aikaisempien vuosien toteutuneet kulutukset ja nyt tiedossa olevat hinnat tai hintojen muutosennusteet vuonna 2018. Talousarvion laskelmat on tehty yhteisenä kummankin kiinteistön osalta.

Kiinteistöhoitopalkkioon on Muuramen Lämmön ilmoituksen mukaan laskettu 0,0 % korotus vuodelle 2018.

Isännöintitehtävien palkkiossa on huomioitu 3,0 % korotus vuodelle 2018.

Tilintarkastuspalkkioon on huomioitu 3,0 % korotus vuodelle 2018.

Veden hintaan Muuramen kunnalta on esitys 8,0 % korotuksesta vuodelle 2018.

Sähköstä energian hinta on kilpailutettu ajalle 1.1.2018 – 31.12.18 (kiinteistöjen ja huoneistojen sähkö ostetaan JE:ltä). Kulutus on riippuvainen asuntojen käyttöasteesta.

Jätehuollossa on varauduttu 0,0 % hinnankorotukseen. Astioiden tyhjennyskerrat on minimoitu. **Eri jätelajien erottelu toisistaan on olennaisen tärkeää kustannusten pitämiseksi kohtuullisina.**

Vahinkovakuutusmaksut ovat voimassa 30.9.2018 saakka. Korotusta aiempaan vakuutusjaksoon on 9,3 %.

Kiinteistövero prosentti pysyy ennallaan rakennuksen osalta: 0,50 %.

Tontin vuokra nousee sopimuksen mukaisesti inflaation verran.

Korjauksiin ja huoltoihin on varattu välttämättömät toimenpiteet.

HOITOKULUVUOKRA määritetään kummankin kiinteistön osalta samaksi.

Rahoituskuluvuokran osalta maksut ovat lähes samat, joten kummankin kiinteistön osalta voidaan vuokrat tasata. Vuosimaksut elävät Valtiokonttorin ilmoitusten mukaisesti.

Vuokria ei koroteta 1.3.2018 alkaen.

Vuokrat:

Teollisuustie 22

13,15 €/m²/kk (vuokra sisältää sähkön)

Kenttätie 23

13,15 €/m²/kk (vuokra sisältää sähkön)

On mahdollista, että omistajalta tarvitaan kulujen kattamiseksi avustusta vuoden varrella.

TILI								
	KI OY MUURAMEN KETTULA							
	TALOUSARVIO						TA 2018	Tot. 2017
	Selite	a'	kpl	a'	kpl			30.9.17
	KULUT							
	Kiinteistön hoitokulut							
6105	Hallituksen jäsenten palkk	70	4	105	2	490	0	490
	Henkilöstökulut					490	0	490
6101	Isännöintitoimisto	336,47	12	124,00	3	4 410	3 188	4 236
6103	Pelastussuunnitelma Pelsu					129	218	129
6111	Tilintarkastustoimisto					1 199	1 164	1 040
6131	Pankki- ja maksul.kulut					400	268	300
6141	Toimistotarvikkeet ym.					200	26	200
6144	Julkiset maksut					85	705	85
	Hallinto					6 423	5 569	5 990
6151	Kiinteistöhuolto			270,23	12	3 243	2 432	3 243
6153	Käyttötarvikkeet					300	88	300
6155	Kaluston huolto					200	0	200
6159	Huoneistotarkastukset, tyhjennykset					1 000	927	500
	Käyttö- ja huolto					4 743	3 447	4 243
6205	Tontin hoito -hiekoitushiekka					500	655	200
	Ulkoalueiden hoito					500	655	200
6251	Siivous					200	0	200
	Siivous					0	0	200
6355	Käyttövesimaksut	4,08	758	50,22	12	3 695	1 879	3 844
6405	Sähkö, kiinteistö	0,1207	40464	32,58	12	5 276	9 774	17 264
	Sähkö, huoneistot	0,1207	72671	146,72	12	10 533	0	0
6455	Jätehuolto			90,00	12	1 180	737	1 336
6500	Kiinteistön täysarvovakuutus + CF tapaturmavakuutus					1 221	1 147	1 121
6555	Tontin vuokrat					1 420	696	1 406
6600	Kiinteistövero	0,50 %	1 947	0,50 %	273 408	1 377	688	1 389
	Yhteensä edelliset					24 702	14 921	26 360
6651	Kiinteistön korjaukset					500	304	500
6652	Huoneistokorjaukset					2 350	0	2 150
6661	LV-korjaukset					500	92	500
6669	Sähkölaitekorjaukset					500	170	500
6680	Korj.suun. ja konsultointi					0	0	0
	Korjaukset					3 850	565	3 650
	Kiinteistön hoitokulut yht.					40 707	25 158	41 133
	Rahoituskulut		saldo	lyhennys	KORKO			
2320	Valtiokonttori (13-31990)	1,39 %	182029	7726,31	1265,1	8 991	1 765	2 690
2320	Valtiokonttori (13-31990)	0,54 %	174303	8565,74	470,62	9 036		
2321	Valtiokonttori (13-43800)	1,39 %	273781	6559,61	1948,05	8 508	2 598	3 941
2321	Valtiokonttori (13-43800)	0,54 %	267221	7783,20	721,5	8 505		
7395	Viivästyskorkokulut			30634,86		0	0	33
7400	Muut rah.kulut					0	0	0
	yhteensä			30634,86	4405,27	35 040	4 363	6 663
8000	Satunnaiset tuotot		KUNNAN AVUSTUS			0	25 000	0
		m ²	Lyhennykset			30 635	28 190	0
	VUOKRAT 1.3.2018	480			€			28 190
	Pääomakuluvuokra/m ² /kk				6,08	35 040		
	Hoitokuluvuokra/m ² /kk				7,07	40 707		
3100	Vuokrat yhteensä/m ² /kk				13,15	75 747	31 459	75 754
				korotus	0,00 %			

11.1.5 Muuramen vuokra-asunnot Oy

Ydintehtävä

Muuramen Vuokra-asunnot Oy tarkoitus on tuottaa vuokra-asuntopalveluita ja rakennuttaa Muuramen kunnan alueella

Konsernitavoitteet/konsernitaso/tavoitetaso	Tavoitteen toteutumisen seuranta
Toiminnalliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - hyvä talous ja kilpailukykyiset vuokrat - kiinteistöjen hyvä kunto - vuokrausaste >93 % 	<ul style="list-style-type: none"> - tavoitteen toteutumista seurataan yhtiön hallituksen kokouksissa kuukausittain. - hallitus raportoi omistajalle tarvittaessa
Taloudelliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - vuokrasaavat / liikevaihto (>1,5 %) - vuosittaiset poistot toteutetaan SUMU mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - tavoitteita seurataan hallituksen kokouksessa 1 kk:ssa ja tilinpäätöksen yhteydessä
Kattavan kokonaiskuvan antaminen	

Tunnusluvut	TP 15	TP 16	TA 17	TA2018	2019
Talouden tunnusluvut:					
- lainavastuut €/as.m ²	715	672	643	641	635
- lainamäärä milj. €	22,0	20,6	19,5	19,3	18,7
Toiminnan tunnusluvut:					
- asuntojen määrä	527	527	527	511	511
- asukasluku	925	925	925	896	896
- keskivuokra	9,90	10,71	10,91	10,90	11,25
- käyttöaste- %	91	93	96	96	96
- vaihtuvuus- %	35	35	32	32	32

TALOUSARVIO VUODELLE 2018							
Asuinhuoneistoala	29537	m2					
Huoneistojen lkm	526	kpl					
Tilavuus	121277	m3					
Kerrosala	25472,8	m2					
				2018 arvio	2017 arvio	2016	
KIINTEISTÖN TUOTOT			Keskivuokrat	€/vuosi	€/m2/kk	€/vuosi	€/vuosi
Asuinhuon. vuokrat	0	kk	0	0	3 864 786	10,90	3 973 122
	12	kk	10,904	3864786			3 986 082
Muut vuokrat				0	0	0	0
Autopaikat				33 530	0,09	33 333	35 088
Käyttökorvaukset sauna/pesula				6 160	0,02	7 345	7 252
Vesimaksut				62 041	0,18	49 635	50 546
Korkotuotot				4 500	0,01	4 500	0
Muut tuotot				0	0,00	0	0
Y-säätiöntuotot				227 271	0,64	227 271	0
Tyhjät asunnot				10 820	0,03	9 770	-450 805
TUOTOT YHTEENSÄ				4 010 516	11,31	4 106 384	3 628 164
KIINTEISTÖN HOITOKULUT							
Henkilöstökulut				10 388	0,03	10 788	12 304
- palkat ja palkkiot			10388				
- sosiaalikulut			0				
Hallintopalvelut				387 264	1,09	402 859	385 192
- isännöinti			150195,5				
- tilintarkastus, tsto			2517				
- muut hallintomenot (osakeh. vastikkeet)			18103				
Y-säätiön vuokrat			216448,8				
Käyttö- ja huoltopalvelut				420 396	1,19	353 619	427 153
- Kiinteistönhoitoyritysmaksut			341249,4				
- KTV-vuosimaksut			53665,24				
- Muut huoltopalvelut			25481,72				
Ulkoalueiden hoitopalvelut				9 578	0,03	9 673	5 157
Siivouspalvelut				4 158	0,01	4 558	762
Lämmitys:							
perusmaksu			91963,1	520 969	1,47	551 892	533 668
kulutusmaksu			429006,1				
Vesi- ja jätevesi: perusmaksu			10997,39	170 194	0,48	180 842	159 250
kulutusmaksu			159196,9				
Sähkö: perusmaksu			11499	83 424	0,24	88 397	75 482
kulutusmaksu			71924,82				
Jätehuolto				71 214	0,20	73 066	69 404
Vahinkovakuutukset				31 103	0,09	23 155	31 849
Tontin vuokra				48 545	0,14	51 032	47 019
Kiinteistövero				93 130	0,26	103 332	95 513
Korjaukset				363 950	1,03	351 960	370 367
- kiinteistökorjaukset			126650				
- huoneistokorjaukset			109100				
-suunnitelman mukaiset korjaukset			128200				
Muut hoitokulut				7 875	0,02	7 945	15 241
Luottotappiot							
HOITOKULUT YHTEENSÄ				2 222 189	6,27	2 213 118	2 228 360
HOITOLAINAT				0		0	0
Otetaan huomioon ali/ylijäämää				0	0,00	0	0
HOITOKULUT YHTEENSÄ				2 222 189	6,27	2 213 118	2 228 360
PÄÄOMAMENO				1 776 952	5,01	1 883 822	1 499 172
AKTIVOIDUT HANKINNAT							
KULUT YHTEENSÄ				3 999 140	11,28	4 096 940	3 727 533

12 ERIYTETTY VESIHUOLTO

Kohderahoitteinen

Vesihuoltolakia koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

Muuramen kunnassa vesihuoltolaitos ei hoida hulevesien viemärointiä vaan se kuuluu kunnan toimialaan. Eriyttämällä pyritään varmistamaan tasejatkuvuutta. Vesihuoltolaitosten laskelmien ja arvostus- ja jaksotuseriaatteet pohjautuisivat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja kunnallisten laitosten tuloslaskelmasta ja taseesta tulisi vertailukelpoinen osakeyhtiön tilinpäätöksen kanssa.

Vesihuolto sisältyy Muuramen kunnan tilinpäätökseen. Vuoden 2014 tilinpäätökseen asti vesihuolto on ollut laskennallisesti eriytetty taseyksikkö. Tilikaudella 2015 eriyttäminen on tehty kirjanpidollisesti uuden ohjeistuksen mukaisesti.

Vesihuollolle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2014 tilinpäätöksen taseesta. Vuoden 2014 korjattu taseen loppusumma on 4.423.383,29 €. Aloittavan taseen peruspääomaa määriteltäessä huomioitiin hulevesiverkoston erottaminen kunnan toiminnaksi. Erottaminen tehtiin tilikauden 2015 aikana.

Toiminta-ajatus

Jaettava talousvesi täyttää Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) mukaiset vaatimukset.

Kunnan alueella muodostuva jätevesi johdetaan puhdistettaviksi Nenäinniemen keskuspuhdistamolle.

Kunnan vesihuoltolaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja toiminta on kannattavaa.

Palvelusuunnitelma

Vesihuoltolaitos tuottaa ja jakelee hyvälaatuista talousvettä Muuramen kirkonkylässä ja Kincomaalla sekä tukkumyyntinä Jyväskylän Säynätsalon ja Korpilahden kaupunginosaan ja seitsemälle vesiosuuskunnalle. Vesilaitoksen toiminta-alueita laajennetaan kaavoituksen myötä.

Haja-alueiden vesihuolto on järjestetty joko vesiosuuskuntien toimesta tai kiinteistökohtaisilla laitteilla.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vesilaitos tuottaa STM:n asetuksen mukaista talousvettä ja hoitaa jätevedet ympäristöystävällisesti.	Veden laatu	Henkilöstön koulutus, saneeraus-toimenpiteet
Vesihuoltolaitoksen tulee toimia kannattavasti.	Tulo- ja menoarvio	Taksapolitiikka ja riittävät resurssit

Tunnusluvut

	TP 16	TA 2017	TA2018	2019	2020
Vesihuoltotoimintatulot	1 509 351	1 464 660	1 495 000	1 530 000	1 555 000
Vesihuoltotoimintamenot	897 367	897 220	906 000	915 000	925 000
Veden myynti yht. (m ³), josta:	532 993	617 900	545 000	549 000	553 000
– kuntalaiset	387 007	410 000	395 000	399 000	403 000
– osuuskunnat	44 964	57 900	45 000	45 000	45 000
– Jyväskylän kaupunki	101 022	150 000	105 000	105 000	105 000
Vesijohtoa (m)	94,3*		95,0	95,5	96,0
Jätevesiviemäriä (m)	102,8*		103,0	103,7	104,0

*v.2016 laskettu paikkatieto-ohjelmalla

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminta jatkuu suunnitelmakaudella kunnan liikelaitoksena, joka itse kattaa menonsa.

Suunnitelmakaudella toiminta painottuu vesi- ja viemärlaitoksen toimintavarmuuden kehittämiseen ja talousveden laadun varmistamiseen sekä saneeraustoimenpiteisiin.

Jätevesien puhdistuksen kustannukset kaksinkertaistuu vuonna 2018 ja tulevina vuosina nousee edelleen Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolla vuosina 2016-18 tehtävien saneeraus- ja laajennustoimenpiteiden johdosta.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000e						
Tulosbudjetti/1000e						
* Liikevaihto	1.496	1.463	1.486	1,6	0	0
* Valmistus omaan käyttöön	74	112	80	39,8-	81	82
* Liiketoiminnan muut tuotot	13	2	0	0,0	1.508	1.531
Materiaalit ja palvelut						
* Aineet, tarvikkeet, tavarat	183-	172-	192-	10,5	61-	62-
* Palvelujen ostot	303-	313-	386-	18,8	0	0
Henkilöstökulut						
* Palkat ja palkkiot	332-	339-	363-	6,5	0	0
Henkilösivukulut						
* Eläkekulut	71-	67-	71-	5,1	0	0
* Muut henkilösivukulut	21-	19-	15-	26,9-	0	0
Poistot ja arvonalentumiset						
* Suunnitelman muk. poistot	284-	324-	332-	2,7	371-	471-
* Liiketoiminnan muut kulut	16-	14-	16-	10,1	997-	1.012-
** Liikelylijäämä (-alijäämä)	375	329	192	71,4-	161	69
Rahoitustuotot ja -kulut						
* Korvaus peruspääomasta	47-	47-	47-	0,0	47-	47-
** Yli-/ (alijäämä) ennen sat.eriä Satunnaiset tuotot ja -kulut	47-	47-	47-	0,0	47-	47-
*** Tilikauden yli-jäämä (alijäämä)	328	282	145	94,4-	114	23

VESIHUOLLON INVESTOINNIT

UUDET ALUEET

Hanketavoitteet

Uusien asemakaava-alueiden vesihuollon rakentaminen kadun rakentamisen yhteydessä.

Investointien toteuma

ALUEET	TP 16	TA 17	TA 18
SEUNAVUORI	<ul style="list-style-type: none"> • Murtolammentien alkuosa • Kissankäpäälä alkuosa • Neidonkorenon loppuosa 	<ul style="list-style-type: none"> • Murtolammentien, • Kissankäpäälän, • Hiirenportaan • Seunavuorentien loppuosa 155 000 €	Rakentamisessa tauko
TERVAMÄKI	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjota
KINKOMAA	<ul style="list-style-type: none"> • Töyrypolun jatko • Jyväpolku 	<ul style="list-style-type: none"> • Töyrypolku, • Kukonaskeleen varteen tonttiyh-teys 30 000 €	Pengerpolku 45 000 euroa

Investointien toteutumisen analysointi

Uusia alueita rakennetaan toteutuneiden asemakaavojen mukaisesti ja uusien vuonna 2018 luovutettavien tonttien mukaisesti.

Seunavuoren alueella vuonna 2018 on tavoitteena pitää vesihuollon rakentamisen osalta taukoa ja vesihuollon perusparannuskohteisiin. Vuonna 2017 rakennetulta alueelta saadaan tontteja kahden vuoden tonttitarjontaa varten.

Tervämäen alueella on pidetty kunnanteknisen rakentamisen osalta taukoa. Alueella on kokonaisuudessaan melko rinteinen ja haastava maasto, jonka johdosta tontteja oli jäänyt myymättä ja rakentamatta. Alueella on rakentamatta Riekontietä 150 m, jonka varrella on kaavarreserviä 7 tontille.

Tulevina vuosina rakentaminen kohdistuu lisäksi Hautalahden ja Sillanniityn alueisiin niiden asemakaavojen valmistuttua.

VESIHUOLTOLAITOKSEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Hanketavoitteet

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on tuottaa ja toimittaa asiakkaille Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) mukaista talousveden laatukriteerit täyttävää vettä.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen tavoitteena on vastaanottaa ja johtaa jätevesiverkoston tulevat jätevedet asianmukaisesti Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolle.

Investointien toteuma

KOHDE		TA 18
SUURUSKANKAAN VESILAITOS Suuruskankaan vesilaitoksen vedestä osa on Muuratjärvestä rantaimetyntyttä vettä, jonka johdosta pohjaveden happipitoisuus on laskenut. Tällöin riskinä on veden mangaani- ja rautapitoisuuden nousu. Laitoksen vedenlaatu tulisi varmistaa ennen kuin riskitekijät alkavat näkyä vedenlaadussa.	Suuruskankaan vesilaitoksen vedenlaadun varmistamiseksi on aloitettu laitoksen toiminnan tehostamisen suunnitelman laatiminen vuonna 2014. Vedenlaadun laadun varmistamisen toimenpiteiden rakentaminen alkaa lupien tultua voimaan.	suunnitelman laatimista jatketaan 50 000 euroa.
KINKOMAAN VESILAITOS Kinkomaan vesilaitokselta johdetaan talousvettä Kinkomaan taajama-alueelle, joka on voimakkaassa kasvussa. Alueelle tullaan lähivuosina kaavoittamaan uusia asuinalueita sekä olemassa olevien kaava-alueiden rakentaminen jatkuu. Tällä hetkellä Kinkomaan vesilaitoksella on käytössä yksi siiviläkaivo, jonka vedentuottokapasiteetti on jo maksimikäytössä. Vesilaitoksen kapasiteettiä ja tuottovarmuutta on kohotettava, jotta pystytään vastaamaan kasvavaan vedenkulutukseen	Kehittämissuunnitelman laatiminen on aloitettu	suunnitelman laatimista jatketaan 30 000 euroa.
INNANLAHDEN VESILAITOS Innanlahden vesilaitos on otettu käyttöön vuonna 1968, ja laitos on pitkälti tekniikaltaan alkupe räiskunnossa. Viime vuosikymmenten aikana laitokselle ei ole tehty suurempia investointeja. Laitos on toiminut pitkään varavesilaitoksena, mutta on nykyään jatkuvassa käytössä. Nykyiseltään pitkällä aikavälillä laitos ei tule täyttämään vedenlaadun vaatimuksia (hygieniasointi)	Innanlahden vesilaitoksen asemasta kunnan vedentuo tannossa selvityksen laatiminen on aloitettu	selvityksen laati mista jatketaan 30 000 euroa.
VESIHUOLLON PERUSPARANNUS Vesihuoltoverkoston, pumppaamoiden yms. kunnostus- ja peruskorjauksien suunnittelu sekä niiden toteuttaminen.	Vesihuollon perusparannuksen suunnitelmien laatiminen ja hankkeiden toteuttaminen on aloitettu	toteuttamista jatketaan 510 000 euroa
MUU VESIHUOLTOTYÖ Kesken toimintakauden pienehköjen vesihuoltohankkeiden toteuttaminen.	Rakentamisen takia kesken talousarviovuoden tulevat pienehköt vesihuoltotyöt.	50 000 euroa

Investointien toteutumisen analysointi

Vesihuoltolaitoksen investoinnit tulevat jatkossa kasvamaan kunnan kasvun mukana, mutta myös vesihuoltoverkoston sekä vesilaitosten ikääntymisen vuoksi. Verkostoissa ja vesilaitoksilla ei ole tehty suurempia kunnostustoimenpiteitä vuosien aikana. Tämä alkaa näkyä mm. veden laadun sekä vedenjakeluhäiriönä (vesijohtovuodot).

Vuonna 2018 kunnallistekniikan rakennustoimenpiteet suunnataan pääsääntöisesti vesihuollon perusparannuksen toteuttamiseen.

VESIHUOLTOLAITOKSEN KALUSTO

Hanketavoitteet

Vuodelle 2018 ei varata talousarviossa kaluston hankintaan määrärahoja.

Investointien toteuma

Vuonna 2017 vesilaitoksen käyttöön hankittiin uusi pakettiauto.

	TP2016 /1000€	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
1075 VESIHUOLLON INV.						
8750 Vesihuollon inv.						
440 VESIHUOLTO						
Investointien talousarvio						
Investointimenot						
* Investointimenot yht.	0	0	715-	0,0	1.355-	1.010-
Rahoitusosuudet						
Omaisuuuden myynti						
Investoinnit netto	0	0	715-	0,0	1.355-	1.010-

13 SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT (MUURAMEN HYVINVOINTI –LIKELAITOS)

SOSIAALI- JA PERHEKESKUS

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja perhekeskuksen palveluilla:

- edistetään ja turvataan lasten ja nuorten hyvinvointia
- tuetaan vanhempia kasvatustehtävässään
- tuetaan asukkaiden arjessa selviytymistä ja toimintakykyä
- heikoimmassa asemassa oleville järjestetään heidän tarvitsemansa hoito ja huolenpito
- pitkäaikaistyöttömiä aktivoidaan ja tuetaan heidän työllistymistään, aktiivoinnin painopisteenä on nuoret ja lapsiperhevanhemmat

Sosiaali- ja perhekeskus järjestää lapsi- ja oppilaspalvelut, perhe- ja aikuissosiaalityön sekä aktiivoinnin ja työllistämisen palvelut. Palvelut ovat lakisääteisiä. Työkäytännöissä yhdistetään sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakaslähtöinen monialainen yhteistyö, tuen varhainen tunnistaminen, joustavat ja oikea-aikaiset palvelut sekä verkostoituva työote.

Palvelusuunnitelma

Sosiaali- ja perhekeskuksen tavoitteena on edelleen kehittää sosiaali- ja terveyspalvelujen toiminnallista integraatiota lasten, perheiden ja aikuisten palveluissa. Maakunnallisen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) tavoitteena on uudistaa lapsi- ja perhepalveluiden hajanainen palvelujärjestelmä lapsi- ja perhelähtöiseksi. Muuramessa painopiste on matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen, perhekeskustoimintamalli sekä varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena. Sosiaali- ja perhekeskuksen toimintaan ja kehittämiseen vaikuttaa valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon maakuntauudistus.

Lapsi- ja oppilaspalvelut vastaa lasten, nuorten ja perheiden yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen terveyden edistämisestä, hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja tukemisesta. Lapsi – ja oppilaspalveluja ovat perhesuunnittelu, äitiys- ja lastenneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä psykososiaalinen oppilashuolto; koulukuraattori ja psykologityö. Painopisteenä on kehittää vertaisryhmätoimintaa, yhteisöllistä oppilashuoltoa sekä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Sähköisiä palveluja laajennetaan ja otetaan käyttöön mm. terveydenhuollon ajanvaraus. Perheneuvolapalvelut ostetaan Jyväskylän kaupungilta.

Perhe- ja aikuissosiaalityö

Sosiaalityöntekijät (4,4 henkilö vuonna 2017) vastaavat erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja aikuisten sosiaalityöstä. Sosiaalityön ja palveluohjauksen työntekijäresurssia lisätään kahdella henkilöllä. Perhesosiaalityön ja sosiaali-ohjauksen työnjakoa kehitetään vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeisiin oikea-aikaisesti ja moniammatillisesti. Henkilöstön lisäys mahdollistaa vammais- ja vanhuspalvelujen sekä terveydenhuollon sosiaalityön palvelut. Kunnan myöntämän toimeentulotuen (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki) perusteet tarkistetaan vuoden aikana.

Perhetyön palvelut tuoteistetaan ja neuropsykiatrisen valmennuksen työmenetelmä otetaan käyttöön. Lapset puheeksi -toimintamalli otetaan käyttöön sosiaali- ja perhekeskuksessa ja työmalli laajennetaan vuoden aikana muiden yhteistyökumppaneiden käyttöön.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tavoitteena on edistää asiakkaan ja hänen läheistensä elämänlaatua turvaamalla asiakkaan tarvitsema hoito ja huolenpito sekä tukemalla asiakkaan kuntoutumista, omatoimista selviytymistä ja itsenäisyyttä. Palvelut tuotetaan yhteistyössä terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon, Sovatek -säätiön ja lähiseudun palveluntuottajien kanssa. Mielenterveys - ja päihdekuntoutujille järjestetään asumisen tukea, palveluasumista ja työtoimintaa.

Aktivointi ja työllistäminen

Aktivointi- ja työllistämistoiminta tukee vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevia pitkäaikaisyöttömiä. Aktivointi- ja työllistämispalveluiden painopiste on lapsiperhevanhemmat ja nuoret; toisen asteen opintojen keskeyttäneet tai ilman toisen asteen koulutusta olevat nuoret. Työllistämistä edistetään palkkatuella, kuntouttavan työtoiminnan ja TE-palveluiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Etsivä nuorisotyöntekijä ohjaaja auttaa nuoria tulevaisuuden suunnittelussa ja arjen hallinnassa sekä ohjaa tarvittavien palveluiden piiriin.

Muuramen työpaja on toiminnallinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö. Työnteon ja siihen liittyvän valmennuksen avulla pyritään parantamaan yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä vahvistetaan arjenhallintataitoja. Valmentamisen menetelminä ovat työ-, yksilö- ja ryhmävalmennus.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Perhekeskustoimintamallin kehittäminen Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin edistäminen	Muuramen Lape-yhteistyöverkoston toiminnan juurruttaminen Työmarkkinatukea yli 300 pvä saaneet < 20% työttömistä työnhakijoista	Kunnan lapsi- ja perhepalveluiden, 3. sektorin toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden tiivis ja oikea-aikainen yhteistyö Tiivis yhteistyö kunnan työllistämispalveluiden, työpajan, terveydenhuollon ja TE- palveluiden välillä
Tuotantotavoitteet Lapsiperheiden sosiaalipalveluiden painopiste on ennaltaehkäisevissä palveluissa Tehokkaat aktivoinnin ja työllistämisen palvelut	Lapsiperheiden sosiaalipalveluista on 2/3 ennaltaehkäisevää (SHL) ja 1/3 lastensuojelun palvelua (LSL) Aktivoinnin piirissä > 25% työttömistä työnhakijoista	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Lapsi- ja oppilaspalvelut					
Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten toteutumis- % suhteessa 4kk:n, 18kk:n ja 4v:n määrään			90 %	90 %	90 %
Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten toteutumis- % suhteessa oppilasmäärään/lukuvuosi			90 %	90 %	90 %
Psykologityö					
- asiakkaiden määrä	307	320	320	320	320
Kuraattorityö					
- asiakkaiden määrä	204	350	350	350	350
Perhe- ja aikuissosiaalityö					
Perhetyö - perheiden määrä	30	60	60	60	60
Lapsiperheiden kotipalvelu					
- perheiden määrä	28	60	60	60	60
Lastensuojeluilmoitukset LSL ja yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi SHL	266	250	270	270	270
Sijoitetut lapset yhteensä	13	18	20	20	20
- joista huostaan otettuja	5	6	8	8	8
- avohuollon sijoituksia	12	12	12	12	12
Harkinnanvaraista toimeentulotukea saavat kotitaloudet	250	60	60	60	60
Mielenterveyspalvelut	28	29	30	30	30
- tuettu ja palveluasuminen	21	21	21	21	21
- työtoiminta	7	8	9	9	9
Päihdehuolto			30		
- katkaisuhuolto ja laitospäästöt	8	30	8	30	30
- asumispalvelut		8		8	8
Aktivointi ja työllistäminen			90		
Työmarkkinatukea saaneet henkilöt	107	100	55	90	85
- tmt 300 pv saaneet	67	60	35	55	55
- tmt 1000 pv saaneet	40	40		35	30
Kuntouttava työtoiminta henkilöt	75	100	95	95	95
Kuntalisä henkilöt	14	25	30	30	40
Palkkatukityöllistetyt hallintokunnissa henkilöt	50	45	55	55	55
Työpajajakson henkilöt	79	77	77	78	80
Työpajajakson jälkeen aktiivitoimintaan siirtyneet	19	36	22	23	25
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	78	70	70	70	70

TALOUSARVION PERUSTELUT

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2015 - 2018 ohjaa eri hallintokuntien tekemää lapsiperheiden hyvinvointityötä. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) tavoitteena valtakunnallisesti on yhtenäistää hajanaista palvelujärjestelmää lapsi- ja perhelähtöiseksi ja siirtää painopistettä kaikille yhteisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen ja hoitoon. Samanaikaisesti tavoitteena on erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen.

Lapsiperheiden palveluissa oli vuonna 128 lasta lastensuojelulain ja 83 sosiaalihuoltolain mukaisissa asiakkuuksissa. Painopisteen siirtäminen korjaavista palveluista kaikille yhteisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä varhaiseen tukeen edellyttää laajaa yhteistyötä kaikkien kunnassa toimivien lapsi- ja perhetoimijoiden kesken. Kun muutos saadaan syntymään, on sillä myös kustannusvaikuttavuutta.

Aktivointi ja työllistäminen

Kunnan työllistymisohjelma määrittelee tavoitteeksi parantaa työttömien toimintakykyä ja toimintaedellytyksiä, saada pitkäaikaistyöttömiä työllistymään yrityksiin, kunnan eri palveluihin ja yhteisöihin, ja saada siten työmarkkinamenot alenemaan. Työpajan yksilö- ja ryhmävalmennus edistää pajalla olevien henkilökohtaisen työ- ja koulutuspolkujen syntymistä. Keskeiset yhteistyökumppanit ovat TE-palvelut ja kolmannen sektorin toimijat.

Aluehallintoviraston hankerahoituksella on palkattu Muuramen ja Uuraisten kuntien yksilövalmentaja, työvalmentaja työpajan Kirppari-kahvioon sekä etsivä nuorisotyöntekijä. Hankkeiden osalta talousarvio perustuu oletukseen hankerahoitusten jatkumisesta vuonna 2018.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020	
/1000€							
1	KÄYTTÖTALOUS						
400	HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
540	PERHE- JA SOSIAALIKESKUS						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	408	4.255	4.241	0,3-	4.496	4.564
***	Toimintamenot	2.913-	4.266-	4.246-	0,5-	4.309-	4.374-
****	Toimintakate (Netto)	2.505-	12-	5-	129,2-	187	189
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	7-	16-	4-	301,5-	3-	3-
****	Muut laskennalliset erät	180-	170-	181-	6,3	184-	187-
*****	Kokonaiskustannukset	2.692-	198-	190-	3,9-	0	0

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Vanhus- ja vammaispalveluiden toimialueeseen kuuluvat kotihoito, kotihoidon tukipalvelut omaishoidon tuki, vammaispalvelu, asumispalvelut sekä terveyskeskussairaala. Vanhus- ja vammaispalveluiden tuottamilla palveluilla pyritään edistämään asiakkaan elämänlaatua turvaamalla hänen tarvitsema hoito ja huolenpito sekä tukemaan kuntoutumista, omatoimista selviytymistä ja itsenäisyyttä. Palveluiden tulee olla oikea-aikaisia ja riittäviä suhteessa tarpeeseen, painottuen asiakkaan kotiin tuotaviin palveluihin. Palveluita ohjaa sosiaalihuolto- ja terveydenhuoltolaki, laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystaloudesta, vammaispalvelulaki sekä laki kehitysvammaisten erityishuollosta.

Palvelusuunnitelma

Vanhus- ja vammaispalvelut koostuvat kotiin annettavista palveluista tukipalveluineen, asumispalveluista sekä terveyskeskuksen vuodeosasto toiminnoista. Palveluiden tarkoituksena on tukea asiakkaiden hyvää elämänlaatua, itsemääräämisoikeutta ja itsenäistä suoriutumista riippumatta heidän toimintakyvystään yhteistyössä omaisten, läheisten ja eri toimijoiden kanssa.

Kotiin annettavat palvelut tukevat asiakkaita jokapäiväisistä kodin askareista selviytymisessä sekä pitkäaikaissairauksien hoidon seurannassa, neuvonnassa ja ohjauksessa. Kotiin annettavat palvelut järjestetään tarvittaessa päivittäin kaikkina vuorokauden aikoina. Vanhus- ja vammaispalveluissa kotona asuminen on aina ensisijainen vaihtoehto ja kun se ei ole enää mahdollista, arvioidaan muiden palvelumuotojen tarve yhteisesti sovittujen kriteereiden perusteella. Haasteena ovat käytettävissä olevat resurssit, jonka vuoksi on riski alipalveluun ja pahimmillaan raskaampia palvelujen käytön kasvuun.

Palveluohjauksen yhteydenottokäytäntöjä selkiytetään vanhus- ja vammaispalveluiden asioissa ja luodaan matalan kynnyksen palvelumalli. Palvelumallin mukaisesti otetaan yhteyttä yhteen puhelin numeroon tai sähköpostiosoitteeseen eli yhden luukuun periaatteen mukaisesti yksi kontakti riittää prosessin käynnistämiseen; palvelutarpeen tunnistamisesta aina ongelman ratkaisuun asti.

Terveyskeskussairaalan palveluiden tarkoituksena on tuottaa korkealaatuista sairaanhoitoa, äkillisesti sairastuneille, kuntoutumassa oleville potilaille (esim. leikkauksista tai sairauskohtauksista toipuvat). Lisäksi osastolla hoidetaan saattohoitopotilaita yksilölliset tarpeen huomioiden. Osastolla toteutetaan myös alkoholivieroitushoitoja yhteistyössä avosairaanhoidon ja päihdehoitajan kanssa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Asiakkaiden itsenäinen ja omatoiminen kotona asuminen oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla	Tarvittavien palveluiden kattaminen ympärivuorokautisesti	Palveluita saatavilla ympärivuorokautisesti.
Vuodeosaston keskimääräinen hoitoaika lyhyt	Potilaat kotiutuvat mahdollisimman pian voinnin mukaisesti	Kuntouttava työtteen käyttö
Tuotantotavoitteet Vanhus- ja vammaispalveluiden resurssien tehokas hyödyntäminen.	Varahenkilöstön käyttö lyhytaikaisissa poissaoloissa	Varahenkilöstön työpanoksella pystytään sijaistamaan 92% lyhytaikaisista poissaoloista (1-3 vrk)
Motivoitunut henkilöstö	Henkilökunnan vaihtuvuus pientä	Kehitetään esimiestoimintaa Koulutus Työnohjaus

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Omaishoidon tuella hoidettavat (vuoden aikana)					
- yhteensä	39	45	45	50	60
- joista yli 75-v	13	25	30	35	40
Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä	Tietoa ei saatavilla	-	110	120	140
- yhteensä					
Palveluasumispaikkoja	73	67	67	75	80
- ikäihmisten	73	67	67	75	80
- joista yli 75 -v	7	7	7	8	8
- vammaisten palveluasuminen					
- kehitysvammaisten palveluasuminen	12	12	12	15	17
	-	-	5840	6205	6205
Osasto	-	-	88,9 %	94,4 %	94,4 %
- hoitopäivät					
- täyttöaste %					

TALOUSARVION PERUSTELUT

Vanhuspalvelujen haasteita asettavat ikääntyvän väestön määrän kasvu, dementoivien sairauksien lisääntyminen sekä valtakunnalliset ohjeistukset ja suositukset. Ennusteen mukaisesti Muuramessa tulevan kymmenen vuoden aikana 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa +78,2 % ja 146 % vuoteen 2040 mennessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön valtakunnallisen suosituksen mukaan 75-vuotiaista 91 % tulisi asua kotonaan, 13 % säännöllisin kotihoidon piirissä ja omaishoidon piirissä tulisi olla 6%. Ympärivuorokautisessa asumispalvelussa eli tehostetun palveluasumisen piirissä saisi olla 6%. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa voisi olla vain 3 %.

Palveluohjausjärjestelmän tarkoituksena on jo varhaisessa vaiheessa ja matalan kynnyksen periaatteella ohjata ihmisiä asianmukaisten palveluiden piiriin. Palveluohjauksen keskeisiä periaatteita on ennaltaehkäistä ja etsiä mahdollisia ongelmia, joissa tarvittaisiin laajojakin toimenpiteitä.

Riittäväillä ja kohdennetuilla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluilla voidaan tukea ihmisten kotona asumista nykyistä pidempää ja myöhentää asumispalveluihin siirtymistä. Vanhus- ja vammaispalveluiden toimivassa palveluketjussa korostuvat kotiin annettavat palvelut tukipalveluineen ja omaishoito, joita tukee toimiva sijaishoitojärjestelmä.

Kotihoitoa tulee kehittää ja uudistaa toimintatapoja, lisätä teknologian käyttöä jotta ikäihmisten kotona vietettyä aikaa voidaan pidentää mahdollisimman pitkälle. Kotihoidon käyntien mahdollisuutta tulee lisätä ympärivuorokautiseksi tarvetta vastaavaksi. Säännöllisen kotihoitoon asiakkaiden siirtymistä varhaisessa vaiheessa ympärivuorokautiseen palveluasumisen piiriin estetään kehittämällä kotikuntoutusta. Palvelujen kehittämisessä avainsanoina ovat korostuvan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ehkäisevä toiminta ja toimintakykyä tukeva ja edistävä työote. Riittävä määrä osaavaa henkilöstöä takaa turvallisen ja laadukkaan hoidon. Lisäksi hoidon laatuun ja vaikuttavuuteen ovat yhteydessä osaaminen ja sen oikea kohdentaminen sekä osaava lähijohtaminen.

Terveyskeskuksen vuodeosasto on 18-paikkainen akuuttihoitoyksikkö. Hoitoaikojen pituutta tullaan seuraamaan ja turvalliset, joustavat kotisiirtymät ovat tärkeä osa palveluketjun saumattomuutta.

Keskeisenä muutoksena on yhteisen varahenkilöstöjärjestelmän luominen vanhus- ja vammaispalveluihin paikkaamaan henkilöstön lyhytaikaisia poissaoloja.

Ennusteiden mukaan muistisairaiden ihmisten määrä tulee lisääntymään väestön ikääntymisen myötä ainakin vuoteen 2030 saakka. Dementoituneen ikäihmisen tehostetun palveluasumisen tai pitkäaikaisen laitoshoidon tarvetta ei pystytä useinkaan estämään kotihoitoon tai omaishoidon avulla ja mikä näin ollen aiheuttaa kasvupainetta tehostetussa palveluasumisessa. Keskivaikeaa/vaikeaa muistisairautta sairastavista 55 % oletetaan tarvitsevan ympärivuorokautista tukea, joko omaishoitajan turvin, perhekodissa asuen tai tehostetussa palveluasumisessa. Ennakoivilla hyvinvointia edistäväillä ja monipuolisilla kuntouttavilla toimenpiteillä sekä varhaisella diagnosoinnilla palvelujen piiriin tulemistä voidaan siirtää myöhemmäksi.

Omaishoidon tuella ja sekä tarvittavilla sote -palveluilla turvataan paljon apua tarvitsevan henkilön kotona selviytyminen. Tuen myöntämisen perusteena käytetään hoivan/hoidon sitovuutta ja vaativuutta. Omaishoidon tuen tarvitsijoiden määrä tulee kasvamaan tasaisesti vuositteittäin. Omaishoitajien jaksamisen tukemiseksi ja lakisääteisten vapaapäivien aikaisia vaihtoehtoisia lomituspaiikkoja on niukasti ja niissä tulee huomioida myös mm. muistisairaattain hoidettavat henkilöt ja heidän erityispiirteensä. Omaishoitolain mukaisesti kaikilla sopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kuukaudessa. Ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti hoitoon sidotuilla omaishoitajilla lomaoikeus on vähintään kolme vapaavuorokautta kuukaudessa. Sosiaalihuoltolakiin on lisätty säännökset muun omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaista ja kunnan velvollisuudesta järjestää vapaan aikainen sijaishoito.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
400	HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
550	VANHUSPALVEUT						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	1.289	8.113	8.150	0,4	8.272	8.396
***	Toimintamenot	5.703-	7.941-	8.000-	0,7	8.120-	8.241-
****	Toimintakate (Netto)	4.414-	172	150	15,0-	152	154
Laskennalliset erät							
****	Poistot ja arvonalentumiset	0	5-	0	0,0	0	0
****	Muut laskennalliset erät	106-	167-	150-	11,7-	152-	154-
*****	Kokonaiskustannukset	4.521-	0	0	0,0	0	0

AVOSAIRAANHOITO

Toiminta-ajatus

Avosairaanhoidossa tuotetaan perusterveydenhuollon sairaanhoitoa (Terveystieteiden tutkimuskeskuslaki 24§) ja kuntoutusta (Terveystieteiden tutkimuskeskuslaki 29§) muuramelaisille ja muille tänne valinnan tehneille. Tavoitteena ovat laadukkaat palvelut, joihin on helppo päästä. Työssä keskeisinä elementteinä ovat ennaltaehkäisevä näkökulma, varhainen tunnistaminen ja asiakkaan omien voimavarojen tukeminen.

Palvelusuunnitelma

Avosairaanhoidon palvelut tuotetaan aluevastuisella omahoitaja – omalääkäri työparimallilla asiakkaan omat toiveet resurssien sallimissa rajoissa huomioiden. Lääkärinvirkoja on seitsemän, josta avosairaanhoidon osuus on 5,5. Hoitajien toimia on avosairaanhoidossa 11,5. Kuntoutuksessa työskentelee kolme fysioterapeuttia, puhe- ja toimintaterapeutti. Avosairaanhoidon muuhun henkilökuntaan kuuluvat kaksi sihteeriä, tekstinkäsittelijä ja apuvälineitä huoltava ammattimies.

Sairaanhoitajan, lääkärin ja terapeuttien vastaanottotyötä tuetaan laboratorio-, röntgen – ja muilla erikoistutkimuksilla. Erikoistutkimuksien valikoima on riittävän kattava ja palveluja ostetaan myös ulkoisilta palveluntuottajilta. Erikoislääkärin lähipalveluna ovat kardiologin, diabeteslääkärin, ortopedin ja geriatrin vastaanotot. Myös radiologi käy paikan päällä tekemässä ultraäänitutkimuksia. Päihdehoitaja, masennushoitaja ja ravitsemusterapeutti täydentävät palveluvalikkoa.

Palveluja tuotetaan arkisin maanantaista perjantaihin klo 8.00–20.00 ympäri vuoden ilman sulkujaksoja, päivystysasiat hoidetaan heti ja kiireelliset asiat samana päivänä. Hoitotarvikejakelu on avoinna maanantaisin klo 8 – 12 ja torstaisin klo 12 -17. Apuvälinepalvelu on auki maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin tunnin ajan.

Puhelinneuvonnan ja vastaanottokäyntien lisäksi palveluja tuotetaan moniammatillisia työryhmiä hyödyntäen. Fysioterapeutin suoravastaanotto mahdollistaa sairaanhoidon ja kuntoutuksen aloittamisen samalla käynnillä akuuteissa TULES -vaivoissa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>1) Diabeetikoiden hoitotasapaino paranee</p> <p>2) Eteisvärinäpotilaiden aivohalvauksen estohoidossa siirrytään lääkkeisiin, jotka eivät vaadi laboratoriomonitorointia</p>	<p>Insuliinipuutteesta kärsivien diabeetikoiden hoitotaso (HBA1C) paranee</p> <p>Aikuistyyppin diabeetikoilla hyvässä hoitotasapainossa olevien (HBA1C alle 53) osuus pysyy samana tai kasvaa (nyt 74%)</p> <p>Uusien antikoagulaatiohoitojen määrä nousee yli 10% (nyt 65 potilasta) ja varfariinihoitojen määrä vähenee saman verran</p>	<p>Uuden mittausteknologian hyödyntäminen, henkilöstön koulutus</p> <p>Uusille potilaille pyritään aloittamaan nykyaikainen lääke, poimitaan vuosikontrolleissa potilaat, joilla vanha hoito toimii huonosti (TTR% alle 70%) ja vaihdetaan lääkitys</p>
<p>Tuotantotavoitteet</p> <p>1) Hoitoon pääsy</p> <p>2) Hoidon laatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakastyytyväisyys - henkilökunnan työhyvinvointi 	<p>Ns. T3 aika (=kolmas vapaa aika) hoitajalle enintään 7 vrk, lääkärille enintään 14 vrk ja terapeuteille enintään 30 vrk</p> <p>NPS luku yli 70</p> <p>Oma koettu työhyvinvointi 7,5 tai parempi asteikolla (1-10), mittaukset työpaikkakokouksissa n. 3 kuukauden välein</p>	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Vastaanottokäynnit					
- lääkäreillä	13809		13500	13500	
- hoitajilla	7847		6500	6500	
- terapeuteilla			2200	2200	
Puhelinkontaktit					
-lääkäreillä			5600	5600	
- hoitajilla			3200	3200	
Puhelinpalveluun vastaus-%	81,2%		yli 80%	yli 80%	
Asiakkuus% (=peittävyys)	58,7%		yli 65%	yli 65%	
- lääkärit	36%		yli 45%	yli 45%	
- hoitajat					

TALOUSARVION PERUSTELUT

Avosairaanhoidon henkilöstöön, tutkimusvalikoimaan ja erikoislääkäreiden konsultaatiopalveluihin ei ole tulossa muutoksia. Avoinna oleva osa-aikaisen lääkärinviran täyttöö suunnitellaan, koska kunnan asukasluku on noussut ja valinnan kautta asiakkaiksi hakeutuvien määrä on tasaisessa kasvussa. Lääkärityön lisäämistä kaivataan myös kouluterveydenhuollossa ja vanhuspalveluissa. Kesäloman ajan toiminnan turvaamiseksi tarvitaan yksi lääkärisijainen.

Hoitotarvikejakelun ja apuvälinepalvelun kustannusten nousussa on huomioitava, että kaikki avosairaanhoidossa ja kotihoidossa käytettävät hoitotarvikkeet kirjautuvat avosairaanhoidon menoihin. Hoitotarvikejakelun kustannuksia nostaa diabeteksen hoidon teknologinen kehitys, insuliinipuutosdiabetespotilaiden verensokeriseurannassa siirrytään sormenpäämittauksista jatkuvaan veransokerimittaukseen.

Sokeritasapainoarvojen paraneminen on valittu vaikuttavuustavoitteeksi, koska uuden teknologian hyötyä on hyvä myös paikallisesti seurata. Antikoagulaatiohoidoissa siirtyminen uusiin lääkkeisiin vähentää kustannuksia ja työtä merkittävästi perusterveydenhuollossa. Tuotantotavoitteet on valittu tukemaan tulevassa valinnanvapausmallissa selviytymistä.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
	/1000€					
1 KÄYTTÖTALOUS						
400 HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
570 AVOSAIRAANHOITO						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
*** Toimintatulot	0	2.816	2.914	3,4	2.960	3.004
*** Toimintamenot	4.897-	2.675-	2.783-	3,9	2.825-	2.868-
**** Toimintakate (Netto)	4.897-	141	131	8,1-	135	137
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	0	25-	1-	2.036,8-	3-	3-
**** Muut laskennalliset erät	31-	116-	130-	10,2	132-	133-
***** Kokonaiskustannukset	4.928-	0	0	0,0	0	0

SUUNTERVEYDENHUOLTO

Toiminta-ajatus

Kunnan on järjestettävä asukkailleen suun terveydenhuollon palvelut (Terveydenhuoltolaki 26 §). Suun terveydenhuollon palveluihin sisältyvät väestön suun terveyden edistäminen ja seuranta, terveysneuvonta ja terveystarkastukset, suun sairauksien tutkimus ja ehkäisy sekä hoito, potilaan erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä potilaan hoito ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen. Muuramen suun terveydenhuolto pyrkii vastaamaan koko väestön perushoidon tarpeisiin.

Palvelusuunnitelma

Suun terveydenhuollon perustason palveluita tarjotaan Muuramessa kahdessa eri toimipisteessä. Alle 18-vuotiaat hoidetaan kouluterveydenhuollon tiloissa ja aikuispotilaat terveysasemalla. Lasten ja nuorten oikomishoito järjestetään erikoishoitona kouluhoitolassa. Tämän lisäksi erikoishammaslääkäripalveluita ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta Jyväskylästä. Arkipyhä- ja viikonloppupäivystys toteutetaan maakunnallisena yhteistyönä Kyllön terveysasemalla.

Muuramen suun terveydenhuollossa työskentelee neljä hammaslääkäri-hoitajatyöparia, kaksi suuhygienistiä, profylaksiahoitaja ja välinehuoltaja. Oikomishoidon erikoishammaslääkäri käy koulunhoitolassa kerran viikossa.

Suun sairaudet ovat pääsääntöisesti hampaiden pinnoille kertyneen plakin aiheuttamia biofilimisairauksia. Suun sairauksia hallitaan terveellisillä elintavoilla ja tehokkaalla omahoidolla. Muuramen suun terveydenhuollon tärkein palvelutuote on opastaa kuntalaisia päivittäisen omahoidon toteutuksessa. Tulevana vuonna pyritään erityisesti auttamaan suun hoidossa niitä potilaita, joiden kyky itsestä huolehtimiseen on heikentynyt esimerkiksi ikäänymisen, vammaan tai sairauden vuoksi. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään yhteistyötä ja kehitetään hoitoketjuja erityisesti vanhus- ja vammaispalvelujen kanssa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikutavuustavoitteet 1. Omahoidon tason parantaminen	Mitataan neliportaisella asteikolla hoitojakson aikana (Plak 0,1,2,3). <i>Tavoite: Plak 0 ja 1 > 75% potilaista. Plak 2 ja 3 < 25% potilaista.</i>	Hoitokäynneillä kiinnitetään erityistä huomiota suun puhtauteen ja opastetaan omahoidossa.
2. Säännöllinen palvelujen käyttö	Kuntalaisilla on suun terveystarkastus ja omahoidon suunnitelma. <i>Tavoite: Hoidon peittävyys >75% kolmen vuoden ajanjaksolla mitattuna.</i>	Kehitetään pitkän tähtäimen hoitosuunnitelmia ja toimivaa kutsujärjestelmää.
Tuotantotavoitteet 1. Hoitoon pääsy	<i>Tavoite: Hammaslääkärille ja suuhygienistille pääsee kiireettömään hoitoon 30 vuorokauden kuluessa.</i>	Tehostetaan palveluketjuja.
2. Asiakastyytyväisyys	Tietoa kerätään Roidu-laitteella ja sitä mitataan NPS-lukuna. Jos NPS on yli 50, on asiakaskokemus erinomainen. <i>Tavoite: NPS > 70.</i>	Parannetaan hoitoon pääsyä ja asiakaskokemusta.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 16	TA 17	TA 18	2019	2020
Käynnit	12214	13300	13000	13000	13000
Omahoidon taso hyvä %	76	>75	>75	>75	>75
Hoitoon pääsy (vrk)	38	35	< 30	< 30	< 30
Asiakastyytyväisyys, NPS	78	>70	>70	>70	>70

TALOUSARVION PERUSTELUT

Oikomishoidosta aiheutuvien kokonaiskustannusten arvioiminen tulee olemaan haasteellista. Jyte:n aikana muuramelaiset lapset kävivät oikomishoidossa Palokassa. Oikomishoitokäynntejä oli vuosittain noin 1600. Vastaavasti Muuramen hammashoitolassa oli vuonna 2016 peräti 3312 jyvaskyläläisen potilaan käyntiä. Oikomishoitopotilaista aiheutuneet kustannukset kompensoituivat käyntiperusteisessa laskutuksessa jyvaskyläläisten käynneistä Muuramessa. Voidaan siis olettaa, että suun terveydenhuollon kokonaiskustannukset nousevat vuoden 2016 tasosta.

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
/1000e						
1 KÄYTTÖTALOUS						
400 HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
580 SUUN TERVEYDENHUOLTO						
Tuloarviot ja määrärahat/1000e						
*** Toimintatulot	0	1.099	1.123	2,2	1.140	1.145
*** Toimintamenot	785-	1.036-	1.040-	0,4	1.056-	1.071-
**** Toimintakate (Netto)	785-	62	83	25,1	85	74
Laskennalliset erät						
**** Poistot ja arvonalentumiset	0	13-	12-	13,5-	12-	0
**** Muut laskennalliset erät	0	49-	72-	31,5	73-	74-
***** Kokonaiskustannukset	785-	0	0	0,0	0	0

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
400	HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
560	LIIKELAITOKSEN HALLINTO						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	0	175	0	0,0	1-	50-
***	Toimintamenot	0	169-	135-	25,4-	137-	139-
****	Toimintakate (Netto)	0	6	135-	104,3	138-	189-
Laskennalliset erät							
****	Poistot ja arvonalentumiset	0	6-	53-	89,1	53-	5-
****	Muut laskennalliset erät	0	0	188	100,0	191	194
*****	Kokonaiskustannukset	0	0	0	0,0	0	0

ERIKOISSAIRAANHOITO

Toiminta-ajatus

Muuramen kunta hankkii erikoissairaanhoidon palvelunsa suurimmalta osin Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Sairaanhoitopiiri tuottaa palvelut itse tai hankkii ne ostopalveluna.

Palvelusuunnitelma

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin hallitus antoi toukokuussa suunnitteluohjeen, jonka mukaan jäsenkunnilta arvioitujen hoitopalvelujen tulojen muutos voi olla enintään +5,3 % vuoden 2016 talousarvioon verrattuna. Suunnitteluohjeen lähtökohtana on sairaanhoitopiirin strategia ja siinä hyväksytyt tavoitteet. Suunnitteluohjeen mukaisesti palvelutarvearvion lähtökohtana ovat erikoisalojen tämän hetkiset resurssit ja nykyinen palvelujen volyyymi.

Talousarvion perustelut

Muuramelaisten kustannukset erikoissairaanhoidossa ovat vähentyneet vuodesta 2016 vuoteen 2017 (ajanjaksolla tammi-syyskuu) noin prosentti. Tätä kustannusten toteumaa ei voi verrata suoritelmäärään, sillä läheteiden määrä on noussut. Kustannusten alentumaa selittää se, että Keski-Suomen sairaanhoitopiiri oli kattanut aiempina vuosina kertyneen alijäämän vuoden 2016 loppuun mennessä. Tulos jäi 2016 ylijäämäiseksi ja sairaanhoitopiiri on palauttanut ko. ylijäämää jäsenkunnille, mikä on huomioitu kustannustoteumassa 2017.

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
400	HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
590	ERIKOISSAIRAANHOITO						
Tuloarviot ja määrärahat/1000€							
***	Toimintatulot	0	0	9.220	100,0	9.359	9.499
***	Toimintamenot	9.787-	8.861-	9.220-	3,9	9.359-	9.499-
****	Toimintakate (Netto)	9.787-	8.861-	0	0,0	0	0
Laskennalliset erät							
*****	Kokonaiskustannukset	9.787-	8.861-	0	0,0	0	0

		TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos-% 2017-18	TS 2019	TS 2020
		/1000€					
1	KÄYTTÖTALOUS						
400	HYVINVOINTI LIIKELAITOS						
	Tuloarviot ja määrärahat/1000€						
***	Toimintatulot	1.698	16.458	25.648	35,8	26.226	26.558
***	Toimintamenot	24.085-	24.949-	25.424-	1,9	25.805-	26.193-
****	Toimintakate (Netto)	22.387-	8.491-	224	3.886,6	421	366
	Laskennalliset erät						
****	Poistot ja arvonalentumiset	7-	65-	70-	7,1	71-	11-
****	Muut laskennalliset erät	317-	503-	344-	46,1-	349-	355-
*****	Kokonaiskustannukset	22.712-	9.059-	190-	4.659,2-	0	0

Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos tulosbudjetti

		TA17 +muutos	TA18	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
		/1000€				
	Tulosbudjetti					
	Toimintatulot					
*	Myyntitulot/Liikevaiht	249	536	114,9	195	198
*	Muut tulot	2.327	2.384	2,4	2.768	2.810
*	Tuet ja avustukset ku	22.743	22.921	0,8	23.458	23.748
**	Toimintatulot yhteensä	25.319	25.841	2,1	26.422	26.757
	Toimintamenot					
	Materiaalit ja palvelut					
*	Aineet, tarvikkeet, t	630-	739-	17,2	540-	548-
*	Palvelujen ostot	15.562-	16.006-	2,9	4-	5-
*	Henkilöstömenot	6.551-	6.352-	3,0-	0	0
*	Muut menot	2.697-	2.805-	4,0	25.805-	26.193-
*		11-	59-	438,8	0	0
**	Toimintamenot yhteensä	25.452-	25.961-	2,0	26.350-	26.746-
	Rahoitustulot ja -menot					
***	VUOSIKATE	132-	120-	9,4-	71	11
	Poistot ja arvonalentumiset					
*	Suunnitelman mukaiset	65-	70-	7,7	71-	11-
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄM	198-	190-	3,7-	0	0

Investoinnit

Toiminnan laadun varmistamiseksi investoidaan uuteen rasisus EKG -laitteeseen.
10 000€

		TP2016	TA2017	TA2018	Muutos-% 2017-18	TS2019	TS2020
		/1000€					
1025	HYVINVOINTI LIIKEL. INV						
	Investointien talousarvio						
	Investointimenot						
*	Investointimenot yht.	0	50-	10-	80,0-	0	0
	Rahoitusosuudet						
	Omaisuuksien myynti						
	Investoinnit netto	0	50-	10-	80,0-	0	0

**14 TULOSLASKELMAVERTAILU KUNTA, VESIHUOLTO, MUURAMEN HYVINVOINTI -
LIIKELAITOS**

	Kunta ilman vesihuoltoa ja liikelaitosta TA 2018	Vesihuolto TA 2018	Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos TA 2018	Kunta yhteensä TA 2018
/1000€				
TULOSLASKELMA SISÄINEN (EI LASK)				
TOIMINTATULOT				
* Myyntitulot	2 009	1 486	344	3 838
* Maksutulot	821		1 348	2 169
* Tuet ja avustukset	164		23 195	23 358
* Muut toimintatulot	6 406		762	7 168
** TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	9 398	1 486	25 648	36 533
** VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	158	80		238
TOIMINTAMENOT				
* Henkilöstömenot	-16 090	-420	-6 234	-22 744
* Palvelujen ostot	-6 901	-372	-15 688	-22 960
* Aineet, tarvikkeet ja tavara	-2 255	-175	-704	-3 134
* Avustukset	-25 427		-1 115	-26 542
* Muut toimintamenot	-4 926	-15	-1 683	-6 624
** TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-55 599	-982	-25 424	-82 005
TOIMINTAKATE	-46 043	584	224	-45 234
* Verotulot	38 754			38 754
* Valtionosuudet	10 121			10 121
Rahoitustulot ja -menot				
* Muut rahoitustulot	113			113
* Korkomenot	-98			-98
* Muut rahoitusmenot	-4	-47	-3	-53
VUOSIKATE	2 844	537	221	3 602
Poistot ja arvonalentumiset				
* Suunn.mukaiset poistot	-3 448	-332	-70	-3 851
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	-604	205	151	-248
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-604	205	151	-248

